

สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ระดับการประเมินคุณภาพ

☐ ดีเยี่ยม

☐ ดีมาก

☐ ดี

☒ ปานกลาง

ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร
ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

**FARMERS' NEED FOR AGRICULTURAL DEVELOPMENT PLANNING OF
NAPONG SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION,
THOEN DISTRICT, LAMPANG PROVINCE**

สถาพร ดวงตา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

ชื่อเรื่อง

ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของ
องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

FARMERS' NEED FOR AGRICULTURAL DEVELOPMENT PLANNING OF
NAPONG SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION,
THOEN DISTRICT, LAMPANG PROVINCE

โดย

สถาพร ดวงตา

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.สายสกุล ฟองมูล)

วันที่ 14 เดือน พ.ค. พ.ศ. 2553

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.วิรัชศักดิ์ ปรกดี)

วันที่ 14 เดือน พ.ค. พ.ศ. 2553

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พหล ศักดิ์คะหัตถ์)

วันที่ 14 เดือน พ.ค. พ.ศ. 53

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญสม วราเอกศิริ)

วันที่ 14 เดือน พ.ค. พ.ศ. 53

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

วันที่ 14 เดือน พ.ค. พ.ศ. 2553

ชื่อเรื่อง	ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง
ชื่อผู้เขียน	นายสถาพร คงตา
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.สาขสกุล ฟองมูล

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง 1) ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร 2) ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร 3) ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับเกษตรกรตัวอย่างในพื้นที่ตำบลนาโป่ง จำนวน 311 ครัวเรือน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ผลการวิจัยเป็นดังนี้

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สมรสแล้ว อายุเฉลี่ยประมาณ 49 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.24 คน มีแรงงานทำการเกษตรเฉลี่ย 2.83 คน มีรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนเฉลี่ย 38,917.04 บาทต่อปี จากการทำนาเป็นหลัก มีสภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตรเฉลี่ย 7.64 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นของตนเอง ใช้แหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นหลัก เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์และมีสถานภาพทางสังคมในตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้านมากที่สุด ได้รับรู้ข้อมูลการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเฉลี่ย 6.48 ครั้งต่อปี และติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตรเฉลี่ย 8.17 ครั้งต่อปี

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมากใน 9 ปัจจัย คือ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร การคมนาคมขนส่ง การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนาศินเชื่อเพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร และการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ส่วนปัจจัยด้านสิ่งจูงใจในการผลิตนั้น เกษตรกรมีความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญ ประกอบไปด้วย ลักษณะทางเศรษฐกิจ คือ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน และสภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร ลักษณะทางสังคม คือ การรับรู้

ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร

ปัญหาที่สำคัญของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรตามลำดับ คือ ปังจัยด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ด้านกลุ่มเกษตรกร ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร ด้านการคมนาคมขนส่ง ด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา ปังจัยด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร และปังจัยด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะจากเกษตรกร คือ แนะนำให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีตลาดรับซื้อผลผลิตของเกษตรกรและเข้ามามีส่วนร่วมและประสานงานระหว่างผู้ซื้อและเกษตรกร ให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีรวมทั้งจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเร่งด่วนไว้คอยช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนได้ยืมใช้หมุนเวียนกันไป เป็นต้น

Title	Farmers' Need for Agricultural Development Planning of Napong Sub-district Administration Organization, Thoen district, Lampang Province
Author	Mr. Sathaporn Duangta
Degree of	Master of Science in Agricultural Extension
Advisory Committee Chairperson	Dr. Saisakul Fongmul

ABSTRACT

This study was conducted to investigate the following: 1) needs of farmers for agricultural development planning based on their socio-economic characteristics; 2) factors affecting needs of the farmers for agricultural development planning; and 3) problems encountered and suggestions of the farmers. A set of interview schedules was used for data collection from a random sample farmer from of 311 household in Napong sub-district, Thoen district, Lampang province.

Findings showed that most of the respondents were married, 49 years old on average, and lower elementary school graduates. They had an average of 4.24 family members with 2.83 household agricultural workforces. They had an average annual income of 38,917.04 baht earned from rice growing. They hold a land area of 7.64 rai on average and most of them had their own land. The respondents mainly used the capital obtained from the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC). They were also members of the Savings group. The respondents had a social status as the village committee most. They perceived information on the agricultural development planning for 6.48 times per year and contacted staff of Napong administrative organization on agriculture for 8.17 times on average.

It was found that the respondents had a high level of need in the agricultural development planning in 9 aspects: markets for agricultural yields; change of farming technology; local condition and resources; transportation; education for development; agricultural credit; improvement of agricultural area; and correct planning for agricultural development. However, the respondents had a moderate level of need for production motivation.

Factors significantly effecting needs for the agricultural development planning were: 1) economic characteristics-total income and land holding condition; 2) social characteristics-information perception on the planning of agricultural development; and 3) contact with agricultural staff of the district administrative organization.

For problems encountered, the following were found in a moderate level; 1) lacking of markets for agricultural yields; 2) local condition and resources; 3) changes of farming technology; 4) correct agricultural development planning 5) farmer group. ; 6) agricultural area improvement; 7) transportation; 8) education for development agricultural credit; and 9) production motivation, respectively. The respondents recommended that; 1) Nampung administrative organization should provide a market for agricultural yields; 2) the organization should coordinate with the middlemen and the respondents; 3) the organization should extend knowledge on farming technology; and 4) the organization should allocate a budget for purchasing needed agricultural materials and equipment for poor farmers to borrow.

กิตติกรรมประกาศ

การที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์ และความเมตตา กรุณา จากอาจารย์ ดร.สายสกุล พองมูล ประธานกรรมการที่ปรึกษา พร้อมด้วยอาจารย์ ดร.วิรัชศักดิ์ ปกติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พหล ศักดิ์กะทัศน์ กรรมการที่ปรึกษารวมถึง รองศาสตราจารย์ ดร.บุญสม วราเอกศิริ ประธานกรรมการประจำหลักสูตร ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำความรู้ทางด้านวิชาการ รวมทั้ง คำแนะนำ ถึงวิธีทางและ แนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ต้องขอขอบคุณบรรดานักวิชาการผู้เป็นเจ้าของตำราที่ผู้ศึกษาใช้ประกอบในการศึกษาค้นคว้างานวิทยานิพนธ์ ตลอดจนถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน รวมทั้งผู้ที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คณะอาจารย์ทุกท่าน เจ้าหน้าที่ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำรวมทั้งความช่วยเหลือในขณะที่กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ และเพื่อนๆ นักศึกษาปริญญาโท สาขาส่งเสริมการเกษตร ที่ให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจในการศึกษาวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาผู้ให้กำเนิด ที่ให้ความรัก ความเมตตา อบรมสั่งสอน และให้การศึกษ

คุณค่าและประโยชน์แห่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณพ่อจันทร์ คุณแม่เมื่อนิเวศน์ ดวงตา ที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ตลอดจนอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่เป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

สถาพร ดวงตา

พฤษภาคม 2553

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญเรื่อง	(8)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(15)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาการวิจัย	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์ทั่วไป	5
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
การปกครองท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล	8
ความหมายของการปกครองท้องถิ่น	8
การปกครองท้องถิ่นของไทย	10
ประเภทของการปกครองส่วนท้องถิ่น	17
องค์ประกอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	18
องค์การบริหารส่วนตำบล	19
แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง	24
ลักษณะของแผนพัฒนาสามปี	24
ประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนาสามปี	24
กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง	25
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา	26
ความหมายของการพัฒนา	26
ความเป็นมาของการพัฒนา	27

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร	28
ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน	33
ทฤษฎีการกระจายรายได้และการเติบโตทางเศรษฐกิจ	34
ประโยชน์ของทฤษฎีสังคมศาสตร์ต่อการพัฒนาชุมชน	36
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ	37
ความหมายของความต้องการ	37
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
ภาคสรุป	46
กรอบแนวคิดในการวิจัย	47
ตัวแปรอิสระ	47
ตัวแปรตาม	48
สมมติฐานการวิจัย	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
สถานที่ดำเนินการวิจัย	51
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
การทดสอบเครื่องมือ	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	57
ระยะเวลาในการวิจัย	58
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	59
ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกร	60
ลักษณะส่วนบุคคล	60
ลักษณะทางเศรษฐกิจ	64
ลักษณะทางสังคม	69

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

หน้า

ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโปลี	75
ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	75
ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโปลี	106
ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	106
ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจกับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	111
ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	116
การทดสอบสมมติฐาน	121
ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโปลี	121
ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	121
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	153
สรุปผลการวิจัย	153
อภิปรายผลการวิจัย	158
ข้อเสนอแนะ	160
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	160
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	164
บรรณานุกรม	165
ภาคผนวก	171
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เกษตรกร	172
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	196

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง	53
2 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความต้องการและปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	55
3 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล	62
4 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตร	64
5 จำนวน และร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน	65
6 จำนวน และร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามสภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร	67
7 จำนวน และร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามแหล่งเงินทุนด้านการเกษตร	68
8 จำนวน และร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่ม	69
9 จำนวน และร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามสถานภาพทางสังคม	71
10 จำนวน และร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	72
11 จำนวน และร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการติดต่อเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร	74
12 ระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	76
13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	85
14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	87
15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	89
16 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
17 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านการคมนาคมขนส่ง	93
18 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	95
19 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร	98
20 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านกลุ่มเกษตรกร	100
21 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	102
22 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	104
23 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ของเกษตรกร	107
24 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ของเกษตรกร	108
25 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรของเกษตรกร	109
26 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการสมรสกับความต้องการเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร	110
27 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกับความต้องการเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร	111
28 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตรกับความต้องการ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร	112
29 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนกับความต้องการเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรกับของเกษตรกร	113

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
30 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตรกับความ ต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร	114
31 ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งเงินทุนกับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรของเกษตรกร	115
32 ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกกลุ่มกับความต้องการเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร	116
33 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางสังคมกับความต้องการเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร	117
34 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรกับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร	119
35 ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้าน การเกษตรกับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร	120
36 ระดับปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	122
37 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	133
38 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	135
39 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	137
40 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	139
41 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านการคมนาคมขนส่ง	141
42 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	143
43 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร	145

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
44 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านกลุ่มเกษตรกร	147
45 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	149
46 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	151

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล	21
2	ปัจจัยที่จำเป็นและตัวเร่งของการพัฒนาการเกษตร	31
3	ลำดับขั้นของความต้องการ	38
4	ลำดับขั้นคอนความต้องการตามแนวความคิดของ Maslow	39
5	กรอบแนวคิดในการวิจัย	49

บทที่ 1

บทนำ

(INTRODUCTION)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนามีทรัพยากรและประชากรส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยมีประชากรถึงร้อยละ 63.68 (บุญสม วราเอกศิริ, 2539: 1) และสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ทั้งนี้เพราะชาวชนบทส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร และลักษณะทางเศรษฐกิจก็ขึ้นอยู่กับผลิตผลทางการเกษตร (สมนึก ศรีปลั่ง, 2527: 4 อ้างใน นำชัย หนูผล, 2529: 17) แต่การวางแผนและพัฒนากิจการเกษตรที่ผ่านมา มุ่งเน้นการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อแสวงหารายได้และเสริมสร้างความมั่นคงด้านเงินตราเข้าสู่ประเทศ

เศรษฐกิจไทยเชื่อมต่อกับระบบเศรษฐกิจ จนเป็นหน่วยหนึ่งของการผลิตในระบบเศรษฐกิจโลก ภาคการเกษตรผูกติดกับการเพาะปลูกเชิงพาณิชย์ เพื่อตอบสนองการส่งออกในรูปแบบวัตถุดิบภาคอุตสาหกรรมเป็นแหล่งของการลงทุน นำวัตถุดิบจากภายนอกมาผลิตเพื่อส่งออกไปยังต่างประเทศ ทุกภาคการผลิตของระบบเศรษฐกิจไทยตกอยู่ในสภาพต้องพึ่งพาระบบเศรษฐกิจโลก พึ่งพาผ่านระบบเงินทุน พึ่งพาเทคโนโลยีและเครื่องมือ เครื่องจักรสมัยใหม่ พึ่งพาสถาปัตยกรรม ขาดอิสรภาพในการตัดสินใจเลือกทางเดินในการพัฒนาของตนเอง เป็นการพัฒนาที่ไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจสังคม จึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพสมดุลทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านการเกษตรที่มุ่งเน้นแต่เพียงการรับการค้าขายเทคโนโลยีจากภายนอก ขาดการให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อขอยอดความรู้ภูมิปัญญาที่มีอยู่แล้ว วิธีการสอนและการถ่ายทอดยังคงเป็นการสื่อสารทางเดียวจากผู้รู้หรือผู้สอนขาดการชี้แนะทำให้เกิดความคิด แยกส่วน กล่าวคือ ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างแก้ปัญหา ตลอดจนโครงสร้างระบบบริหารราชการมีลักษณะแยกส่วนความรับผิดชอบ ทำให้การพัฒนาทางการเกษตรประสบความสำเร็จไม่ดีเท่าที่ควร ประกอบกับเกิดเหตุการณ์วิกฤตทางสถาบันการเงินของสหรัฐอเมริกาและยุโรปทำให้หลายๆ ประเทศ ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจในครั้งนี รวมทั้งประเทศไทยด้วย สถาบันการเงิน โรงงานอุตสาหกรรม บริษัทและห้างร้านต่างๆ ได้รับผลกระทบจนต้องลดอัตราค่าจ้างการผลิตและการขยายตัวในการลงทุนหรืออาจชะลอการลงทุนและบางแห่งถึงขั้นยุบและปิดกิจการลงไป จึงเป็นสาเหตุของปัญหาทำให้เกิดการว่างงานประชาชนส่วนใหญ่จึงหันกลับมาประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรมเหมือนเดิม ทั้งนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาและได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการ

พื้นฐาน คือ กระบวนการเรียนรู้การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาทุกระดับ ตั้งแต่การคิดริเริ่ม ตลอดจนการศึกษา วิเคราะห์ วางแผน การดำเนินกิจกรรม การติดตามและประเมินผล จะเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาคนจนบรรลุตามนโยบายของรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชนบทหรือท้องถิ่นในระดับต่างๆ ควรให้ความสนใจศึกษาวิจัยเพื่อความร่วมมือประสานงานกันในการถ่ายทอดให้ความรู้ทางวิชาการด้านต่างๆ และเทคโนโลยีสมัยใหม่หรืออาจจะเป็นบริการด้านปัจจัยในการพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสมกับความต้องการและพื้นฐานความรู้ของเกษตรกร เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตและการพัฒนาการเกษตรให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ปัญหาการวิจัย (Research Problems)

ประชากรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาโปลี อำเภอดง จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ตลอดระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมาเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงใช้กระบวนการหรือกรรมวิธีในการผลิตสินค้าทางการเกษตรแบบดั้งเดิมหรืออาจจะมีการเปลี่ยนแปลงบ้างแต่ไม่มากนัก โดยการทำเกษตรจะเป็นไปในลักษณะตามมิตามเกิด เท่าที่จะหาได้ หรืออาจจะทำตามเกษตรกรรายอื่นโดยที่เกษตรกรไม่ทราบว่สิ่งที่ตัวเองลอกเลียนแบบผู้อื่นนั้นถูกต้องหรือว่าผิดอย่างไร เกษตรกรบางรายไม่รู้จะไปประกอบอาชีพอะไรนอกจากการทำเกษตรจึงจำเป็นต้องลองผิดลองถูก ซึ่งมีได้คำนึงถึงปัจจัยหรือหลักในการพัฒนาการเกษตร ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านต่างๆ ดังที่ กฐิน ศรีมงคล (2542: 98-99) ได้ระบุถึงปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาการเกษตร ได้แก่ ตลาดสำหรับรองรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคมขนส่ง และปัจจัยที่เป็นตัวเร่งสำหรับการพัฒนาการเกษตร ได้แก่ การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนาด้านเชื่อเพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ผลจากการที่เกษตรกรขาดโอกาส ขาดความรู้และความเข้าใจทางด้านปัจจัยในการพัฒนาการเกษตร ทำให้เกษตรกรมักประสบพบเจอแต่อุปสรรคปัญหามากมายหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านการผลิตหรือด้านการตลาดรวมทั้งราคาผลผลิตสินค้าเกษตรตกต่ำขายได้ราคาไม่ดี ไม่คุ้มค่างับต้นทุนการผลิตส่งผลให้เกษตรกรต้องเจอกับปัญหาภาวะขาดทุนมาตลอดจนเกิดภาวะ

หนี้สินไม่ว่าจะเป็นหนี้ในระบบหรือหนี้สินนอกระบบก็ดี และในที่สุดเกษตรกรก็มีแต่ความยากจนซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะยาวได้ ถ้าหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ช่วยกันแก้ไขหรือหาแนวทางในปรับปรุงและดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกร

องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร งานบริการและเผยแพร่วิชาการหรือความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการเกษตรแผนใหม่ถึงตัวเกษตรกรโดยแพร่หลายและกระจายอย่างทั่วถึงเพื่อจะช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพตามความต้องการของตลาด อันจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้และฐานะดี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตรและแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรในโอกาสต่อไป แต่ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ยังขาดทิศทางและแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาที่ชัดเจน ทำให้การพัฒนาเป็นอย่างล่าช้าและไม่ตรงกับปัญหาที่แท้จริงของเกษตรกร

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง และต้องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง โดยทำการศึกษาปัจจัยทั้งหมด 10 ปัจจัย คือ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคมขนส่ง การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา สินเชื่อเพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้องรวมทั้งศึกษาปัญหาที่เกษตรกรพบและแนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(Objectives of the Study)

การวิจัยเรื่องความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง

1. ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกร
2. ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง
3. ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง
4. ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(Expected Results)

ผลการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้ประโยชน์สำหรับหน่วยงานและบุคคลดังนี้

1. นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง เป็นข้อมูลในการกำหนดการวางแผน และดำเนินการ โครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรให้มากยิ่งขึ้น
2. เกิดประโยชน์โดยตรงต่อหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง สำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อประโยชน์ในด้านการวางแผนและประสานงานร่วมกันเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
3. ผลการวิจัยในครั้งนี้ บุคลากรในหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง สำนักงานเกษตรอำเภอ สามารถนำข้อมูลดังกล่าว นำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง สำนักงานเกษตรอำเภอ

โดยเฉพาะด้านการพัฒนาการเกษตรให้เป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. นักเรียน นักศึกษา นักวิจัยและผู้ที่มีความสนใจทั่วไป สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้นำไปศึกษา ค้นคว้า ทำโครงการและสามารถอ้างอิงในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอนาคตต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

(Scope of the Study)

การรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัยในครั้งนี้ มีขอบเขตและข้อจำกัดในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การศึกษาครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2552 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2552
2. การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาจากประชากร ที่อยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จำนวน 311 ครัวเรือน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 1,406 ครัวเรือน
3. การศึกษาในครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาถึงความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

นิยามศัพท์ทั่วไป

(General Definition of Terms)

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสิ่งที่ดีกว่าให้ดีขึ้นกว่าเดิมในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา

ความต้องการ หมายถึง ความอยากได้ซึ่งความรู้ในด้านต่างๆ และประสบการณ์ รวมทั้งการแก้ไขและให้ความช่วยเหลือ ของเกษตรกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ปัจจัย หมายถึง เหตุหรือแนวทางอย่างหนึ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยสถานการณ์ และสภาพสิ่งแวดล้อม

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

(Operational Definition of Terms)

เกษตรกร หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืชไร่ พืชสวน การเลี้ยงสัตว์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การจัดจำหน่ายและการตลาดสินค้าเกษตรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดેน จังหวัดลำปาง

การพัฒนาการเกษตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกรจากขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นหนึ่งโดยให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติและความต้องการของเกษตรกร ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

แผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง หมายถึง กรอบหรือแนวทางในการพัฒนาทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดેน จังหวัดลำปาง ซึ่งดำเนินการตามนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการเกษตร โดยมีการติดตามและประเมินผล

ความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาเพื่อสนองตอบต่อความต้องการ รวมทั้งความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

ปัจจัยในการพัฒนาการเกษตร หมายถึง ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคมขนส่ง การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา สินเชื่อเพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง วัดเป็นระดับ 5 หมายถึง ต้องการมากที่สุด 4 หมายถึง ต้องการมาก 3 หมายถึง ต้องการปานกลาง 2 หมายถึง ต้องการน้อย 1 หมายถึง ต้องการน้อยที่สุด

ลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่อยู่อาศัยในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดેน จังหวัดลำปาง

ระดับการศึกษา หมายถึง คุณวุฒิทางการศึกษาขั้นสูงสุดที่ได้รับจากสถานศึกษาของรัฐบาลหรือเอกชน ของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล

สถานภาพการสมรส หมายถึง โสด สมรส หย่า/ร้าง หม้าย แยกกันอยู่

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน หมายถึง จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือนที่อยู่ร่วมกัน

ลักษณะทางเศรษฐกิจ หมายถึง แรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตร รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร และแหล่งเงินทุนด้านการเกษตรของเกษตรกรที่อยู่อาศัยในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดง จังหวัดลำปาง

จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตร หมายถึง บุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นแรงงานระดับต้น แรงงานระดับกลาง และแรงงานระดับขั้นสูง

รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน หมายถึง รายได้ที่เป็นจำนวนเงินรวมทั้งหมดของครัวเรือนทุกคนจากภาคการเกษตรและภาคอื่นของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล

สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร หมายถึง ลักษณะการถือครองที่มีเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์

แหล่งเงินทุนด้านการเกษตร หมายถึง แหล่งที่มาของเงินที่ใช้ในการลงทุนทางด้านการเกษตรของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล

ลักษณะทางสังคม หมายถึง การเป็นสมาชิกกลุ่ม สถานภาพทางสังคม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตรของเกษตรกรที่อยู่อาศัยในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดง จังหวัดลำปาง

การเป็นสมาชิกกลุ่ม หมายถึง การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร กลุ่มลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ สถานภาพทางสังคม หมายถึง ตำแหน่งหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องทางสังคม เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) เป็นต้น

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร หมายถึง แหล่งที่ได้มาของข้อมูลข่าวสาร เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร หมายถึง การใช้ข้อมูลต่างๆ รวมทั้งการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดง จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

(REVIEW OF RELATED LITERATURE)

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดง จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดง จังหวัดลำปาง ปัญหาและข้อเสนอแนะ ดังนั้นในการตรวจสอบเอกสาร จึงได้แบ่งเนื้อหาเป็น 5 ตอน ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล
2. แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา
4. ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน
5. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การปกครองท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล

ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายซึ่งส่วนใหญ่แล้วมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน โดย

Clark (1957: 87-89) ให้ความหมาย การปกครองท้องถิ่น ไว้ว่า หน่วยการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดโดยเฉพาะ และหน่วยการปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้งและจะอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

วิญญู อังคนารักษ์ (2519: 4) ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึงการปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเองเพื่อสนองความต้องการมี

ส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเพื่อให้ดำเนินไปอย่างประหยัคมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตรงกับความต้องการของประชาชน โดยเหตุที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเองและมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2518: 12) ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือการกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เกิดจากการกระจายอำนาจให้มีอำนาจในการปกครอง รวมทั้งรับผิดชอบทั้งหมดหรือแค่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของงานที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

ประธาน คงฤทธิ์ศึกษากร (2526 : 8) ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่มีผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐและโดยนัยนี้จะทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การที่จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาลแต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายของตน

อุทัย หิรัญโต (2523: 2) ให้ความหมาย การปกครองท้องถิ่น ไว้ว่า เป็นการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

โกวิทย์ พวงงาม (2550: 29-30) ได้ประมวลหลักการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยจัดเป็นกรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลและเมืองพัทยา ตามเหตุผลดังกล่าว

2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็จะกลายสภาพเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

3. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (legal rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาล เป็นต้น

3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่นคืออำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลจะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบมหานคร คือ กรุงเทพมหานคร จะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

เราอาจสามารถสรุปความหมายของ การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดังนี้

การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองของชุมชนหนึ่งซึ่งชุมชนนั้นอาจแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ มีฐานะเป็นนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่เป็นอิสระแต่ยังอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงาน หรือองค์กรที่รัฐบาลได้แต่งตั้งให้ควบคุมดูแลให้อยู่ภายใต้กฎหมายที่กำหนดไว้ มีงบประมาณ บุคลากรเป็นของตนเอง

การปกครองท้องถิ่นของไทย

ความเป็นมาของการบริหารราชการแผ่นดิน

1. การบริหารราชการแผ่นดินก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปี พ.ศ. 2475

โกวิท พวงงาม (2550: 124) กล่าวว่า การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยในปัจจุบัน มีวิวัฒนาการมาจากการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินครั้งใหญ่ในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่ได้ทรงวางรากฐานการบริหารราชการแผ่นดินใหม่ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยใน

ส่วนกลางได้มีการจัดโครงสร้างการบริหารตามหน้าที่ (function) ในรูปกระทรวงแทนการจัดตามพื้นที่ดังที่เป็นมาแต่โบราณ ในส่วนภูมิภาคได้ปรับปรุงกลไกการบริหารราชการภูมิภาคใหม่ให้สามารถกระชับอำนาจการปกครองสู่ศูนย์กลาง และแผ่ขยายพระราชอำนาจของส่วนกลางครอบคลุมหัวเมืองและประเทศราชได้อย่างจริงจังโดยนำเอาระบบเทศาภิบาลมาใช้แทนเป็นรากฐานสำคัญของการบริหารราชการส่วนภูมิภาคในทุกวันนี้ มีการแต่งตั้งคนจากส่วนกลางไปดำรงตำแหน่งยังหัวเมืองต่างๆ และจัดโครงสร้างการบริหารในรูปมณฑล นอกจากนี้ ยังได้ทรงริเริ่มให้คนในท้องถิ่นได้ร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นในรูปสุขาภิบาลขึ้นในเขตราชธานี (กรุงเทพฯ) ก่อนที่จะขยายไปยังหัวเมือง ทั้งได้ทรงจัดการการปกครองท้องถิ่นใหม่ ในระดับตำบลหมู่บ้าน

ประธาน สุวรรณมงคล (2537: 21-22) กล่าวเสริมว่า การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินในสมัยรัชกาลที่ 5 จึงเป็นไปอย่างทั่วด้าน ทั้งในแง่โครงสร้าง ระบบการบริหารงานในกิจการต่างๆ ของรัฐ นับเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจหน้าที่และความสัมพันธ์ทางอำนาจการบริหารราชการแผ่นดินครั้งใหญ่ และอาจกล่าวได้ว่าเป็นครั้งแรกและครั้งเดียว นับแต่รัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้การปฏิรูปที่เกิดขึ้นก็เพื่อการรักษาเอกราชและความมั่นคง

2. การบริหารราชการแผ่นดินหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

2.1 การบริหารราชการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539: 66-67) กล่าวว่า หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475 วางกรอบกติกาทางการเมืองการปกครอง ในปีถัดมาจึงได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 วางโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองใหม่ โดยเหตุผลสำคัญของการตรากฎหมายฉบับนี้คือ เพื่อต้องการจัดรูปแบบงานให้เข้าลักษณะการปกครองอย่างรัฐธรรมนูญ และเพื่อจะให้การบริหารราชการแผ่นดินรวบรัดและเร็วยิ่งขึ้น สาระสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนี้

1. จัดระเบียบการบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งรัฐบาลโดยหลวงประดิษฐ์มนูธรรมได้ชี้แจงต่อสภาผู้แทนราษฎรในการพิจารณาร่างกฎหมายฉบับนี้ว่า ส่วนกลาง คือ คณะรัฐมนตรี เช่น กระทรวง ทบวง กรม ส่วนภูมิภาค หมายถึง การส่งข้าราชการไปประจำ และส่วนท้องถิ่น หมายถึงเทศบาล

2. กำหนดฐานะของกระทรวงให้เป็นทบวงการเมือง ซึ่งในบรรพหนึ่งแห่งกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นกฎหมายที่มีมาก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ระบุ

ว่า ทบวงการเมืองเป็นนิติบุคคล อันมีนัยว่าหน่วยงานของรัฐที่เป็นนิติบุคคลนี้มีฐานะทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นกฎหมายที่มีมาก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ระบุว่า ทบวงการเมืองเป็นนิติบุคคล อันมีนัยว่าหน่วยงานของรัฐที่เป็นนิติบุคคลนี้มีฐานะทางกฎหมายที่จะเป็นคู่สัญญาในทางกฎหมายได้ และมาตรา 112 แห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบราชการบริหารฉบับนี้ยังระบุว่า กรมซึ่งขึ้นตรงต่อกระทรวงให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลด้วยเช่นกัน (สำหรับจังหวัดเพ็ญจะมีฐานะเป็นนิติบุคคลในปี พ.ศ. 2495)

3. ปรับโอนอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคให้อยู่กับคณะกรรมการจังหวัด และคณะกรรมการอำเภอ แทนที่จะอยู่กับผู้ว่าราชการจังหวัด (ข้าหลวงประจำจังหวัด) และนายอำเภอตั้งเช่นก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง

4. ยกเลิกมณฑลคงเหลือแต่จังหวัด อำเภอที่เป็นราชการส่วนภูมิภาค

5. กำหนดราชการบริหารส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นมา ได้แก่ รูปเทศบาล

2.2 การบริหารราชการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495

หลังจากที่มีการใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 มาเป็นเวลาเกือบ 20 ปี จึงได้มีการยกเลิกและประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 แทนเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ก็คือ

1. ให้ปลัดกระทรวงมีอำนาจรับผิดชอบในราชการประจำของกระทรวงมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการในกระทรวงได้

2. การกระจายอำนาจสั่งการจากส่วนกลางไปส่วนภูมิภาคให้เกิดความรวดเร็วและประสิทธิภาพในการบริหารราชการ

3. ปรับปรุงการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเสียใหม่

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขอีก 4 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2496 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2499 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2499 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2503 (ฉบับที่ 5) และต่อมาในปี พ.ศ. 2505 ได้มีการประกาศให้พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้เพื่อให้สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งก็เป็นราชการบริหารส่วนกลางอยู่ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินเช่นเดียวกับกระทรวงต่างๆ ได้แยกออกมาจัดระเบียบเป็นพิเศษ กฎหมายฉบับนี้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีก 8 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2506, 2507, 2509, 2510, 2511, 2512 และ 2514

ประธาน สุวรรณมงคล (2537: 25-26) ได้กล่าวว่า การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินในช่วงนี้ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ กล่าวคือ ระบุชัดเจนในมาตรา 16 ว่า กระทรวงหนึ่งๆ นอกจากมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวง รัฐมนตรีช่วยว่าการหรือรัฐมนตรีสั่งราชการให้มีปลัดกระทรวงคนหนึ่งเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการประจำของกระทรวงรองจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวง และรับผิดชอบในราชการประจำของกระทรวง

2.3 การบริหารราชการแผ่นดินตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218

ต่อมาเมื่อมีการปฏิวัติตนเองโดย จอมพลถนอม กิตติขจร และคณะ ในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการยกเลิกกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 และประกาศใช้ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 แทน ซึ่งก็ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีก 7 ครั้ง เหตุผลสำคัญของการประกาศใช้ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินใหม่ก็เพราะบทบัญญัติของกฎหมายเดิมบางมาตราไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบของข้าราชการบางตำแหน่ง และได้มีการจัดระเบียบกระทรวง ทบวง กรมใหม่ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องด้วย

ประธาน สุวรรณมงคล (2537: 26-27) ได้ให้ความคิดเห็นว่าการบริหารราชการตามกฎหมายดังกล่าวก็มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ได้แก่

1. การซ้ำซ้อนอันเนื่องมาจากการขยายงาน เนื่องจากส่วนราชการระดับกรมสามารถบริหาร ริเริ่ม วินิจฉัยสั่งการ ได้ค่อนข้างเป็นเอกเทศ ทำให้การขยายการทำงานออกไปกว้างขวางและก่อให้เกิดความซ้ำซ้อน

2. ขาดข้อบัญญัติที่ให้อำนาจรัฐมนตรีอย่างชัดเจนที่จะกำหนดนโยบายในการกำกับควบคุมการปฏิบัติราชการของกระทรวง ประกอบกับส่วนราชการระดับกรมมักมีกฎหมายพิเศษ ให้อำนาจส่วนราชการหรือหัวหน้าส่วนราชการเป็นการเฉพาะ ทำให้สามารถกำหนดนโยบาย แผนและของงบประมาณไปตามนโยบายของกรมได้อย่างค่อนข้างเป็นเอกเทศ นโยบายระดับชาติของรัฐบาลจึงไม่สามารถได้รับการตอบสนองอย่างพร้อมเพรียงและประสานกันอย่างแท้จริง

3. ขาดการกำหนดแผนงานในระดับกระทรวงอย่างแท้จริง เนื่องจากส่วนราชการระดับกรมสามารถกำหนดแผนงานไปตามหน้าที่เฉพาะ และความคิดของตนแล้วไปรวมเล่มเข้าเป็นแผนกระทรวงเท่านั้น ทำให้การดำเนินงานของกระทรวงไม่สามารถบรรลุนโยบายที่รับมอบจากรัฐบาลได้

4. การมีกฎหมายพิเศษที่ระบุอำนาจหน้าที่เป็นการเฉพาะแก่ส่วนราชการระดับกรม

5. อำนาจยังไปกระจุกตัวอยู่ที่หัวหน้าส่วนราชการมากเกินไป เพราะบทบัญญัติในกฎหมายไม่เอื้ออำนาจต่อการมอบอำนาจลดหลั่นลงไป ระดับต่างๆ และบทบัญญัติก็มีความไม่ชัดเจนในเรื่องนี้ ทำให้เจ้าของอำนาจยังไม่กล้าที่จะมอบอำนาจไป

6. ขาดเอกภาพในการบริหารงาน เนื่องจากมีหน่วยงานของรัฐเข้าไปปฏิบัติงานในจังหวัดเป็นจำนวนมาก โดยไม่ถือว่าเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค เป็นเหตุให้ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่สามารถควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของส่วนราชการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

2.4 การบริหารราชการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ได้เป็นกฎหมายหลักในการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินมาเกือบ 20 ปี แม้จะมีรัฐบาลพลเรือนที่มาจากเลือกตั้งหลายชุดก็ตาม จวบจนกระทั่งปี พ.ศ. 2534 สมัยรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน จึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 โดยมีประเด็นสำคัญของการปรับปรุง ได้แก่

1. กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้ชัดเจนเพื่อมิให้มีการซ้ำซ้อนกันระหว่างส่วนราชการ

2. กำหนดบทบัญญัติที่ให้การบริหารงานระดับกระทรวงมีเอกภาพ โดยระบุให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบายของกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และให้ปลัดกระทรวงมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบควบคุมราชการประจำ กำหนดแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง และลำดับความสำคัญของแผนการปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐมนตรีกำหนด รวมทั้งกำกับ เร่งรัด ติดตามและประเมินการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวง

3. กำหนดให้มีการมอบอำนาจลดหลั่นลงไปในระดับต่างๆ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารราชการ

รูปแบบการปกครองบริหารราชการแผ่นดิน

อุทัย หิรัญโต (2546: 5-7) ประเทศไทย ได้แบ่งการปกครองบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. การปกครองส่วนกลาง ได้แก่ การบริหารงานโดยรัฐบาลกลางที่ทำเนียบรัฐบาล ประเภทของการปกครองส่วนท้องถิ่น คอยกำหนดนโยบาย บริหารกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ซึ่งมี คณะรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดีกรม ข้าราชการส่วนกลางที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ เป็นการบริหารราชการส่วนกลาง

2. การปกครองส่วนภูมิภาค คือ การแบ่งอำนาจจากราชการส่วนกลางจาก กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ที่อยู่ในกรุงเทพฯ ส่งการลงมายังจังหวัดต่างๆทั้ง 75 จังหวัด (ยกเว้น กทม. ซึ่งถือเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งจะกล่าวต่อไป) ซึ่งแต่ละจังหวัดก็จะมีสำนักงานราชการย่อยของราชการส่วนกลางต่างๆ ลงมาตั้งอยู่บริการประชาชน โดยมีเจ้าหน้าที่ข้าราชการในสังกัดมาทำหน้าที่ที่อยู่ เช่น จังหวัด อำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู พัฒนาการ สาธารณสุข ข้าราชการทั้งหลายที่สัมผัสกับพี่น้องประชาชนในขณะนี้ ก็มีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขพัฒนาดูแลความเป็นอยู่ของประชาชน ตามอำนาจหน้าที่ของส่วนกลางที่แบ่งอำนาจมาให้เท่าที่มอบมา จะคิดเองทำเองนอกเหนือจากอำนาจที่สั่งการอื่นมิได้

3. การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การกระจายอำนาจการปกครองจากรัฐบาลกลางมาให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองกันเอง ภายใต้แนวความคิดหลัก 6 ประการ คือ

3.1 การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะ การปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนมีความรู้สึกว่าตนมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตยในที่สุด (ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2520: 6-7) โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลยพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นผู้นำท้องถิ่นจะได้ใช้ความรู้ความสามารถบริหารงานท้องถิ่น เกิดความคุ้นเคยมีความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

3.2 การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (self government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเอง คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหาร

ท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องพึงเสียงประชาชน ด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (referendum) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน

3.3 การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาระยะของรัฐบาล เนื่องจากความจำเป็นบางประการ ดังนี้

1. การกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีตามความเจริญเติบโตของบ้านเมือง

2. รัฐบาลมีอาจจะดำเนินการในการสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกันการแก้ปัญหาหรือการบริหารโครงการในท้องถิ่น โดยรูปแบบที่เหมือนกันย่อมไม่บังเกิดผลสูงสุด ท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าผู้ซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด

3. กิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวพันกับท้องถิ่นอื่น และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง หากไม่มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลจะต้องรับภาระดำเนินการทุกอย่าง และไม่ว่าจะสนองความต้องการของท้องถิ่นถูกจุดหรือไม่ การแบ่งเบาระยะทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญหรือกิจการใหญ่ๆ ระดับชาติอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม เช่น การต่างประเทศ การค้าขายกับต่างประเทศ การทหาร ความมั่นคง

3.4 การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพเนื่องจากผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องเป็นผู้ที่รู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องขออนุมัติไปยังส่วนเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลงภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

3.5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังฝึกฝนทักษะทางการเมืองการบริหารงานในท้องถิ่น จากการเป็นนายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จนสามารถประสบความสำเร็จเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงในระดับชาติ

3.6. การปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม งานพัฒนาชนบทที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ การพัฒนาชนบทที่สัมฤทธิ์ผลนั้นจะต้องมาจากการริเริ่มช่วยเหลือตนเองของท้องถิ่น

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นนั้น หากจะมองรวมเป็นจุดใหญ่ๆ แล้ว สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการเมืองการปกครองและการบริหาร กล่าวคือด้านการเมืองการปกครองนั้นเป็นการปูพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการเรียนรู้การปกครองตนเอง
2. ด้านการบริหารนั้นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่นได้หาทางตอบสนอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง ด้วยกลไกทางการบริหารต่างๆ ทั้งในแง่ของการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการจัดการ ฯลฯ (อุทัย หิรัญโต, 2546: 7)

ประเภทของการปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย ได้แบ่งประเภทของการปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น 5 ประเภท (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2542: 29) คือ

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. เทศบาล
3. องค์การบริหารส่วนตำบล
4. กรุงเทพมหานคร
5. เมืองพัทยา

องค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ฝ่าย ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ดังนี้

1. ฝ่ายนิติบัญญัติ หรือฝ่ายสภา ตามมาตรา 45 ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน หมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านในสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6 คน และในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงสองหมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 3 คน มาตรา 46 สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.2 พิจารณาและให้ความเห็นชอบด้านข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

1.3 ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับทางราชการ

2. ฝ่ายบริหาร มาตรา 58 ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งตั้งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น มาตรา 58/3 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล อาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีใช้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกินสองคน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

องค์ประกอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้จัดตั้งขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานครหรือเมืองพัทยา จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญที่สามารถทำให้การบริหารงานหรือดำเนินการบริการประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อุทัย หิรัญโต (2523: 22) กล่าวว่าระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ คือ

1. สถานะตามกฎหมาย (legal status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2. พื้นที่และระดับ (area and level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและ

ขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติโดยองค์การอาหารและเกษตร องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม องค์การอนามัยโลก และสำนักกิจการสังคมได้ให้ความเห็นว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้ และบุคลากร

3. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่มากนักน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์การนิติบุคคลจัดตั้งขึ้นโดยผลของกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางมีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎหมายข้อบังคับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ

5. การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การหรือคณะผู้บริหาร จะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ของประชาชนโดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองตนเองสามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติการภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลางและไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษี เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้ก้าวหน้า

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่น ทั้งนี้ไม่ได้ให้ความหมายว่ามีอิสระอย่างเต็มที่คงมีเฉพาะอิสระในการดำเนินงานเท่านั้น เพราะมีฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตย รัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแล

องค์การบริหารส่วนตำบล

ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

พ.ศ. 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทนประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 นับตั้งแต่ พรบ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบลโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบสภาตำบล ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 567 ตำบล (โกวิทย์ พวงงาม, 2550: 254)

2. รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 6,369 แห่ง (โกวิทย์ พวงงาม, 2550: 254)

พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้มีการเสนอขอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

พ.ศ. 2546 รัฐบาลได้เสนอขอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 โดยเนื้อหาส่วนใหญ่แก้ไขชื่อเรียกบุคคลและคำศัพท์กฎหมายที่ให้สอดคล้องกับกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ

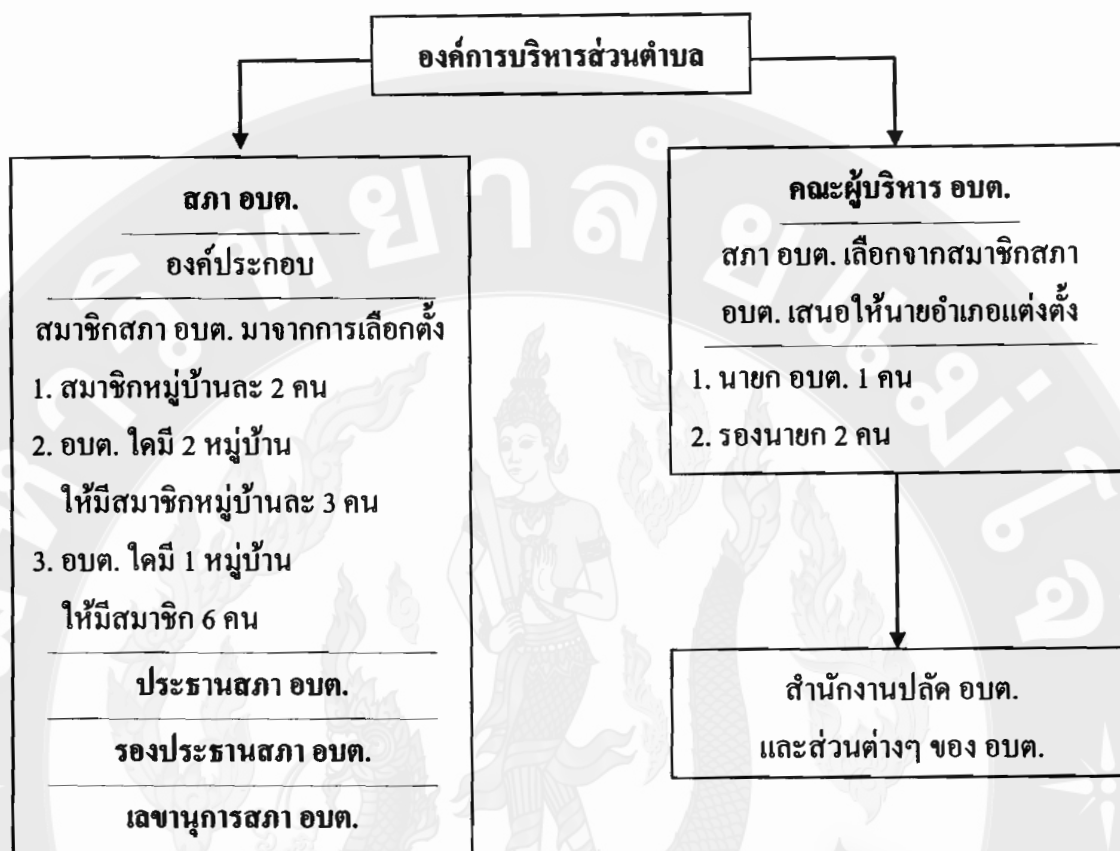
ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีโครงสร้างตาม พรบ. สภาตำบลและอบต. พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 คล้ายกับเทศบาล ที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย (ภาพที่ 1)

1. โครงสร้าง อบต. ประกอบด้วย สภา อบต. และคณะผู้บริหาร อบต.
2. สภา อบต. ประกอบด้วย สมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน
3. คณะผู้บริหาร อบต. ประกอบด้วย นายก อบต. 1 คน และรองนายก อบต. 2 คน

ภาพที่ 1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ตาม พรบ. สภาตำบลและอบต. พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ดังต่อไปนี้

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหาร อบต. ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลและกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

อำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ตาม พรบ. สถาตำบลและ อบต. พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ดังต่อไปนี้

1. บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบัญญัติและ แผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
2. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภา องค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ
3. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และมีบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยบัญญัติหน้าที่ที่ อบต. จะต้องทำ ตาม พรบ. สถาตำบลและอบต. พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะ มูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้ อบต. ที่มีความสามารถ มีศักยภาพเพียงพอ อาจ จัดทำกิจการในเขต อบต. อีกจำนวน 13 ข้อ ดังนี้

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงรักษาการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อน และสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว
13. การผังเมือง

อำนาจหน้าที่ของ อบต. ที่กล่าวมานั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใด เพื่อประโยชน์ของประชาชน ในตำบล แต่ต้องแจ้งให้ อบต. ทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หาก อบต. มีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐนำความเห็น ของ อบต. ไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย นอกจากนี้ ในการดำเนินกิจการ อบต. ยังมีรายได้อันเป็นเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีและรายจ่ายเพิ่มเติมได้ ในส่วนของรายได้นั้น อบต. แต่ละแห่งอาจมีรายได้ไม่เท่ากัน โดยแหล่งที่มาของรายได้ อบต. มีอยู่หลากหลาย

แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง นั้น มีการใช้รูปแบบของแผนพัฒนาในลักษณะแผนพัฒนาสามปี ดังนี้ (งานวิเคราะห์นโยบายและแผน องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง, 2552: 1-25)

ลักษณะของแผนพัฒนาสามปี

แผนพัฒนาสามปี (2552-2554) ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง เป็นแผนพัฒนาที่ได้จัดทำขึ้นภายใต้การแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ซึ่งได้กำหนดแต่ละโครงการ/กิจกรรมเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ทั้งนี้ ในรายละเอียดแผนงานของแผนพัฒนาสามปียังมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันของนโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554) แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาอำเภอ

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ให้คำนึงความหมายของแผนพัฒนาสามปี ดังนี้

แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้า ครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

ดังนั้น โครงการที่บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาสามปี โดยเฉพาะในแผนประจำปีแรกของห้วงระยะเวลาสามปีนั้น จึงมีสภาพของความแน่นอน เป็นไปได้และเป็นรูปธรรม รวมทั้งมีรายละเอียดทางเทคนิคพอสมควร เพื่อให้สามารถกำหนดรายการในแผนพัฒนาที่จะนำไปใช้จัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไป

ประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การบริหารจัดการและการดำเนินการตามโครงการ/กิจกรรม เป็นไปอย่างรอบรอบ ซึ่งในการดำเนินงานต่างๆ ที่อาจมีความเชื่อมโยงและส่งผลทั้งในเชิงสนับสนุน และเป็นอุปสรรคต่อกัน

เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำมาใช้เป็นข้อมูลพิจารณาประกอบการตัดสินใจในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและใช้ทรัพยากรการบริหารของท้องถิ่น อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สาธารณะสูงสุด

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
 - 1.1 การก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษา ถนน สะพาน
 - 1.2 การก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษา ระบบประปา
 - 1.3 การขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะ
 - 1.4 การวางผังเมืองรวม
2. ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 2.1 การสร้างจิตสำนึก และความตระหนักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
 - 2.2 การบำบัดฟื้นฟู การเฝ้าระวัง และการป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม
 - 3.1 การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
 - 3.2 การจัดการศึกษา
 - 3.3 การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 3.4 การป้องกันรักษาและส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชน
 - 3.5 การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ
 - 4.1 การส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน
 - 4.2 การส่งเสริมการตลาดและการใช้สินค้าท้องถิ่น
 - 4.3 การส่งเสริมการท่องเที่ยว
 - 4.4 การก่อสร้างแหล่งเก็บน้ำ
 - 4.5 การปรับปรุงดูแลรักษาแหล่งน้ำ

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการเมือง และการบริหาร

5.1 การพัฒนาบุคลากร

5.2 การปรับปรุง การพัฒนาเครื่องมือ-เครื่องใช้ และสถานที่ปฏิบัติงาน

5.3 การส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในกิจการท้องถิ่น

5.4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

ความหมายของการพัฒนา

คำว่า การพัฒนา ใช้ในภาษาอังกฤษว่า development นำมาใช้เป็นคำเฉพาะและใช้ประกอบคำอื่นก็ได้ เช่น การพัฒนาประเทศ การพัฒนาชนบท การพัฒนาเมือง และการพัฒนาข้าราชการ เป็นต้น (สนธยา พลศรี, 2547: 1) ความหมายของการพัฒนานั้นมีผู้ให้ความหมายเอาไว้แตกต่างกันไป ดังนี้

ปกรณัม ปรีชากร (2538: 5) กล่าวว่า การพัฒนา คือ การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางดี ซึ่งสอดคล้องกับ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526: 1) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ว่า คือ การกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบ หรือการทำให้ดีขึ้นกว่าสภาพเดิมที่เป็นอยู่อย่างเป็นระบบ

ณัฐพล จันธิไชย (2527: 2) ซึ่งให้ความหมายทางเศรษฐศาสตร์ของ การพัฒนา ว่า หมายถึง ความเจริญเติบโตโดยเน้นความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ เช่น ผลผลิตรวมของประเทศเพิ่มขึ้น รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อคนของประชากรเพิ่มขึ้น

ถ้ามองทางด้านเทคโนโลยี การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระบบอุตสาหกรรม และการผลิตด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้วยนักวิทยาศาสตร์และนักประดิษฐ์ ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงจากสังคมประเพณีนิยม เป็นสังคมสมัยใหม่ที่ทันสมัย (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2534: 95)

ส่วนทางสังคมวิทยา ชิตยา สุวรรณชญ (2527: 354) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ว่า คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม ซึ่งได้แก่ คน กลุ่มคน การจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยการจัดสรรทรัพยากรของสังคมอย่างยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ

ด้านการพัฒนาชุมชนนั้น สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2525: 179) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ว่า คือ การที่คนในชุมชนและสังคมโดยส่วนรวมได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเอง ชุมชนและสังคมให้ดีขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น เราอาจสรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้นกว่าเดิมในทุกๆ ด้าน ซึ่งการพัฒนามีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวิทยาการต่างๆ ของประเทศให้ดีขึ้นเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา สำหรับประเทศไทยที่มีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาการเกษตร เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่การพัฒนาทางด้านอื่นๆ ต่อไป

ความเป็นมาของการพัฒนา

การพัฒนา (development) นั้น เกิดขึ้นมานานแล้ว เมื่อพิจารณาในด้านการพัฒนาการของสิ่งมีชีวิตที่พัฒนาให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปเพื่อความอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตนั้นๆ ในแง่ของสังคมสิ่งมีชีวิต มีการพัฒนาโครงสร้างทางสังคมให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศ โดยเฉพาะในสังคมมนุษย์ โครงสร้างทางขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม การแต่งกายตลอดจนที่อยู่อาศัยและอื่นๆ ล้วนแล้วแต่มีการพัฒนาให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของระบบนิเวศในแต่ละภูมิภาค (กรฐิน ศรีมงคล, 2542: 1)

แต่ การพัฒนา ถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกในคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยนักเศรษฐศาสตร์ได้นำมาใช้เรียกการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในทวีปยุโรปอันเป็นการเปลี่ยนแปลงการใช้แรงงานจากคนและสัตว์เป็นพลังงานและเทคโนโลยี ทำให้วิถีการดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหลายประการ นักเศรษฐศาสตร์จึงนำคำว่า การพัฒนา มาใช้เพื่อเรียกวิธีการยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของชาวยุโรปในขณะนั้นให้สูงขึ้น (ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ, 2518: 26-27) และใช้อย่างแพร่หลายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ในปี ค.ศ. 1960 John F. Kenedy ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาในสมัยนั้น ได้เสนอให้องค์การสหประชาชาติ (the United Nations) ถือว่าปี ค.ศ. 1960-1969 เป็นทศวรรษแห่งการพัฒนาของโลกซึ่งเป็นที่ยอมรับ องค์การสหประชาชาติยังประกาศให้ปี ค.ศ. 1970-1979 เป็นศตวรรษที่ 2 ของการพัฒนาโลกต่อไปอีกด้วย นับว่าเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ประเทศต่างๆ นำคำว่า การพัฒนา ไปใช้และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในปัจจุบัน (สมยศ พุ่มพัว, 2534: 178-179)

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

กฐิน สิริมงคล (2542: 94) กล่าวว่า จากอดีตถึงปัจจุบันการเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาด้านการผลิตอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้มีอาหารและสิ่งจำเป็นพอเลี้ยงประชากรที่เพิ่มขึ้น โดยทำการศึกษาหาสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ มีการปรับปรุงขบวนการผลิตให้มีเสถียรภาพ และยั่งยืนควบคู่ไปกับการความต้องการใช้ประโยชน์ของประชากรที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ทรัพยากรสภาพแวดล้อมมีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับ อรุณ จันทโอ (2526: 10) ที่กล่าวว่า การพัฒนาด้านการเกษตรเกิดขึ้นอยู่เสมอนับตั้งแต่มนุษย์เริ่มทำการเพาะปลูก เนื่องจากความต้องการในเรื่องการอุปโภคขยายตัวเพิ่มขึ้นตลอดเวลา เกษตรกรได้พัฒนาการเกษตรทั้งในด้านเพิ่มผลผลิต และการใช้เครื่องมือการเกษตรการพัฒนาในสมัยก่อนเป็นไปอย่างช้า เพราะเกษตรกรขาดความรู้และปัจจัยต่างๆ การเปลี่ยนแปลงเกิดจากการสังเกตและความชำนาญของเกษตรกรและการนำเอามาปรับใช้ประโยชน์เท่านั้น และยังไม่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นการเกษตรที่อาศัยธรรมชาติ ต่อมาเมื่อการเกษตรมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติมากขึ้น และรูปแบบของสังคมประชากรเปลี่ยนแปลงไปทุกประเทศต้องการผลิตผลการเกษตรมากที่สุด โดยใช้แรงงานน้อยที่สุดและต้องการความแน่นอนในการผลิต ดังนั้นจึงเกิดความจำเป็นต้องพัฒนาเปลี่ยนรูปแบบการเกษตรแบบพอกินพอใช้ให้เข้าสู่รูปแบบการเกษตรแบบการค้า หรือแบบอุตสาหกรรมหรือที่เรียกว่า การเกษตรแผนใหม่ โดยนำเอาวิทยาการ วิทยาศาสตร์เกษตรและเทคโนโลยีเกษตรมาปรับใช้ในการเกษตร ตลอดจนต้องมีการพัฒนาด้านสังคมของเกษตรกร ด้านการตลาด วิทยาการหลังเก็บเกี่ยว

ในการทำนองเดียวกัน ทำนอง สังคาลมฺหิ (2523: 1) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการเกษตรว่ามีวัตถุประสงค์ที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลง กรรมวิธีการผลิตทางการเกษตรตลอดจนกิจการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ระบบการผลิต คือ การพัฒนาที่ดิน แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ วิทยาการและระบบการจัดการ แต่สถานการณ์ทางการเกษตรของคนไทยปัจจุบันมีตัวปัญหาและระดับปัญหาที่แตกต่างกัน หากแนวทางการพัฒนาจะกำหนดระดับการพัฒนาไว้เป็นเป้าหมายแล้วก็จะมีความสะดวกในการกำหนดขั้นตอนดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ อันเป็นกรรมวิธีอย่างหนึ่งของการพัฒนา ทั้งเจ้าหน้าที่และเกษตรกรย่อมจะเข้าใจในบทบาทของตน และร่วมกันดำเนินการเพื่อสู่จุดหมายเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ประสิทธิ์ ประครองศรี (2528: จ) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนา
ด้านการเกษตรไว้ว่า การพัฒนาเกษตรนั้นหลายคนคิดเพียงแต่ว่าเป็นการเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอกับ
ความต้องการบริโภคของประชากรเท่านั้น แต่ความเป็นจริงแล้วการพัฒนาการเกษตรเป็นการ
พัฒนาบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพในการทำงานพัฒนาการเกษตร ซึ่งจะมี
ความสำคัญมากกว่าการพัฒนาด้านการเพิ่มผลผลิตอย่างเดียว นอกจากนั้นความรู้ประสบการณ์ที่

ทันสมัยและเหมาะสมของเกษตรกรจะต้องได้รับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ อันจะทำให้เกษตรกรเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทัศนคติต่อการเกษตร ต่อธรรมชาติและต่อตัวเองไปในทางที่ดีขึ้น และถูกต้อง ด้วยเหตุนี้การพัฒนาการเกษตรจึงเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ในการพัฒนาการเกษตรจะต้องพิจารณาถึง 5 ปัจจัย ดังนี้คือ

1. ตลาดผลผลิตจากฟาร์ม
2. เทคโนโลยีที่เหมาะสม
3. แหล่งเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์การเกษตรในท้องถิ่น
4. สิ่งจูงใจในการผลิตของเกษตรกร
5. การคมนาคมขนส่ง

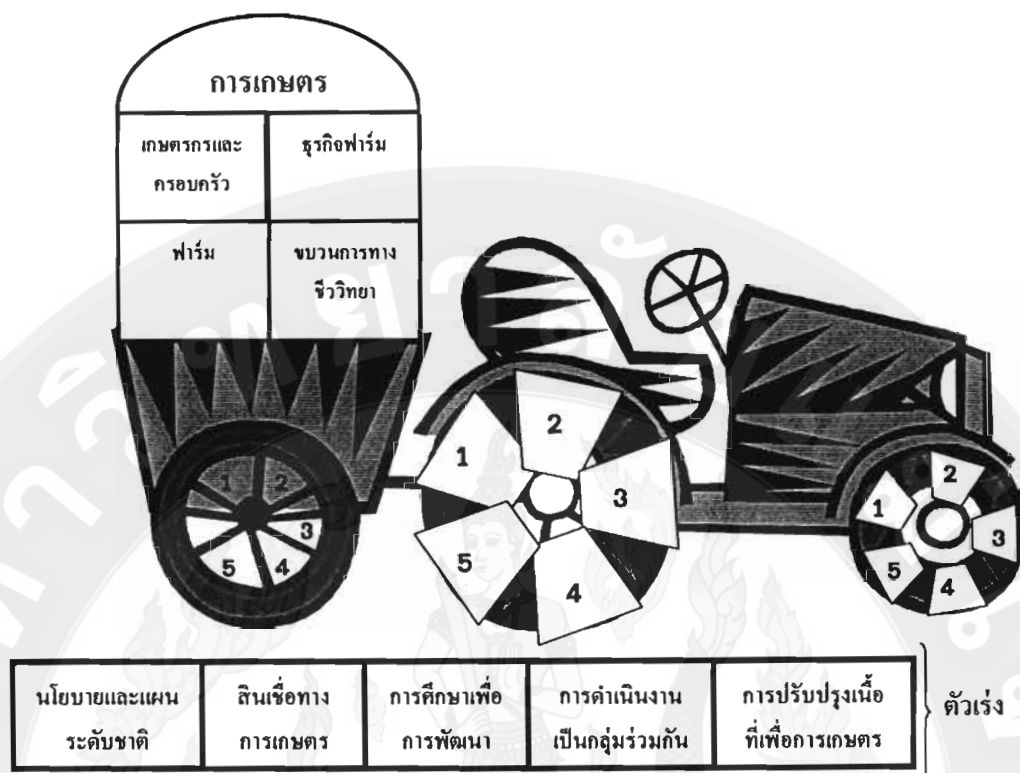
แต่ละปัจจัยนั้นนับว่าเป็นปัจจัยที่จำเป็นยิ่งต่อการพัฒนาการเกษตร ถ้าหากปราศจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งแล้วจะส่งผลให้การพัฒนาการเกษตรไม่ได้ผลเลย นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงปัจจัยตัวเร่ง อีก 5 ประการ ดังนี้คือ

1. การศึกษาสำหรับการพัฒนา
2. สินเชื่อการเกษตร
3. การรวมกลุ่มกิจกรรมของเกษตรกร
4. การปรับปรุงและขยายพื้นที่การเกษตร
5. การวางแผนพัฒนาการเกษตรของชาติ

เพื่อให้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรมากยิ่งขึ้น ดิเรก ฤกษ์หรรษา (2526: 56) ได้เปรียบเทียบ การพัฒนาการเกษตร เหมือนการเคลื่อนตัว (moving) ต่อไปข้างหน้าของรถตามภาพที่ 2 ซึ่งดัดแปลงมาจากแนวความคิดของ Mosher (1966: 98-102) ซึ่งกล่าวในหนังสือของเขาชื่อ *Getting Agricultural Moving: Essentials for Development and Modernization* กล่าวคือ รถยนต์คันนี้ ซึ่งบรรทุกการเกษตรไว้นั้น จะเคลื่อนไหวยังไงได้ จะต้องมิใช่ผู้ขับเคลื่อนให้ล้อรถหมุนไปข้างหน้า ผู้ขับเคลื่อนในที่นี้หมายถึง นักส่งเสริมหรือนักพัฒนานั่นเอง ส่วนล้อรถนั้น จะเคลื่อนไหวยังไงได้ จะต้องเป็นล้อที่มีส่วนประกอบที่สมบูรณ์ คือ มีซี่ล้อครบทุกซี่ ซึ่งเปรียบเทียบได้ว่าเป็นปัจจัยที่จำเป็น (Essentials) นอกจากนั้น รถคันนี้จะวิ่งได้ดีหรือรวดเร็ว นั้น จะต้องมียาน้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันหล่อลื่น และวิ่งอยู่บนถนนที่ราบเรียบ ซึ่งเปรียบเทียบได้กับปัจจัยที่เป็นตัวเร่ง (accelerators) ให้รถวิ่งไปได้อย่างรวดเร็ว หรือการพัฒนาการเกษตรได้อย่างรวดเร็ว และแหล่งพลังงานเหล่านี้ (sources of energy) ก็ได้แก่ นักวางแผน ผู้บริหาร นักวิจัย นักส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรเองและครอบครัว นายธนาคาร ซึ่งเป็นแหล่งพลังงาน (sources of energy) ที่จะช่วยผลักดันให้เกษตรกรมีการพัฒนาเคลื่อนตัวไปข้างหน้าได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ส่วนประกอบเหล่านี้จะต้องมีการทำงานกันอย่างมี

ความสัมพันธ์กันที่ดีถ้าขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง จะมีผลให้การพัฒนาการเกษตรดำเนินไปอย่างไม่เต็มที่ หรือการเกษตรจะมีการพัฒนาต่อไปได้น้อยมากหรือไม่มีเลย

ซึ่งสอดคล้องกับ กรูนิ ศรีมงคล (2542: 98-99) ที่กล่าวว่า หลักการพัฒนาการเกษตรจะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลักและปัจจัยตัวเร่งที่ได้กล่าวไปแล้วเช่นกัน และยังให้ความคิดเห็นว่า ในการพัฒนาการเกษตรนั้นมีความหลากหลายโดยเฉพาะด้านสังคมมนุษย์ ทำให้การเกษตรนั้นมีความยุ่งยากสลับซับซ้อน (complexity) ถ้าเราพิจารณาปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติหรือระบบนิเวศ (ecosystem) เข้าด้วยยิ่งจะทำให้การพัฒนาการเกษตรนั้นมีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นและเป็นการยากที่จะหาแนวทางที่ถูกต้องในการพัฒนาการเกษตร อย่างไรก็ตามอาหารและสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งที่สังคมมนุษย์มีความต้องการอยู่ตลอดเวลาตราบใดที่มนุษย์อาศัยอยู่บนโลกนี้ ดังนั้นปัจจัยในการพัฒนาการเกษตรที่พิจารณาในด้านของระบบนิเวศซึ่งกำลังเป็นปัญหาในปัจจุบัน จึงต้องตระหนักถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ

ปัจจัยที่จำเป็น

1. ตลาดสำหรับผลิตผลการเกษตร
2. เทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
3. เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์การเกษตร
4. สิ่งจูงใจในทางผลิต
5. การคมนาคมที่สะดวก

แหล่งพลังงาน

1. นักวางแผนและนักบริหาร
2. นักวิทยาศาสตร์
3. นักวิจัย
4. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง
5. เกษตรกร
6. แม่บ้าน
7. นายธนาคาร / สินเชื่อ
8. สถาบันทางสังคมในชนบท

ภาพที่ 2 ปัจจัยที่จำเป็น และตัวเร่ง ของการพัฒนาการเกษตร

ที่มา: คีรณ ฤกษ์หรรษา (2526: 56)

คีรณ ฤกษ์หรรษา (2526: 16) กล่าวว่า การพัฒนาการเกษตรนั้น ถือเป็นวิธีการของการพัฒนาชนบท แต่ผู้ได้รับผลประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายใหญ่ เพราะมีทุนมากและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ แม้จะมีการปฏิวัติเขียว (green revolution) เกิดขึ้นเกษตรกรรายย่อย (small farmers) ก็ไม่ได้รับผลประโยชน์แต่อย่างใด

กฐิน ศริมงคล (2542: 96-97) ได้แบ่งหลักเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรเอาไว้เป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับนโยบาย โดยจะใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์มาเป็นตัวกำหนดการพิจารณาซึ่งเกี่ยวข้องกันกับการวางแผนพัฒนาการเกษตร ประกอบไปด้วยหลักการดังต่อไปนี้

1.1 กำหนดการขยายตัวทางการเกษตร โดยกำหนดอัตราการขยายตัวในช่วงเวลาที่กำหนด ปกติใช้ในช่วงเวลา 1 ปี ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติใช้ช่วงเวลา 5 ปี

1.2 การรักษาเสถียรภาพทางการเกษตรให้มั่นคง คือ การรักษาการผลิตทางการเกษตรให้คงที่หรือเพิ่มขึ้นตามความต้องการของประชากรที่เพิ่มขึ้นหรือความต้องการของต่างประเทศสูงขึ้น

1.3 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน คือ การทำการเกษตรในเชิงรักษาสภาพแวดล้อมไปพร้อมๆ กันไม่บุกรุกทำลายป่าเพื่อนำพื้นที่มาทำการเกษตร

1.4 การกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ทั้งในระดับเกษตรกรด้วยกันและอาชีพอื่น เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำในด้านเศรษฐกิจและสังคม

หลักการพัฒนาการเกษตรทั้ง 4 ประการ ในระดับนโยบายจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการปฏิบัติให้ชัดเจนเพื่อกำหนดหลักการพัฒนาในระดับพื้นที่ปฏิบัติการต่อไป

2. ระดับพื้นที่ จะพิจารณาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เศรษฐกิจและสังคม มาประกอบการพิจารณา โดยมีหลักการดังต่อไปนี้

2.1 ทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมในพื้นที่ โดยทำความเข้าใจทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสังคมศาสตร์ กระบวนการความเป็นไปของสภาพเดิมที่มีอยู่ ศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกร กลไกขององค์กรต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาที่ต้องใช้เวลาในการทำทำความเข้าใจให้ถูกต้อง

2.2 วางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหาและความต้องการของเกษตรกรโดยแผนงานจะต้องสอดคล้องกับนโยบายในระดับสูงและยึดหลักความสามารถของเกษตรกรและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่น

2.3 เกษตรกรหรือประชาชนผู้รับการพัฒนาจะต้องมีส่วนร่วมโดยตลอด ตั้งแต่การค้นหาปัญหาและความต้องการ การวางแผนแก้ไขปัญหา และดำเนินการตามแผนปฏิบัติ ไปจนถึงการติดตามประเมินผล โดยยึดหลักของแนวความคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

2.4 ในการวางแผนแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาจะต้องเริ่มต้นจากสภาพการที่เกษตรกรปฏิบัติอยู่เนื่องจากเกษตรกรมีความคุ้นเคยในสิ่งเหล่านั้น

2.5 ขบวนการพัฒนาจะต้องต่อเนื่องโดยตลอดเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่เกษตรกร

2.6 ในการศึกษาเรียนรู้ด้านการเกษตรต้องอาศัยการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง (learning by doing) ทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจในสิ่งนั้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรจะเห็นว่า การเกษตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศดังจะเห็นได้จาก กังสการ เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2538: 47) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการพัฒนาภาคการเกษตรตามนโยบายรัฐบาลว่า ภาคการเกษตรเป็นภาคที่มีความสำคัญสำหรับประเทศไทยตลอดมาทุกยุคทุกสมัย ถึงแม้ว่าในระยะหลังประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ซึ่งมีการแข่งขันด้านการตลาดอย่างรุนแรงในตลาดโลก แต่ภาคการเกษตรยังเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากความจำเป็นที่จะต้องคงสภาพในฐานะเป็นประเทศผู้ผลิตอาหารสำคัญของโลก ประชากรส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในภาคการเกษตรและกำลังซื้ออันสำคัญของการผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ด้วยความสำคัญดังกล่าว ภาคการเกษตรจึงได้รับการเน้นหนักในนโยบายของรัฐบาลโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากการกำหนดนโยบายที่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาภาคการเกษตรเป็นเป้าหมายสำคัญอย่างหนึ่งในทุกรัฐบาล แต่ในนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ที่รัฐบาลกำหนดไว้จะสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ขึ้นอยู่กับองค์การระดับต่างๆ ในการพัฒนาชนบท ทั้งนี้การจัดองค์การบริหารการพัฒนาชนบทดังกล่าวเป็นแบบผสมผสานระหว่างการจัดองค์การแบบแบ่งอำนาจและการจัดองค์การแบบกระจายอำนาจซึ่งในปัจจุบันองค์การระดับตำบลที่มีบทบาทในการพัฒนาด้านต่างๆ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับองค์การบริหารส่วนตำบล

ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน

วรทัศน์ อินทรคัมพร (2546: 125-126) กล่าวว่า การพัฒนาทางสังคม เป็นการขจัดความยากจน ลดการว่างงาน และสร้างความกลมกลืนทางสังคม โดยลดการมีช่องว่างของชนชั้น โดยเฉพาะคนยากจน สตรี เด็ก เยาวชน คนพิการไร้ความสามารถ ผู้สูงอายุ และชนกลุ่มน้อย ซึ่งจะต้องมุ่งเน้นที่การจัดความยากจน การกระจายความเป็นธรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เขาเหล่านั้นสามารถช่วยเหลือตัวเองได้

ในขณะที่ จักรพงษ์ พวงงามชื่น (2552: 231) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนนั้น สิ่งที่มีความสำคัญนอกเหนือจากการศึกษาถึงปรัชญา แนวคิด หลักการ วิธีการ หรือกระบวนการพัฒนาชุมชนแล้ว การศึกษาถึงทฤษฎีต่างๆ ทางสังคมศาสตร์ซึ่งจะต้องนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่นักพัฒนาจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติม เพราะทฤษฎีเป็นสิ่งที่ช่วยในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิธีการทางวิทยาศาสตร์

ทฤษฎีการกระจายรายได้และการเติบโตทางเศรษฐกิจ

Hollis Chenory และคณะ นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ (ฉฐพล ชันธไชย, 2527: 37) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานพัฒนาควรดำเนินการด้วยการกระจายรายได้ควบคู่ไปกับการระดมทุน โคนมีมาตรการต่างๆ ดังนี้

1. ต้องให้ความสำคัญต่อเศรษฐกิจภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรรายย่อย และผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างไม่เป็นทางการ เช่น ผู้ไม่มีที่ดินทำกิน และรับจ้างทางการเกษตร เป็นต้น
2. ต้องยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของคนในชนบทให้มีผลผลิตสูงขึ้นและมีมาตรฐานในการดำรงชีวิตสูงขึ้น โดยให้บริการของรัฐในเรื่องต่างๆ เช่น การส่งเสริมการเกษตร แผนใหม่ การชลประทาน การตลาดสินค้า น้ำดื่ม น้ำใช้ การคมนาคม สื่อสาร การกระจายอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ การวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่น การปฏิรูปที่ดิน เป็นต้น
3. ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อเทคนิคการผลิตที่ใช้แรงงานมากกว่าการใช้ทุน และการใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ เช่น การระดมการสร้างงานฝีมือในรูปแบบต่างๆ การประหยัดการใช้ทุนและเงินตราจากต่างประเทศ การใช้เทคโนโลยีพื้นบ้านที่เหมาะสม เป็นต้น
4. ต้องควบคุมประชากรให้มีความเหมาะสมที่สามารถเพิ่มคุณภาพได้อย่างเต็มที่ เพราะคุณภาพ ความยากจน การว่างงาน และจำนวนประชากร จะมีความสัมพันธ์ต่อกันโดยตรง
5. ต้องกำหนดประชากรที่ยากจน เพื่อหาแนวทางในการกระจายรายได้และการพัฒนาได้ตรงจุด
6. ต้องปรับปรุงเรื่องโอกาสให้กลุ่มประชากรที่ยากจน เพื่อให้เข้าถึงการบริการจากรัฐ โดยเฉพาะการศึกษา การบริการด้านสาธารณสุข น้ำดื่ม น้ำใช้ที่ถูกสุขลักษณะ ที่อยู่อาศัย การคมนาคม การชลประทาน และการใช้อำนาจในฐานะที่เป็นประชาชนของประเทศ เป็นต้น

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ (2527: 13-15) กล่าวว่า ทฤษฎีนี้ยังเป็นการสนับสนุนการพัฒนาในกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นคนชั้นสูงนั้น สามารถบรรลุผลได้อย่างรวดเร็วมั่นคง แน่นอนกว่าการลงทุนให้เสมอภาคกันทุกคนในสังคม อันทำให้ประเทศชาติมีรายได้เป็นกลุ่มก้อนที่ชัดเจน แต่อาจจะเกิดปัญหาการกระจายรายได้ทำให้คนจำนวนมากเดือดร้อน จึงต้องแก้ไขโดยการกระจายรายได้เข้าควบคู่กับการระดมทุนโดยมีมาตรการต่างๆ ดังนี้

1. การให้ความสำคัญต่อสาขาต่างๆ ในการพัฒนาที่สำคัญคือ การเกษตร ผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินของตนเอง ตลอดจนผู้ที่ขายแรงงานรับจ้างทางการเกษตรในรูปแบบต่างๆ ด้วย
2. การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชนบท เพื่อยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของชาวชนบท โดยส่งเสริมให้มีความสามารถในการเพิ่มผลผลิตการให้บริการของรัฐในเรื่องต่างๆ เช่น การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ การชลประทาน การตลาดสินค้า น้ำดื่ม น้ำใช้ การคมนาคม สื่อสาร การกระจายอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ การวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่น การปฏิรูปที่ดิน
3. การให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อเทคนิคการผลิตที่ใช้แรงงานมากกว่าการใช้ทุนการใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ เช่น การระดมการสร้างงานฝีมือในรูปแบบต่างๆ การประหยัด การใช้ทุนและเงินตราต่างประเทศ การใช้เทคโนโลยีพื้นบ้านที่เหมาะสม
4. การควบคุมประชากรให้มีจำนวนที่สามารถเพิ่มคุณภาพได้อย่างเต็มที่ เพราะคุณภาพ ความยากจน การว่างงาน และจำนวนประชากรจะมีความสัมพันธ์ต่อกันโดยตรง
5. การกำหนดกลุ่มประชากรที่ยากจน เพื่อหาแนวทางในการกระจายรายได้และการพัฒนาได้ตรงจุด
6. การปรับปรุงเรื่องโอกาสให้กลุ่มคนยากจน เพื่อให้เข้าถึงการบริการจากรัฐ โดยเฉพาะการศึกษา การบริการด้านสาธารณสุข น้ำดื่ม น้ำใช้ที่ถูกละเลยลักษณะ การคมนาคม การชลประทาน ที่อยู่อาศัย และการใช้อำนาจในฐานะที่เป็นประชาชนของประเทศ

วรทัศน์ อินทรคัมพร (2546: 129) กล่าวเสริมว่า ทฤษฎีนี้สามารถนำมาใช้ในงานพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดีเพราะเป็นการมุ่งการกระจายผลของการพัฒนาไปสู่กลุ่มคนที่พึ่งตนเองไม่ได้

ประโยชน์ของทฤษฎีสังคมศาสตร์ต่อการพัฒนาชุมชน

จักรพงษ์ พวงงามชื่น (2552: 247-248) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนเป็นศาสตร์ที่จะต้องนำทฤษฎีสังคมศาสตร์มาประยุกต์ใช้ เนื่องจากชุมชนประกอบไปด้วยหลายหน่วยของสังคมที่แตกต่างกันไปในรูปของกลุ่มคนหรือองค์กร ดังนั้นทฤษฎีสังคมศาสตร์จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมากดังต่อไปนี้

1. เป็นแนวทางในการศึกษาปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชนซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการพัฒนาชุมชนเพราะทฤษฎีทางสังคมศาสตร์เป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยในกลุ่มคน ชุมชน และสังคม
2. เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนเนื่องจากทฤษฎีทางสังคมศาสตร์บางทฤษฎีเป็นข้ออธิบายปัญหาและความต้องการของบุคคลและชุมชนในแง่มุมต่างๆ
3. เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนและโครงการพัฒนาชุมชน เพราะทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่างๆ ในชุมชนที่มีความสำคัญต่อการจัดทำแผนและโครงการ
4. เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน เพราะทฤษฎีสังคมศาสตร์หลายทฤษฎีได้อธิบายเกี่ยวกับคน กลุ่มคน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การจัดระเบียบทางสังคมจึงช่วยให้นักพัฒนาชุมชนดำเนินงานพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี
5. ช่วยในการประเมินผลของการดำเนินงานพัฒนาชุมชน เพราะทฤษฎีสังคมศาสตร์บางทฤษฎีอธิบายได้ว่าความสำเร็จและความล้มเหลวของงานพัฒนาชุมชนเป็นผลมาจากปัจจัยหรือตัวแปรใด เพราะเหตุใด ทำให้สามารถหาแนวทางเพื่อป้องกันได้ทันทั่วทั้งที่
6. เป็นแนวทางในการทบทวนปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานพัฒนาชุมชนในแต่ละโครงการ เพราะทฤษฎีสังคมศาสตร์บางทฤษฎีได้อธิบายถึงปรากฏการณ์ทางสังคมบางประการที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชน
7. เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า กล่าวคือ นอกจากจะทำให้วิชาการพัฒนาชุมชนมีฐานะเป็นวิชาหนึ่งของสังคมศาสตร์แล้ว ทฤษฎีสังคมศาสตร์ยังช่วยในการพัฒนาความรู้ และเทคนิควิธีการต่างๆ ของการพัฒนาชุมชนให้เหมาะสมกับชุมชนต่างๆ อีกทางหนึ่งด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ

ความหมายของความต้องการ

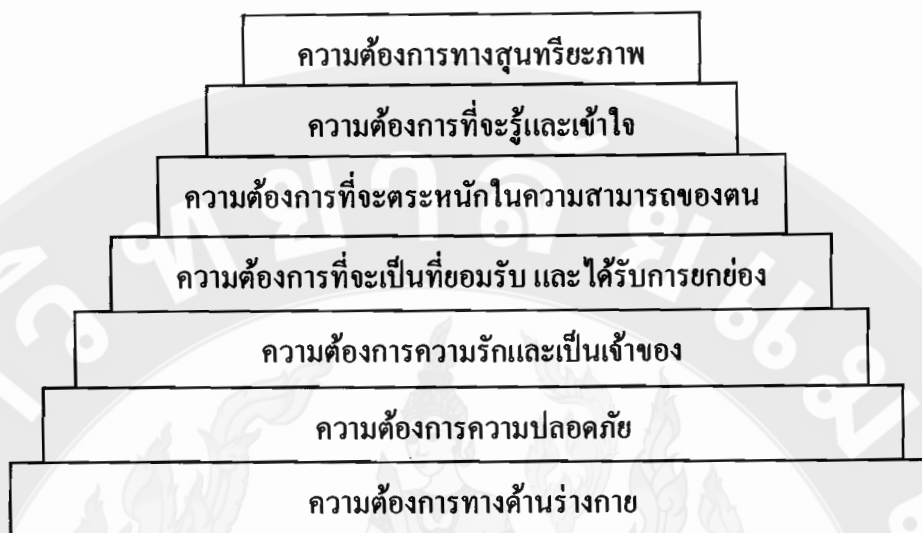
กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2523: 250) ได้ให้ความหมาย ความต้องการของมนุษย์ ไว้ว่า คือ สิ่งจำเป็นต้องได้รับเพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ความต้องการนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย (biological needs) และความต้องการทางด้านจิตใจ (psychological needs) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Kwon (มนัสสินธ์ บุญยทรัพย์, 2536: 5) ที่ว่า ความต้องการเป็นความประสงค์ ความอยากได้ ความปรารถนา หรือขาดความสมดุล ช่วยกระตุ้นให้แต่ละบุคคลแสวงหาและดำเนินวิธีการเพื่อให้ได้มา ถ้าหากไม่ได้รับการตอบสนองที่เหมาะสม จะเกิดความขัดข้องใจไม่สามารถปรับตัวได้ หรืออาจทำให้ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ดังนั้นความต้องการซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลต้องการเพื่อดำรงชีวิตอยู่ได้

อีกทั้ง ปรานี รามสูตร (2528: 118) ได้กล่าวว่า ความต้องการ คือ สภาพที่อินทรีย์ขาดสมดุล ซึ่งจะก่อให้เกิดแรงผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อกลับเข้าสู่สมดุลตามเดิม และ Herbert Sorenson (สุโท เจริญสุข, 2514: 85-86) ได้ให้ความหมาย ความต้องการ ไว้ว่า คือ การแสดงถึงความขาดแคลนบางสิ่งบางอย่างที่เราปรารถนาหรือต้องใช้ประโยชน์ คนเราต้องการอาหารเมื่อหิว ต้องการน้ำเมื่อหิวน้ำ ต้องการเสื้อผ้าเมื่อหิวน้ำ และต้องการการรักษาโรคคราวเมื่อเจ็บปวด ในด้านจิตใจนั้น เราต้องการการคบค้าสมาคมยามเมื่อเราโดดเดี่ยว ต้องการการยกย่องสรรเสริญ ต้องการความสำเร็จ ต้องการความรัก ต้องการมีชีวิตที่เบิกบานมีชีวิตชีวาเมื่อถึงจุดอิ่มตัวของชีวิต

วุฒิชัย จานงค์ (2525: 106) ได้ให้ความหมาย ในทำนองเดียวกันว่า ความต้องการ หมายถึง ความขาดไปของชีวิตเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่ทำให้ชีวิตมีความสุขอย่างเต็มที่

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ

Maslow (บุญสม วราเอกศิริ, 2539: 86) ได้ทำการศึกษาความต้องการของมนุษย์ โดยมองเห็นว่า มนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น และความต้องการนั้นมีอยู่หลายระดับด้วยกัน โดยเรียงลำดับความต้องการตามแนวคิดของ Maslow (Maslow's hierarchy of needs) จากต่ำสุดไปสู่ขั้นสูงสุด ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ลำดับขั้นของความ ต้องการ

ที่มา: พรรณี ข.เจนจิตร (2528: 235-248)

เกี่ยวกับลำดับขั้นของความ ต้องการทั้ง 7 Maslow ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะของการ เกิดความ ต้องการ ได้ดังนี้ คือ

1. เมื่อความ ต้องการให้ขั้นหนึ่งได้รับการตอบสนอง คนก็จะมี ความ ต้องการในขั้น ต่อไป ถึงแม้ว่าความ ต้องการในขั้นนั้นจะได้รับการตอบสนองครบถ้วนหรือไม่ครบถ้วนก็ตาม เช่นเดียวกันการมีความ ต้องการในขั้นต่อไป การตอบสนองจะลดหลั่นกันไปตามลำดับขั้น โดยมีการตอบสนองความ ต้องการทางด้านร่างกายประมาณ 80 %

2. เมื่อความ ต้องการหนึ่งได้รับการตอบสนอง ก็จะมี ความ ต้องการอื่นเกิดขึ้นแต่จะ เกิดขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่ใช่เกิดอย่างทันทีทันใด

3. Maslow เสนอความ ต้องการ 7 ขั้น แต่เวลากล่าวโดยทั่วไปจะกล่าวเพียง 5 ขั้น เท่านั้น กล่าวคือ ขั้นที่ 5-7 ตามที่กล่าวมาแล้วจะรวมเป็นขั้นเดียวคือ ขั้น การรู้จักตนเองตามสภาพ ทั้งนี้เพราะถ้าคนเราพัฒนาความ ต้องการมาถึงขั้น การตระหนักในความสามารถของตนเอง แล้วจะ พัฒนาไปสู่ขั้นที่ 6-7 ได้เอง

4. Maslow ได้แบ่งความ ต้องการทั้ง 7 ขั้นตอน เป็น 2 กลุ่ม คือ

4.1 Deficiency needs (ความ ต้องการขั้นที่ 1-4) เรียกว่า ความ ต้องการขั้นต่ำ หรือ ความ ต้องการเนื่องจากการขาดหรือไม่มี ซึ่งต้องการตอบสนองจากปัจจัยภายนอก

4.2. Growth needs (ความต้องการขั้นที่ 5-7) เรียกว่า ความต้องการขั้นสูง หรือ ความต้องการพัฒนา เป็นความต้องการที่เนื่องมาจากการแสวงหา มิใช่เนื่องมาจากการขาดหรือไม่มี ถ้าความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ มนุษย์ก็จะพัฒนาขึ้นไปสู่ความเป็นคนที่สามารถใช้ความสามารถที่ตนมีอยู่ได้อย่างสมบูรณ์ จะเป็นผู้คำนึงถึงตัวปัญหามากกว่าตัวบุคคล จะเป็นผู้คำนึงถึงบุคคลอื่น ทั้งนี้เพราะตนเองได้รับการสนองความต้องการขั้นต่ำอย่างเต็มที่แล้ว ซึ่งเป็นผู้ที่มองเห็นศักดิ์ศรีและคุณค่าในตนเอง ตลอดจนมีความนับถือในตนเองเมื่อเป็นเช่นนี้ความคิดที่มีติดตัวมาแต่กำเนิดจะปรากฏออกมา

ส่วน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และ คณะ (2545: 311) ได้กล่าวว่า Maslow ได้มองความต้องการของมนุษย์เป็นลักษณะลำดับขั้นจากระดับต่ำสุดไปยังระดับสูงสุด และสรุปว่า เมื่อความต้องการในระดับหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการอื่นในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ลำดับขั้นตอนความต้องการตามแนวความคิดของ Maslow (Maslow's hierarchy of needs)

ที่มา: ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และ คณะ (2545: 311)

ซึ่งสอดคล้อง Maslow (พจน์ บุญเรือง, 2530: 22-23) ได้แบ่งระดับความต้องการของมนุษย์ตามลำดับความเป็นจริงพื้นฐานของชีวิตไว้ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (physiological needs) ได้แก่ ความต้องการขั้นพื้นฐานเบื้องต้น อันเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการดำรงชีพของมนุษย์ ได้แก่ อาหาร น้ำ อากาศ การพักผ่อน หลับนอน และความต้องการทางเพศ เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้จะต้องได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจก่อนความต้องการในระดับสูงขึ้นจึงจะเกิดขึ้น

2. ความต้องการความปลอดภัย (safety needs) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นภายหลังจากความต้องการในระดับที่ 1 ได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้วและมีความรู้สึกอิสระไม่ต้องเป็นห่วงกังวลกับความต้องการทางด้านร่างกายอีกต่อไป ความต้องการความปลอดภัยจึงเกิดขึ้น ความต้องการนี้จะเห็นได้ชัดในเด็กเล็ก ซึ่งต้องการความอบอุ่นปลอดภัยจากพ่อแม่

3. ความต้องการทางสังคม (social needs) บางครั้งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ (love and belongingness) เป็นความต้องการที่จะมีความรักความผูกพันกับผู้อื่น เช่น ความรักจากเพื่อน เพื่อนร่วมงาน ครอบครัว หรือคนรัก เป็นต้น ซึ่งความรักดังกล่าวนี้มีความหมายรวมถึงทั้งการให้และการรับความรักด้วย

4. ความต้องการความภูมิใจ (esteem needs) เป็นความต้องการที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของตนเองว่าตนเองมีประโยชน์มีคุณค่า และต้องการให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของตน ยอมรับนับถือยกย่องตนว่าเป็นผู้มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ และมีศักดิ์ศรีด้วย

5. ความต้องการสมปรารถนาในชีวิต (self-actualization needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดที่บุคคลปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในสิ่งที่ตนคิด และตั้งความหวังไว้ ซึ่งแต่ละคนต่างตั้งความมุ่งหวังของตนเองไว้แตกต่างกัน จึงยากที่จะให้คำนิยามได้ แต่หากจะกล่าวง่ายๆ ก็อาจจะกล่าวได้ว่า ความต้องการนี้เป็นความต้องการที่คนอยากจะทำให้ตนเองเป็นในชีวิต เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งความหวังไว้

บุญสม วราเอกศิริ (2539: 92) ยังได้กล่าวว่า มีนักจิตวิทยาบางท่านได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (physiological needs) ได้แก่ ความต้องการในขั้นที่ 1 ของ Maslow นั่นเอง

2. ความต้องการทางด้านจิตใจ (psychological needs) ได้แก่ ความต้องการในขั้นที่ 2 ขึ้นไป การที่นักส่งเสริมจะทำงานกับเกษตรกรเป้าหมายให้ได้รับผลดีนั้น การรอบรู้ในเรื่องความต้องการทางด้านจิตใจด้านต่างๆ ตลอดจนลักษณะการตอบสนองที่ถูกต้อง จะเพิกเฉยมิได้

นอกจากนี้แล้ว Sander (1966: 99) ได้แบ่งความต้องการของเกษตรกรออกเป็น 3 ประการ คือ

1. ความต้องการทางสังคม ซึ่งให้เห็นลักษณะค่านิยม ทศนคติ ระดับการศึกษา ฐานะ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การเข้าร่วมอยู่ในสังคม ประเพณี และความเชื่อ
2. ความต้องการทางเศรษฐกิจ ซึ่งให้เห็นถึงปัญหาที่ขึ้นโดยตรงในท้องถิ่นสามารถวิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกรทั้งหมดในการเข้าถึงเกษตรกร นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น ประเทศทั่วโลก ข้อมูลทางเศรษฐกิจสามารถนำมาพิจารณาแหล่งที่มาของรายได้ ที่ดิน การใช้ที่ดิน และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ
3. ความต้องการด้านเทคโนโลยี สามารถชี้วัดปัญหาของเกษตรกรได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในเรื่องประกอบอาชีพเกษตรกรรม

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความต้องการคือ สิ่งที่มีมนุษย์ขาดไปและมี ความอยากได้ เพื่อที่จะได้บรรลุความมุ่งหวังของตนเองในด้านต่างๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความต้องการของมนุษย์นั้นเป็นเรื่องความรู้สึกลึกซึ้งภายในจิตใจของแต่ละบุคคล ความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรนั้น คือ ความจำเป็นที่ต้องมี ต้องใช้ ต้องทำ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมสวัสดิภาพของครอบครัวหรือพัฒนาไร่นาของเกษตรกร เจ้าหน้าที่ไม่ควรเดาเอาว่า เกษตรกรต้องการอย่างนั้นอย่างนี้ ควรให้คำปรึกษาและชี้แนะให้เกษตรกรต้องการความจำเป็น สูงสุดที่มีอยู่ในขณะนั้น

เพศ

รายงานของมหาวิทยาลัยรามคำแหง (2528: 462) พบว่า ความคิดเห็นของเพศชายหนักแน่นกว่าเพศหญิง เพศชายมักคิดคาดการณ์ล่วงหน้าถึงรางวัลและการลงโทษที่เป็นผลของความเหมาะสมและไม่เหมาะสมที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง ในขณะที่เพศหญิงคิดคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับรางวัลและการลงโทษในฐานะที่เป็นผลของความเป็นมิตรหรือความเป็นศัตรูกันของสิ่งแวดล้อม ส่วนสิ่งที่เพศชายคิดมักเกี่ยวข้องกับความสำเร็จล่วงหน้าส่วนตัว ในขณะที่เพศหญิงคิดเกี่ยวข้องกับเรื่องความรักทางสังคมและมิตรภาพมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการ

วิจัยของ ปัญญา หิรัญศรี (2529: 185) ที่ว่า เกษตรกรชายมีความมั่นใจ เชื่อมั่น มีเหตุผลหรือชอบตัดสินใจทำอะไรใหม่ๆ มากกว่าเกษตรกรหญิงที่ไม่ชอบความเสี่ยง ความไม่แน่นอน ผู้หญิงชอบใช้อารมณ์และเหตุจูงใจในการตัดสินใจได้ง่ายกว่าผู้ชาย แต่ผู้ชายยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าผู้หญิง ส่วน ดิเรก อุภัยหทัย (2527: 59) กล่าวว่า เพศหญิงยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้เร็วกว่าเพศชาย และบุญสม วราเอกศิริ (2539: 96-97) ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ถึงแม้โลกปัจจุบันจะพัฒนาก้าวหน้าไปเพียงใดเป็นที่น่าสนใจว่า เพศหญิงและเพศชายก็ยังคงมีความแตกต่างกันทางวิทยา ซึ่งสังเกตได้จาก อารมณ์ และความสนใจในสมัยวัยรุ่นจะพอมีสวนคล้ายคลึงกันอยู่บ้างแต่จะค่อยๆ แยกออกห่างกัน เมื่อต่างฝ่ายต่างมีอายุมากขึ้น ผู้ชายมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจริง แต่ค่อยเป็นค่อยไปตามวาระและโอกาส แต่ผู้หญิงยังคงเอาใจจริงเอาใจกับชีวิตเช่นเดิม

อายุ

ณรงค์ ผาบจันดา (2541: จ) ได้ศึกษาความต้องการของเกษตรกรในการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นวิชาชีพเกษตรกรรมในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลพบุรี พบว่า อายุของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมในสาขาช่างเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ พชรินทร์ ประสนธิ์ (2541: จ) ได้ศึกษาความต้องการข่าวสารเพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตของชุมชนมุของแดง กรณีศึกษากันปางตอง ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า อายุเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการข่าวสารเพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตของชุมชน และสหสนันย์ บุญทาพิพย์ (2547: จ) ได้ศึกษาความต้องการในการประกอบอาชีพบนที่สูงและพื้นที่ราบของเยาวชนในพื้นที่โครงการหลวง พบว่า อายุ มีผลต่อความต้องการพื้นที่ในการประกอบอาชีพ แต่ขัดแย้งกับ พนารัตน์ พันธ์สุทธานุส (2539: ค) ได้ศึกษาความต้องการความรู้เกี่ยวกับระบบเกษตรผสมผสานของเกษตรกรตำบลในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับระบบเกษตรผสมผสานของเกษตรกรตำบล แต่อย่างใด

ระดับการศึกษา

นำชัย ทนุผล (2529: 68) กล่าวว่า การศึกษาช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้มีทักษะความชำนาญด้านอาชีพ ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลนั่นเอง ส่วนรายงานการวิจัยของ รัชนิกร เศรษฐโชติ (2528: 144) พบว่า การศึกษานั้นเป็นกรรมวิธี (มรรค) หรือกระบวนการต่างๆ ที่ก่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ชีวิต อันทำให้บุคคลพัฒนาความสามารถ ทักษะ ค่านิยม

หรือจริยธรรม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ส่วนรายงานการวิจัยของ เจ็มทอง ทักนิณารัศมี (2545: 118) พบว่า ระดับการศึกษานั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ความต้องการความรู้ทางการเกษตรอยู่ในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้ง ภาณุวัฒน์ ไชยมะโน (2548: จ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการ

สถานภาพการสมรส

ชนกร ช่วยคำชู (2549: 57) กล่าวว่า ผู้ให้ข้อมูลผลการเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน ที่มีต่อเกษตรกรผู้เพาะเห็ดหอมในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีสถานภาพการสมรสแล้ว การสมรสนั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่างๆ เช่น ความคิด การวางแผน ความรับผิดชอบ ภาระหน้าที่ และค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ซึ่งแตกต่างจากคนที่เป็นโสด ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ พูนสิน เจือมประโคน (2543: 38) ได้กล่าวว่า ผู้ให้ข้อมูลผลของการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นมีสถานภาพสมรสแล้ว เนื่องจากอยู่ในวัยที่สมควรจะมีครอบครัวได้ ซึ่งสภาพของคนในชนบทไทยโดยทั่วไปจะนิยมแต่งงานเมื่ออายุน้อย เพราะว่าการแต่งงานนั้นเท่ากับเป็นการทำให้สถานภาพทางสังคมเป็นผู้ใหญ่ขึ้น

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

สนธิลักษณ์ รักไทย (2544: ง) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์นิคมสันทรายจำกัด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความต้องการสินเชื่อการเกษตร แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ สหัตถ์สนั่น บุญทาพิพย์ (2547: จ) ได้ศึกษาความต้องการในการประกอบอาชีพบนที่สูงและพื้นราบของชาวชนในพื้นที่โครงการหลวง พบว่า จำนวนสมาชิกภายในครอบครัวไม่มีผลต่อความต้องการพื้นที่ในการประกอบอาชีพแต่อย่างใด

แรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตร

ภาณุวัฒน์ ไชยมะโน (2548: จ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า จำนวนแรงงานในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการ

รายได้

สุจิน อ้อมค้อม (2548: จ) ได้ศึกษา ความต้องการของเกษตรกรต่อการให้บริการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า รายได้ในภาคเกษตรมีผลต่อความต้องการของเกษตรกรต่อการให้บริการของศูนย์บริการฯ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ พรรณี พิบูลย์ (2545: จ) ได้ศึกษาความต้องการการพัฒนากิจการเกษตรของเกษตรกรเพื่อขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านปัจจัยการผลิตและความต้องการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกร

สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร

ณรงค์ ผาบจันดา (2541: จ) ได้ศึกษาพบว่าพื้นที่ถือครองทางการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความต้องการเข้ารับการอบรมสาขาสัตวบาลศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับ พยุงศักดิ์ ไชยกอ (2544: ง) ได้ศึกษา ความต้องการในการพัฒนาอาชีพการเกษตรของชาวเขาเผ่ามูเซอคำหมู่บ้านคอยปู่หมื่นใน ตำบลแม่สาว อำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การถือครองที่ดินมีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาอาชีพการเกษตร และรายงานการวิจัยของ พรรณี พิบูลย์ (2545: จ) ได้ศึกษาความต้องการการพัฒนากิจการเกษตรของเกษตรกรเพื่อขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สภาพการถือครองที่ดินมีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านปัจจัยการผลิตและความต้องการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกร

แหล่งเงินทุนด้านการเกษตร

วนารัตน์ คำกล่อมใจ (2545: จ) ได้ศึกษาการประเมินความต้องการของเกษตรกรในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดพะเยา พบว่า ความพอเพียงของทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาด้านการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ ไชยมะโน (2548: จ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า เงินทุนมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการ

การเป็นสมาชิกกลุ่ม

ภาณุวัฒน์ ไชยมะโน (2548: จ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการ

สถานภาพทางสังคม

ภาณุวัฒน์ ไชยมะโน (2548: จ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า ตำแหน่งทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

พัชรินทร์ ประสนธิ์ (2541: จ) ได้ศึกษาความต้องการข่าวสารเพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตของชุมชนมุเซอแดง กรณีศึกษาบ้านปางตอง ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ข้อมูลข่าวสารทางด้านวิทยุ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการข่าวสารเพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ สหัตถ์ชัย บุญทาพิทย์ (2547: จ) ได้ศึกษาความต้องการในการประกอบอาชีพบนที่สูงและพื้นราบของชาวชนในพื้นที่โครงการหลวง พบว่า การรับข่าวสารทางวิทยุและทางโทรทัศน์ มีผลต่อความต้องการพื้นที่ในการประกอบอาชีพ และ กิตติชัย เหลี่ยมวานิช (2548: จ) ได้ศึกษาความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชนของสมาชิกกลุ่ม

แม่บ้านเกษตรกรสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความถี่ในการรับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า OTOPT มีความสัมพันธ์กับความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชนของเกษตรกร

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่

พัชรินทร์ ประสนธิ์ (2541: จ) ได้ศึกษาความต้องการข่าวสารเพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตของชุมชนมุขเซอแดง กรณีศึกษาบ้านปางตอง ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการข่าวสารเพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ ไชยมะโน (2548: จ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการ

ภาคสรุป

(Overview)

จากการตรวจเอกสารทั้งทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง สามารถสรุปผลเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยดังต่อไปนี้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในที่นี้คือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีอำนาจหน้าที่ดูแลและการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมากมายซึ่งหนึ่งในนั้น คือ การบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร อาชีพเกษตรกรนั้นเป็นอาชีพหนึ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่งให้ความสำคัญและต้องการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรมาโดยตลอด หลักการพัฒนาด้านการเกษตรจะต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ 1) ตลาดผลผลิตจากฟาร์ม 2) เทคโนโลยีที่เหมาะสม 3) แหล่งเครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์การเกษตรในท้องถิ่น 4) สิ่งจูงใจในการผลิตของเกษตรกร 5) การคมนาคมขนส่ง 6) การศึกษาสำหรับการพัฒนา 7) สินเชื่อการเกษตร 8) การรวมกลุ่มกิจกรรมของเกษตรกร 9) การปรับปรุงและขยายพื้นที่การเกษตร และ 10) การวางแผนพัฒนาการเกษตรของชาติ ซึ่งแต่ละปัจจัยนั้นนับว่าเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเกษตร (ประสิทธิ์ ประครองศรี, 2528: จ) และ

ถ้านำมาประยุกต์ใช้กับทฤษฎีการกระจายรายได้และการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการดำเนินงานพัฒนาควรดำเนินการด้วยการกระจายรายได้ควบคู่ไปกับการระดมทุนก็จะเกิดการพัฒนาทางด้านการเกษตรที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เมื่อเกษตรกรได้รับการช่วยเหลือ หรือสนับสนุนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง และเหมาะสมแล้ว ย่อมส่งผลโดยตรงต่อเกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีกำลังใจ มีแนวทางในการประกอบอาชีพทางการเกษตรได้อย่างถูกต้อง มีการทำการเกษตรอย่างเป็นกระบวนการ ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นสามารถดูแลครอบครัวและดำรงชีพอยู่ได้ ก่อนที่ชุมชนจะเกิดการพัฒนารวดเร็วจึงต้องย้อนมองไปถึงความต้องการของเกษตรกร ซึ่ง Maslow (พจน์ บุญเรือง, 2530: 22-23) ได้แบ่งระดับความต้องการของมนุษย์ตามลำดับความเป็นจริงพื้นฐานของชีวิตไว้ ดังนี้ 1) ความต้องการทางด้านร่างกาย 2) ความต้องการความปลอดภัย 3) ความต้องการทางสังคม 4) ความต้องการความภูมิใจ และ 5) ความต้องการสมปรารถนาในชีวิต เมื่อรับทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง สามารถนำความต้องการของเกษตรกร ไปบรรจุในแผนพัฒนาด้านการเกษตร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

(Conceptual Framework of the Research)

การวิจัยเรื่องความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอลำปาง มีตัวแปรในการศึกษาดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และลักษณะทางสังคมของเกษตรกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ที่มีความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอลำปาง

ลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ลักษณะทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย แรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตร รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร และแหล่งเงินทุนด้านการเกษตร

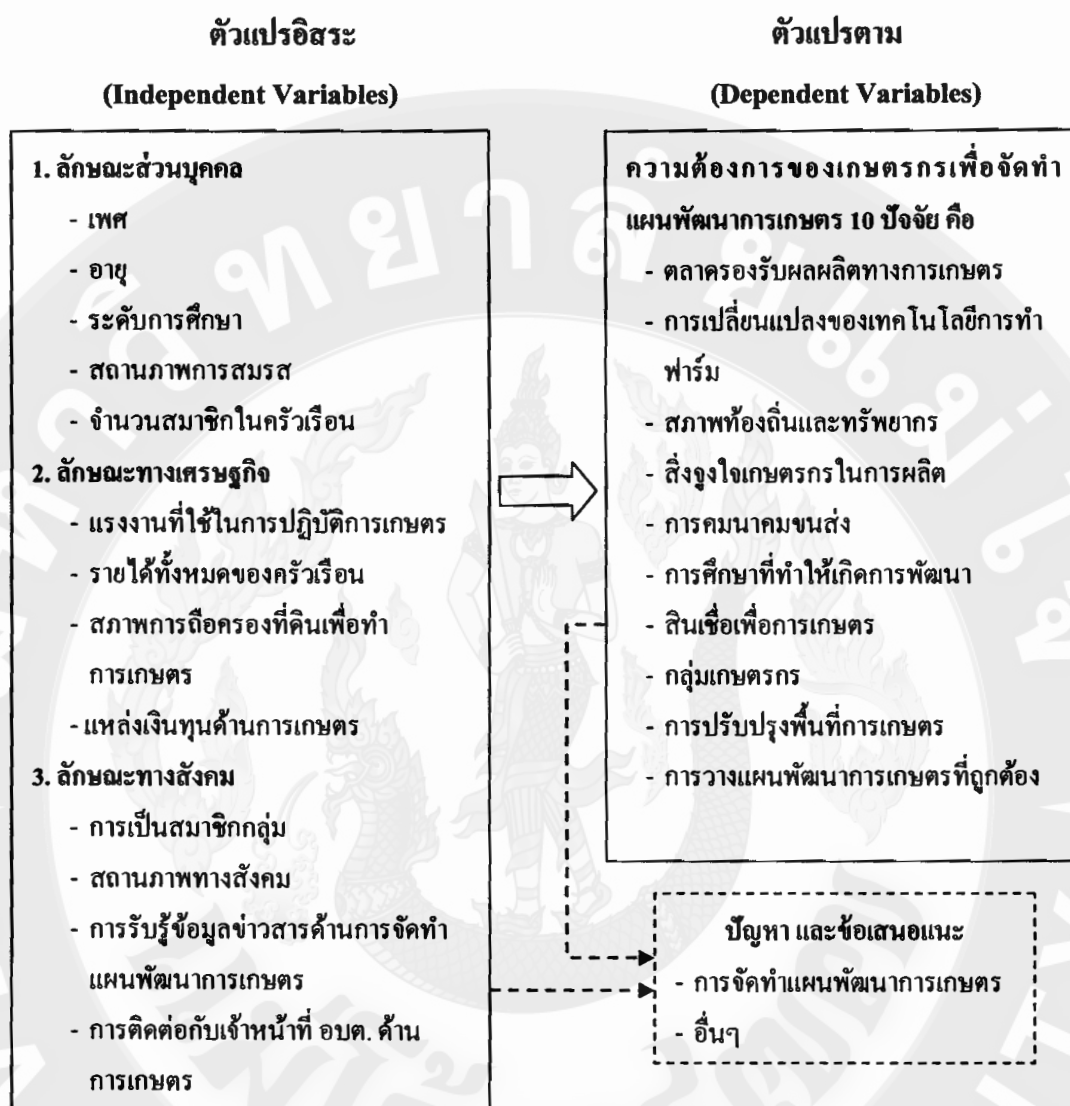
ลักษณะทางสังคม ประกอบด้วย การเป็นสมาชิกกลุ่ม สถานภาพทางสังคม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการเกษตร

ตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม คือ ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปางตามปัจจัยที่จำเป็นในการพัฒนาการเกษตร โดยมีปัจจัยในการพัฒนาการเกษตร 10 ปัจจัย คือ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคมขนส่ง การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา สินเชื่อเพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร และการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง โดยแบ่งระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ออกเป็น 5 ระดับ ตามวิธีการวัดของ Likert's scale (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 107) เพื่อให้เกษตรกรตอบแบบสัมภาษณ์และให้ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ดังนี้ คือ 5 = ต้องการมากที่สุด 4 = ต้องการมาก 3 = ต้องการปานกลาง 2 = ต้องการน้อย 1 = ต้องการน้อยที่สุด จากนั้นนำคะแนนที่ผู้ให้ข้อมูลระดมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (weight mean score: WMS) โดยมีเกณฑ์ค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้

ระดับความต้องการด้วยมาก	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	3.67-5.00
ระดับความต้องการปานกลาง	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	2.34-3.66
ระดับความต้องการน้อย	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.00-2.33

สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

(Research Hypotheses)

จากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดง จังหวัดลำปาง สามารถตั้งเป็นสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ และลักษณะทางด้านสังคม มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดง จังหวัดลำปาง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

(RESEARCH METHODOLOGY)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วางแผนดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการต่างๆ ดังนี้
สถานที่ดำเนินการวิจัย ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบ
เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และระยะเวลาในการวิจัย

สถานที่ดำเนินการวิจัย

(Locale of the Research)

สถานที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง
อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จำนวนทั้งหมด 12 หมู่บ้าน ซึ่งเป็นพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ไม่สามารถช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองได้
ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ตั้งแต่การปลูกพืชไร่ พืชสวน การเลี้ยง
สัตว์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การจัดจำหน่ายและการตลาดสินค้าเกษตร เป็นต้น จากรายละเอียด
ดังกล่าว ข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร
ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและ
ช่วยเหลือเกษตรกรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา
คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นยิ่งขึ้นตลอดไป

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง (The Population and Sampling Procedures)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง จาก 12 หมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยเกษตรกร รวมทั้งสิ้น 1,406 ครัวเรือน ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายแบบเป็นสัดส่วนกับประชากร ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของ Yamane (1967: 886-887) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 311 ครัวเรือน โดยมีรายละเอียดดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนครัวเรือนทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น

แทนค่า

$$n = \frac{1,406}{1 + 1,406(0.05)^2}$$

$$n = \frac{1,406}{4.52}$$

$$n = 311.06 \text{ หรือประมาณ } 311 \text{ ครัวเรือน}$$

คำนวณหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้สูตร

$$n_i = \frac{nN_i}{N}$$

เมื่อ n_i = จำนวนตัวอย่างที่สุ่มจากตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม
 n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
 N_i = จำนวนครัวเรือนในแต่ละกลุ่ม
 N = จำนวนครัวเรือนทั้งหมด

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและตัวอย่างของครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง

หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนตัวอย่าง
1. สันหลวง	153	34
2. ห้วยแก้ว	175	39
3. ปากกอง	108	24
4. นอนงห้า	71	16
5. สันป่าหนาด	57	12
6. นาโป่ง	186	41
7. นาเบี้ย	123	27
8. สันป่าจี้	95	21
9. ห้วยเกียง	54	12
10. นาเบี้ยหลวง	147	32
11. ห้วยไจ้	139	31
12. ปากกองตะวันตก	98	22
รวม	1,406	311

เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านดังตารางที่ 1 จากนั้นใช้หลักการสุ่มอย่างง่าย คือ ให้แต่ละตัวอย่างของประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่ากัน โดยใช้วิธีการจับสลากบ้านเลขที่ให้ได้จนครบและให้หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้ที่ให้ข้อมูลได้ดีที่สุด เนื่องจากครัวเรือนตัวอย่างมีไม่มากและทำได้ง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Instrument of the Study)

การวิจัยความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง ในครั้งนี้ได้กำหนดใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายเปิด (open-ended question) และคำถามปลายปิด (close-ended question) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

การทดสอบเครื่องมือ (Pre-testing of Instrument)

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าและจากแนวทางในการตรวจเอกสาร จากนั้นนำไปทดสอบความตรง (validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์เสนอประธานและคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาที่จะวัด (content validity) มากยิ่งขึ้น และนำไปทดสอบความเชื่อมั่น

การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว นำไปทดสอบกับเกษตรกรซึ่งเป็นเกษตรกรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 ราย หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha) ตามแบบของ Cronbach (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538: 125) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	=	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	=	จำนวนข้อของแบบสัมภาษณ์ทั้งฉบับ
	$\sum S_i^2$	=	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
	S_t^2	=	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้ค่าความเชื่อมั่นที่ได้ต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.70 ตามเกณฑ์ของ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2536: 152) หมายความว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเที่ยงที่น่าเชื่อถือได้ และสามารถนำไปทดสอบกับประชากร เวลา และสถานที่อื่นๆ ที่มีความใกล้เคียงกันได้ โดยมีความเชื่อถือสูง ผู้วิจัยได้ทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสัมภาษณ์จำนวน 20 ชุด ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความต้องการและปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

ปัจจัยการพัฒนาการเกษตร	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา	
	ความต้องการ	ปัญหา
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	0.76	0.75
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	0.75	0.72
สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	0.80	0.74
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	0.82	0.75
การคมนาคมขนส่ง	0.80	0.76
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	0.82	0.78
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	0.80	0.81
กลุ่มเกษตรกร	0.86	0.83
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	0.86	0.80
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	0.86	0.84
รวม	0.98	0.96

จากการวิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาโคจรรมมีค่าเท่ากับ 0.98 จึงสามารถนำแบบ
สัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยการ
สัมภาษณ์เกษตรกร จำนวน 311 ครัวเรือน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง โดยทำการติดต่อประสานงาน
กับผู้นำชุมชนและเข้าไปศึกษาภายในชุมชนแต่ละหมู่บ้านด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความ
กระจ่างและความชัดเจนมากยิ่งขึ้นและสามารถตอบคำถามได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา
โดยผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ตอน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมา
วิเคราะห์ แปลผล สรุปผล และรายงานผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรในพื้นที่ขององค์การ
บริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 2 ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การ
บริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร
ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การ
บริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง

การวิเคราะห์ข้อมูล

(Analysis of Data)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สำหรับค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

1. วิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของประชากร สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่ออธิบายข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ค่าร้อยละ (percentage) ค่าฐานนิยม (mode) เพื่อแจกแจงความถี่ในการจัดลำดับชั้นของลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล

1.2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean) ค่าพิสัย (range) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง และวัดการกระจายของลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล

2. วิเคราะห์ระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนความต้องการของเกษตรกรที่มีต่อโครงการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง ดังนี้ คือ 5 = ต้องการมากที่สุด 4 = ต้องการมาก 3 = ต้องการปานกลาง 2 = ต้องการน้อย และ 1 = ต้องการน้อยที่สุด จากนั้นนำคะแนนที่ผู้ให้ข้อมูลระบุมาคำนวณหาน้ำหนักเฉลี่ย (weight mean score: WMS) ตามค่ากล่าวของ ยุทธ ไกยวรรณ (2546: 38-42) โดยมีเกณฑ์ค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้

ระดับความต้องการด้วยมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00

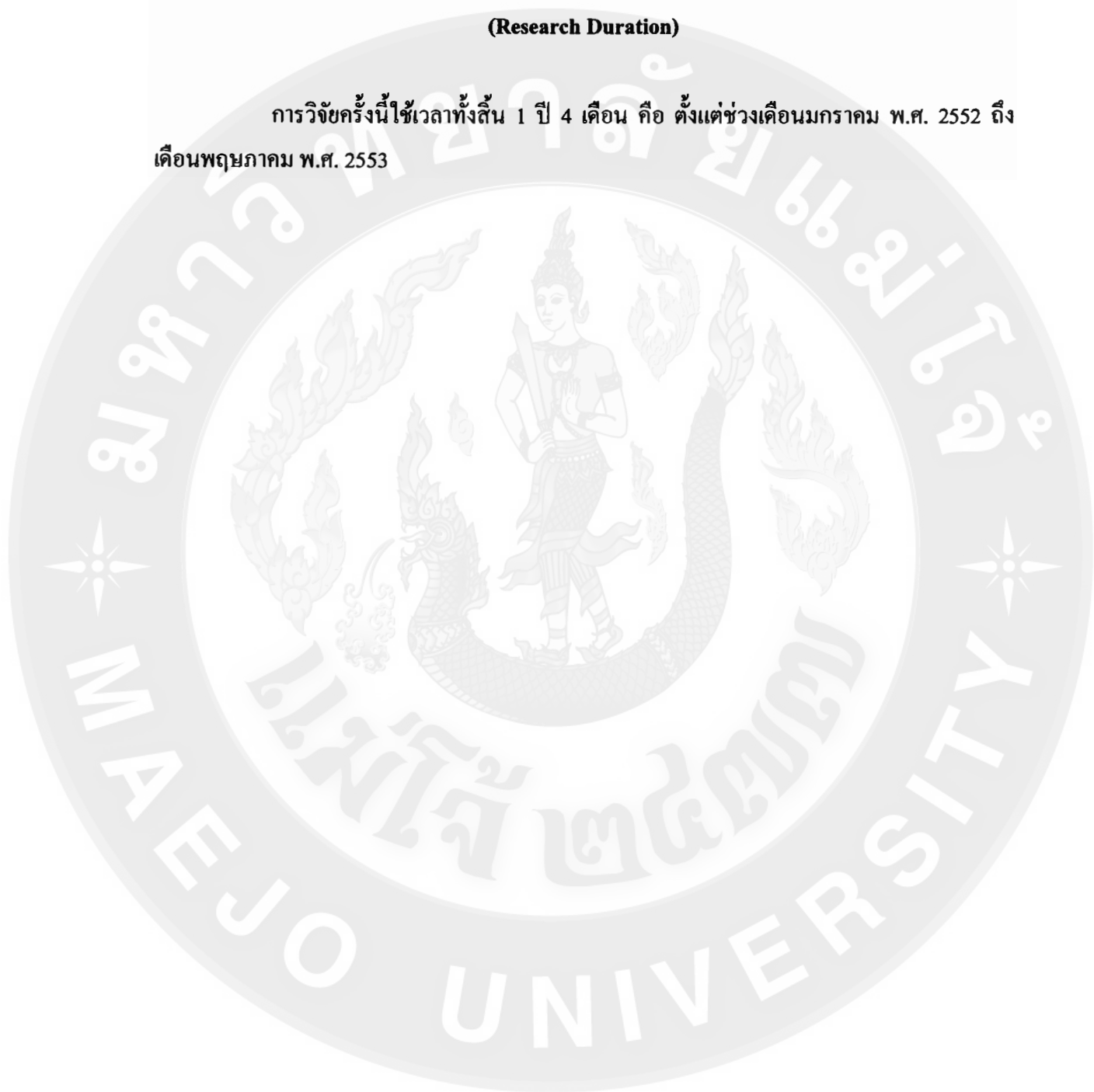
ระดับความต้องการปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66

ระดับความต้องการน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

3. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ซึ่ง ยุทธ ไกยวรรณ (2546: 169-273) กล่าวว่า ใช้ค่าสถิติ Chi-square ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สำหรับตัวแปรที่มีระดับการวัดเป็นมาตรนามบัญญัติ (nominal scale) และมาตราจัดอันดับ (ordinal scale) และใช้ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน r (Pearson Product Moment) สำหรับตัวแปรที่มีระดับการวัดเป็นมาตราอัตราส่วน (ratio scale) และมาตราวัดแบบช่วง (interval scale)

ระยะเวลาในการวิจัย
(Research Duration)

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาทั้งสิ้น 1 ปี 4 เดือน คือ ตั้งแต่ช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2552 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

(RESULTS AND DISCUSSION)

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง ใน 10 ปีข้างหน้า คือ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคม การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา สินเชื่อเพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร และการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 311 ครัวเรือน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยในรูปของตารางประกอบคำบรรยายและวิจารณ์ผลเป็นตอนๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

ตอนที่ 3 ปีศาจที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

ลักษณะส่วนบุคคล

เพศ

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรเป็นเพศชายร้อยละ 57.56 และร้อยละ 42.44 เป็นเพศหญิง ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรทั้งเพศหญิงและเพศชายต่างก็มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรด้วยกัน ซึ่งทางพฤตินัยสามารถเป็นตัวแทนของครัวเรือนให้ข้อมูลด้านต่างๆ ในฐานะหัวหน้าครัวเรือนที่มีอำนาจและบทบาทในการตัดสินใจแทนกันได้ แสดงให้เห็นว่าในการทำอาชีพเกษตรกรรม จำเป็นต้องมีการใช้แรงงาน ในกระบวนการผลิตซึ่งโดยปกติแล้วหัวหน้าครอบครัวมักเป็นเพศชายและมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานที่ต้องใช้แรงงานเป็นหลัก รวมทั้งงานด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2529: 59) ที่ได้กล่าวว่า ผู้ชายและผู้หญิงมีการแบ่งแยกหน้าที่กันอย่างชัดเจน ผู้ชายส่วนใหญ่จะเป็นหัวหน้าครอบครัวซึ่งเปรียบเสมือนเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว โดยส่วนใหญ่ผู้ชายจะทำงานนอกบ้านในขณะที่ผู้หญิงจะทำหน้าที่แม่บ้านรับผิดชอบดูแลบ้านและความเป็นอยู่ของสมาชิกภายในครอบครัว ผู้หญิงที่เป็นหัวหน้าครอบครัวได้นั้นจะต้องมีข้อแม้ว่าครอบครัวนั้นผู้ชายที่เป็นสามีได้ถึงแก่กรรมไปแล้วหรือครอบครัวมีการหย่าร้างหรือเป็นหม้าย หรือในกรณีที่ผู้ชายไม่อยู่เป็นการชั่วคราวผู้หญิงก็สามารถเป็นหัวหน้าครอบครัวได้ แต่ก็เป็นหัวหน้าครอบครัวได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น ดังตารางที่ 3

อายุ

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมากกว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 39.55) มีอายุระหว่าง 46-55 ปี รองลงมาร้อยละ 29.26 มีอายุระหว่าง 36-45 ปี ร้อยละ 20.58 มีอายุระหว่าง 56-65 ปี ร้อยละ 5.79 มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 35 ปี และร้อยละ 4.82 มีอายุระหว่าง 65 ปี และมากกว่าตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 49 ปี แสดงว่า เกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน ซึ่งสุนิลา ทนุผล (2531: 38-39) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีอายุอยู่ในวัยนี้จะเป็นช่วงของการคงที่และถดถอยทางลักษณะร่างกายและมักจะเสื่อมถอยทางด้านพุทธิปัญญา ส่วนทางด้านสังคมและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย แต่จะให้ความสำคัญแก่สังคมรอบด้านมากขึ้น อย่างไรก็ตามบุคคลในวัยนี้ส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้นำครอบครัว เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะแปรสภาพ หรือจัดเกลาความต้องการ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว รู้จักใช้เหตุผล มีความสำนึกที่ดี มีความสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ดี มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร ดังตารางที่ 3

ระดับการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมากกว่าสามในห้า (ร้อยละ 57.23) จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น รองลงมาร้อยละ 24.76 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เกษตรกรร้อยละ 11.58 จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 4.18 จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 1.29 ไม่ได้รับการศึกษาหรือไม่จบการศึกษาชั้นบังคับ ร้อยละ 0.64 จบการศึกษานุปริญญาหรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และมีเพียงร้อยละ 0.32 เท่านั้นที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ จบการศึกษาภาคบังคับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งสอดคล้องกับ บุญสม วราเอกศิริ (2539:4) ได้กล่าวไว้ว่า ชนบทเกษตรมักอยู่ห่างไกลความเจริญขาดแคลนสถานศึกษารวมทั้งส่วนใหญ่จะมีปัญหาเรื่องรายได้ต่ำตามมาด้วย ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชากรในชนบทเกษตรมีการศึกษาดำหรือขาดมาตรฐานทางการศึกษา นอกจากนี้เกษตรกรที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ ก็ได้หมายความว่า จะเป็นผู้รู้หนังสือเสมอไป เพราะเขาเหล่านั้นไม่ได้ฝึกฝนในการอ่าน-เขียน จนกระทั่งบางคนจะเขียนได้เฉพาะชื่อของตนเท่านั้น เพราะการลืมนักเรียนนั่นเอง เมื่อไม่มีความรู้และไม่ได้รับการศึกษาประชากรส่วนใหญ่ก็จะออกไปประกอบอาชีพด้านอื่นๆ อาทิเช่น ทำไร่ ทำนา ทำสวน หรือว่ารับจ้างทั่วไป เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการจุนเจือและช่วยเหลือครอบครัว ดังตารางที่ 3

สถานภาพการสมรส

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมากกว่าสี่ในห้า (ร้อยละ 83.92) มีสถานภาพสมรส รองลงมา ร้อยละ 8.04 เป็นโสด ร้อยละ 6.43 เป็นหม้าย ร้อยละ 0.96 หย่าร้าง และมีเพียงร้อยละ 0.64 ที่มีสภาพแยกกันอยู่ ดังตารางที่ 3

แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมากกว่าสี่ในห้า มีสถานภาพสมรส ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่สมรสแล้วเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวค่อนข้างสูง ส่งผลให้สภาพครอบครัวมีความเข้มแข็งและมั่นคง เหมาะสำหรับการพัฒนางานทางการเกษตร และยังสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานเกษตร ซึ่งการมีสถานภาพสมรสแล้วอาจจะเป็นตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมของแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไป จิราพรณ พินศิริกุล (2533: 25) ระบุว่า ผู้สมรสแล้วจะมีความผูกพันต่อส่วนรวมและมีการประสานงานมากกว่าคนโสด สถานภาพการสมรสยังเป็นผลดีต่อการประกอบอาชีพ การเข้าร่วมกิจกรรมกับสังคมของประชาชน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง ครอบครัวตลอดจนชุมชนที่อาศัยอยู่ มีความคิดพิจารณาดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างสุขุมรอบคอบมากขึ้น อารง สุทธาศาสตร์ (2527: 244) ได้กล่าวไว้ว่า คนโสด

กับคนที่สมรสแล้วจะมีความรู้สึกนึกคิดที่แตกต่างกันในจุดมุ่งหมายของชีวิต โดยเฉพาะคนที่สมรสแล้วจะมีความคิดที่รอบคอบ สุขุม มีเหตุมีผลมากยิ่งขึ้นและมีผลดีต่อการพิจารณาตัดสินใจในการยอมรับสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของสถาบันครอบครัวมีความยั่งยืนตลอดไป

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 56.59) มีสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 3-4 คน รองลงมาร้อยละ 35.69 มีสมาชิกในครัวเรือน 5 คน ขึ้นไป และร้อยละ 7.72 มีสมาชิกในครอบครัว 1-2 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.24 คน ดังตารางที่ 3

แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่ง เป็นครัวเรือนขนาดเล็ก คือ มีสมาชิกครัวเรือนระหว่าง 3-4 คน ซึ่งอาจประกอบด้วยพ่อ แม่ และลูก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยด้านวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมเริ่มเปลี่ยนแปลงไป บุตรหลานเมื่อแต่งงานมีครอบครัวก็แยกตัวออกไป อาจไปอยู่ต่างหมู่บ้าน หรือทำงานในเมือง ครอบครัวขนาดใหญ่ที่เคยเห็นในอดีตจึงเริ่มมีให้น้อยลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมวิทยาของชุมชนชนบท

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

(n = 311)

ลักษณะส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	179	57.56
	หญิง	132	42.44
อายุ (ปี)	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 35	18	5.79
	36-45	91	29.26
	46-55	123	39.55
	56-65	64	20.58
	มากกว่า 65	25	4.82
	$\bar{X} = 49.28$	SD = 9.41	Min-Max = 28-76

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 311)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับ / ไม่จบการศึกษาชั้นบังคับ	4	1.29
ประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-ป.4)	178	57.23
ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.5-ป.6)	77	24.76
มัธยมศึกษาต้น (ม.1-ม.3)	36	11.58
มัธยมศึกษาปลาย (ม.4-ม.6/ ป.วช.)	13	4.18
อนุปริญญา (ป.วส.)	2	0.64
ปริญญาตรีขึ้นไป	1	0.32
สถานภาพการสมรส		
โสด	25	8.04
หม้าย	20	6.43
หย่าร้าง	3	0.96
สมรส	261	83.92
แยกกันอยู่	2	0.64
จำนวนสมาชิกในครอบครัว (คน)		
1-2	24	7.72
3-4	176	56.59
5 ขึ้นไป	111	35.69
$\bar{X} = 4.24$	SD = 1.36	Min-Max = 1-12

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

แรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีลักษณะการใช้แรงงานที่มาจากครัวเรือนและจากการจ้าง มีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตรเฉลี่ยประมาณ 2.83 คน โดยในรายละเอียดพบว่า มีจำนวนการใช้แรงงาน 1-2 คน (ร้อยละ 52.09) รองลงมาร้อยละ 39.55 มีจำนวนการใช้แรงงาน 3-4 คน และร้อยละ 8.36 มีจำนวนการใช้แรงงาน 5 คน ขึ้นไปหรือมากกว่า ดังตารางที่ 4

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่ง มีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตรระหว่าง 1-2 คน อาจเป็นเพราะว่าจำนวนแรงงานในครัวเรือนมีขนาดเล็ก ด้วยเหตุผลที่ว่าบุตรเมื่อแต่งงานหรือว่ามีครอบครัวแล้ว ส่วนใหญ่มักจะแยกออกไปสร้างครอบครัวของตนเอง แต่ยังมีการช่วยเหลือกันระหว่างบุคคลภายในครอบครัว ประกอบกับสังคมชนบทส่วนใหญ่ เกษตรกรมีฐานะความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างยากจน จึงไม่นิยมจ้างแรงงานในการทำการเกษตร โดยทั่วไปจะใช้วิธีในการทำงานต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการประกอบอาชีพทางด้านการเกษตร

ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตร

(n = 311)

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตร		
แรงงานในครัวเรือน	262	84.24
แรงงานจากการจ้าง	49	15.76
จำนวนแรงงาน (คน)		
1-2	162	52.09
3-4	123	39.55
5 คนขึ้นไป	26	8.36
$\bar{X} = 2.83$	SD = 1.38	Min-Max = 1-12

รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน

จากการศึกษาพบว่า รายได้ในภาคการเกษตรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 96.78) ได้มาจากการทำนา รองลงมา คือ การเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 19.94 ส่วนรายได้นอกภาคการเกษตรจะด้จากการรับจ้าง เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.35 รองลงมา คือ การค้าขาย ร้อยละ 11.58 ซึ่งเกษตรกรมีรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนเฉลี่ย 38,917.04 บาทต่อปี โดยในรายละเอียดพบว่า ร้อยละ 38.91 มีรายได้น้อยกว่า 20,001 บาท รองลงมา ร้อยละ 28.62 มีรายได้ระหว่าง 20,001-40,000 บาท ร้อยละ 19.29 มีรายได้มากกว่า 60,000 บาท และร้อยละ 13.18 มีรายได้ระหว่าง 40,001-60,000 บาท ดังตารางที่ 5

แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีรายได้รวมทั้งหมดในครัวเรือนที่แตกต่างกัน ถึงแม้จะมีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 38,917.04 บาทต่อปี อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วน เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก อาทิเช่น การปลูกข้าว การปลูกถั่วลิสง การปลูกพืชผักต่างๆ และการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ส่งผลให้มีรายได้ไม่แน่นอน โดยราคาผลผลิตจะแปรเปลี่ยนไปตามกลไกการตลาดของพ่อค้าคนกลาง และราคาในตลาดโลก

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน

(n = 311)		
ลักษณะทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ในภาคเกษตรในรอบปี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
การเลี้ยงสัตว์	62	19.94
การทำประมง	7	2.25
การทำนา	301	96.78
การทำสวน	53	17.04
การทำไร่	28	9.00
อื่นๆ	52	16.72
รายได้รวมในภาคเกษตรในรอบปี (บาท/ปี)		
น้อยกว่า 10,001	124	40.13
10,001-20,000	73	23.62
มากกว่า 20,000	112	36.25
$\bar{X} = 19,688.67$	$SD = 14,709.72$	$Min-Max = 1,000-80,000$

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n = 311)		
ลักษณะทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้นอกภาคเกษตรในรอบปี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
การค้าขาย	36	11.58
การรับจ้าง	225	72.35
การทำหัตถกรรม	11	3.54
อื่นๆ	19	6.11
รายได้รวมนอกภาคเกษตรในรอบปี (บาท/ปี)		
น้อยกว่า 10,001	148	55.85
10,001-20,000	34	12.83
มากกว่า 20,000	83	31.32
$\bar{X} = 22,714.72$ $SD = 29,756.89$ $Min-Max = 600-240,000$		
รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน (บาท/ปี)		
น้อยกว่า 20,001	121	38.91
20,001-40,000	89	28.62
40,001-60,000	41	13.18
มากกว่า 60,000	60	19.29
$\bar{X} = 38,917.04$ $SD = 34,021.33$ $Min-Max = 1,000-257,500$		

สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรประมาณสี่ในห้า (ร้อยละ 79.10) มีที่ดินเพื่อทำการเกษตรเป็นของตนเอง รองลงมาร้อยละ 15.76 เช่าของผู้อื่น และร้อยละ 5.14 หน่วยงานราชการ ให้ที่ดินเพื่อทำการเกษตร หรือบุคคลอื่นๆ ให้ใช้ที่ดินโดยไม่คิดค่าเช่าหรือค่าใช้จ่ายใดๆ มีการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตรเฉลี่ย 7.64 โดยในรายละเอียดพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 45.98 มีการถือครองที่ดินระหว่าง 1-5 ไร่ ดังตารางที่ 6

แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมากกว่าสี่ในห้า มีที่ดินทำกินของตนเองเป็นหลัก ซึ่งจะส่งผลดีต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตรเพราะจะทำให้เกษตรกรมีพื้นที่ในการทำการเกษตร เมื่อผลผลิตทางการเกษตรเก็บเกี่ยวได้ เกษตรกรสามารถขายผลผลิตจากทางการเกษตรให้กับพ่อค้า

คนกลาง หรือตลาดกลางสินค้าทางการเกษตรและอื่นๆ ได้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้มาใช้จ่ายภายในครอบครัว อีกทั้งยังส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

ตารางที่ 6 จำนวน และร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามสภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร (n = 311)

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เป็นของตนเอง	246	79.10
เช่าของผู้อื่น	49	15.76
อื่นๆ	16	5.14
ที่ดินรวมทั้งหมด (ไร่)		
1-5	143	45.98
6-10	101	32.48
มากกว่า 10	67	21.54
$\bar{X} = 7.64$	$SD = 5.20$	$Min-Max = 1-30$

แหล่งเงินทุนด้านการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมากกว่าสี่ในห้า (ร้อยละ 85.21) มีการกู้ยืมเงินจากแหล่งต่างๆ โดยกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด ร้อยละ 61.41 รองลงมา คือ กองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 57.56 เกษตรกรมีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนด้านการเกษตรเฉลี่ย 1.63 แห่ง โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.21 มีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุน 1-2 แห่ง ดังตารางที่ 7

แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมากกว่าสี่ในห้า มีการกู้ยืมเงิน อาจเป็นเพราะว่า เกษตรกรมีเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรจึงทำให้ต้องกู้ยืมเงินเพิ่มจากแหล่งต่างๆ ประกอบกับในช่วงระยะเวลารอบปีที่ผ่านมาได้เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำเป็นอย่างมาก ทำให้ราคาน้ำมัน และสินค้าอื่นๆ รวมถึงปัจจัยที่ใช้ในการผลิตทางการเกษตร ราคาสูงตามไปด้วย อาทิ เช่น สอร์โม่ ยางพาราแมลง ปุ๋ย หรืออื่นๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำการเกษตร ทำให้เกษตรกรต้องหาแหล่งเงินทุนที่เพียงพอเพื่อนำมาใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการทำการเกษตร และที่ส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อาจเป็นเพราะว่า เป็นธนาคารของรัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเกษตรกรโดยเฉพาะ ซึ่งเจ้าหน้าที่พร้อมที่จะให้คำปรึกษา ในด้านแหล่งเงินทุน และมุ่ง

ให้ความช่วยเหลือทางอาชีพการเกษตรหรือการดำเนินงาน ของเกษตรกร ตลอดจนส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องในการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวของเกษตรกร

ตารางที่ 7 จำนวน และร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามแหล่งเงินทุนด้านการเกษตร

(n = 311)

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งเงินทุนด้านการเกษตร		
ไม่ได้กู้ยืม/ใช้เงินออมในครอบครัว	46	14.79
กู้ยืม	265	85.21
แหล่งที่มาของเงินทุน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	191	61.41
สหกรณ์การเกษตร	4	1.29
กลุ่มเกษตรกร	9	2.89
กองทุนหมู่บ้าน	179	57.56
กลุ่มนายทุนในท้องถิ่น	3	0.96
ญาติพี่น้อง	33	10.61
อื่นๆ	12	3.86
แหล่งเงินทุนด้านการเกษตรรวม (แห่ง)		
1-2	247	93.21
3 ขึ้นไป	18	6.79
$\bar{X} = 1.63$	SD = 0.62	Min-Max = 1-4

ลักษณะทางสังคม

การเป็นสมาชิกกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 94.86) เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ โดยเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มากที่สุด ร้อยละ 62.70 รองลงมา คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 62.38 เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มโดยเฉลี่ย 1.77 แห่ง โดยในรายละเอียดพบว่า เกษตรกรมากกว่าสี่ในห้า ร้อยละ 80.34 มีการเข้าร่วมสมาชิกกลุ่มจำนวน 1-2 แห่ง และร้อยละ 19.66 มีการเข้าร่วมสมาชิกกลุ่มจำนวน 3 แห่ง ขึ้นไป ดังตารางที่ 8

แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ โดยเกษตรกรมองว่าการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ไม่ได้เกิดความเสียหายใดๆ เพราะกลุ่มออมทรัพย์เกิดจากชุมชนมีการบริหารจัดการภายในชุมชน นอกจากนี้การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ยังช่วยสร้างระเบียบวินัยในการออมของเกษตรกร และรองลงมาจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เนื่องจากว่าเป็นแหล่งเงินทุนที่เข้าถึงง่าย เงื่อนไขไม่ยุ่งยาก มีความยืดหยุ่น และเป็นหน่วยงานของรัฐที่ให้การสนับสนุนด้านการเกษตร โดยตรง และเข้าร่วมสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 8 จำนวน และร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่ม

(n = 311)

ลักษณะทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกกลุ่ม		
ไม่เป็น	16	5.14
เป็น	295	94.86
สมาชิกกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
กลุ่มเกษตรกร	88	28.30
กลุ่มลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์		
การเกษตร	194	62.38
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	38	12.22

ตารางที่ 8 (ต่อ)

(n = 311)

ลักษณะทางสังคม		จำนวน	ร้อยละ
สมาชิกกลุ่ม (ต่อ)			
กลุ่มสหกรณ์		7	2.25
กลุ่มออมทรัพย์		195	62.70
อื่นๆ		2	0.64
จำนวนกลุ่มที่เป็นสมาชิก (กลุ่ม)			
1-2		237	80.34
3 ขึ้นไป		58	19.66
$\bar{X} = 1.77$		SD = 0.81	Min-Max = 1-4

สถานภาพทางสังคม

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 67.85) ไม่มีสถานภาพทางสังคม มีเพียงร้อยละ 32.16 เท่านั้นที่มีสถานภาพทางสังคม โดยมีสถานภาพทางสังคมในตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้านมากที่สุด ร้อยละ 20.58 รองลงมา ร้อยละ 8.04 คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เกษตรกรมีสถานภาพทางสังคมโดยเฉลี่ย 1.29 แห่ง โดยในรายละเอียดพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 96.00 มีมีสถานภาพทางสังคมจำนวน 1-2 แห่ง และร้อยละ 4.00 มีสถานภาพทางสังคมจำนวน 3 แห่ง ขึ้นไปดังตารางที่ 9

แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมากกว่าสี่ในห้า ไม่มีสถานภาพทางสังคม ด้วยเหตุผลที่ว่า การดำรงตำแหน่งสถานภาพทางสังคมในปัจจุบัน มีจำนวนค่อนข้างน้อย ทำให้ไม่สามารถที่จะดำรงสถานภาพทางสังคมในหมู่บ้านได้ เพราะเกษตรกรที่จะมาดำรงตำแหน่งทางสังคมดังกล่าวได้นั้น จะต้องมีความรู้ความสามารถและมีความเสียสละในงานส่วนตัวสามารถทำงานเพื่อรวมได้ทุกอย่าง นอกจากนี้จะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงานด้วย

ตารางที่ 9 จำนวน และร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามสถานภาพทางสังคม

(n = 311)

ลักษณะทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพทางสังคม		
ไม่มี	211	67.85
มี	100	32.15
ตำแหน่ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
กำนัน	1	0.32
ผู้ใหญ่บ้าน	5	1.61
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	11	3.54
คณะกรรมการหมู่บ้าน	64	20.58
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	9	2.89
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	25	8.04
อื่นๆ	14	4.50
จำนวนตำแหน่งทางสังคม		
1-2	96	96.00
3 ขึ้นไป	4	4.00
$\bar{X} = 1.29$	SD = 0.54	Min-Max = 1-3

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 99.69) มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรจากแหล่งต่างๆ โดยร้อยละ 93.86 รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรจากหอกระจายข่าวหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 75.56 คือ เพื่อนบ้านเกษตรกร เกษตรกรมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรรวมโดยเฉลี่ย 6.48 ครั้งต่อปี โดยในรายละเอียดพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 69.68 มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 6-10 ครั้ง ดังตารางที่ 10

แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรจากหอกระจายข่าวหมู่บ้านมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า เมื่อมีข่าวสารประชาสัมพันธ์ใดๆ จากหน่วยงานของรัฐหรือจากแหล่งที่ไหนดก็ตาม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำ

ชุมชน จะมีการประชาสัมพันธ์ในช่วงตอนเช้าและตอนเย็น เหตุผลที่ต้องประชาสัมพันธ์ในช่วงนี้ เพราะว่าในตอนเช้าจะเป็นช่วงเวลาที่เกษตรกรยังไม่ได้ออกไปทำงานนอกบ้านไม่ว่าจะไปทำไร่นา หรือรับจ้างทั่วไป ก็ตาม และอีกช่วงเวลาหนึ่ง คือ ตอนเย็น เพราะว่าเป็นช่วงเวลาที่เกษตรกรกลับจากทำไร่นา หรือรับจ้างทั่วไป จึงทำให้เกษตรกรมีโอกาสนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรจากหอกระจายข่าวหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้าน และอื่นๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 10 จำนวน และร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

(n = 311)

ลักษณะทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร		
ไม่เคยได้รับ	1	0.32
เคยได้รับ	310	99.68
ช่องทางการรับข่าวสาร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
วิทยุกระจายเสียง	73	20.58
เอกสาร-วารสาร	87	29.97
เพื่อนบ้านเกษตรกร	235	75.56
หอกระจายข่าวหมู่บ้าน	292	93.86
เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล	154	49.52
อื่นๆ	14	4.50
จำนวนครั้งในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (ครั้ง/ปี)		
1-5	84	27.09
6-10	216	69.68
11 ขึ้นไป	10	3.23
$\bar{X} = 6.48$	SD = 2.153	Min-Max = 1-18

การติดต่อเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 94.86) มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร โดยเรื่องที่เกษตรกรมีการติดต่อมากที่สุด คือ เอกสารประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ทางด้านการเกษตร (ร้อยละ 94.86) รองลงมา ร้อยละ 94.21 คือ ขอรับการช่วยเหลือทางด้านน้ำยาเคมี เพื่อใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรส่วนใหญ่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตรรวมโดยเฉลี่ย 8.17 ครั้งต่อปี โดยในรายละเอียดพบว่า เกษตรกรมากกว่าสี่ในห้า ร้อยละ 82.71 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล 6-10 ครั้งต่อปี ดังตารางที่ 11

แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการเกษตรแต่ละเรื่องในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน สาเหตุที่เกษตรกรมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการเกษตรในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน อาจเป็นเพราะว่าเรื่องราวที่ติดต่อมีความสำคัญเหมือนกัน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพทางด้านการเกษตรของเกษตรกร ในช่วงระยะเวลาของการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล เกษตรกรอาจจะมีการติดต่อด้านการเกษตรในเรื่องราวที่แตกต่างๆ กัน หรือมีการติดต่อเรื่องเดียวกันก็ได้ จึงทำให้อัตราส่วนที่ออกมาจึงไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาของการติดต่อของเกษตรกรแต่ละคนว่ามีความต้องการในเรื่องที่ต้องการติดต่อในช่วงระยะเวลาใด ส่วนที่ไม่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล เกษตรกรมองว่าในปัจจุบันยังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องขอรับการช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบล หรืออาจเป็นเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานของรัฐที่เพิ่งเกิดขึ้นมาใหม่ จากปัญหาดังกล่าวทำให้เกษตรกรไม่เคยชินกับการติดต่องานทางด้านการเกษตรกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเคยติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรโดยตรง อาทิเช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ ประมงอำเภอ สำนักงานพัฒนาที่ดิน เป็นต้น

ตารางที่ 11 จำนวน และร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการติดต่อกับเจ้าหน้าที่
องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร

(n = 311)			
ลักษณะทางสังคม		จำนวน	ร้อยละ
การติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร			
ไม่เคยติดต่อ		16	5.14
เคยติดต่อ		295	94.86
เรื่องที่ติดต่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
ขอเอกสารประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ทางด้าน			
การเกษตร		295	94.86
ขอรับการช่วยเหลือทางด้านน้ำยาเคมี เพื่อใช้			
ป้องกันกำจัดศัตรูพืช		293	94.21
ขอรับสารเร่ง พ.ค.1-9 เพื่อใช้ในการทำปุ๋ยอินทรีย์		292	93.89
อื่นๆ		281	90.35
เรื่องที่ติดต่อรวม (ครั้ง/ปี)			
2-5		31	10.51
6-10		244	82.71
11 ขึ้นไป		20	6.78
$\bar{X} = 8.17$		SD = 2.00	Min-Max = 2-13

ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรโดยรวมทั้ง 10 ปัจจัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) โดยในรายละเอียดพบว่า ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ด้านที่มีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก คือ ด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร ($\bar{X} = 4.37$) ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 4.16$) ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร ($\bar{X} = 4.15$) ด้านการคมนาคมขนส่ง ($\bar{X} = 4.15$) ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร ($\bar{X} = 4.12$) ด้านกลุ่มเกษตรกร ($\bar{X} = 4.10$) ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม ($\bar{X} = 4.06$) ด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา ($\bar{X} = 4.01$) ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร ($\bar{X} = 3.81$) และระดับความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต ($\bar{X} = 3.66$) ดังตารางที่ 12

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะความต้องการด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร อาจเป็นเพราะว่าการตลาดมีความจำเป็นต่อเกษตรกรอย่างมาก เพราะหลังจากที่เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรแล้วจะต้องนำผลผลิตที่ได้ออกจำหน่ายไปยังตลาดในระดับต่างๆ โดยผลผลิตจะผ่านพ่อค้าคนกลางนั่นเอง จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร ส่วนประเด็นด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิตที่อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เกษตรกรมองว่าการสร้างสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต ไม่ได้ช่วยทำให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพียงแต่เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้เกษตรกรมีขวัญและกำลังใจในการประกอบอาชีพทางการเกษตรเท่านั้นเอง จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิตที่อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 12 ระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	$\bar{X}$	SD	ระดับความต้องการ
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	4.37	0.55	มาก
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	4.16	0.79	มาก
การคมนาคมขนส่ง	4.15	0.77	มาก
สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	4.15	0.64	มาก
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	4.12	0.68	มาก
กลุ่มเกษตรกร	4.10	0.71	มาก
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	4.06	0.68	มาก
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	4.01	0.75	มาก
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	3.81	0.84	มาก
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	3.66	0.79	ปานกลาง
รวม	4.06	0.57	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับความต้องการ
	3.67-5.00	ความต้องการมาก
	2.34-3.66	ความต้องการปานกลาง
	1.00-2.33	ความต้องการน้อย

ด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกร มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) โดยในประเด็นที่มีระดับความต้องการมาก คือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีตลาดรับซื้อผลิตผลของเกษตรกร ($\bar{X} = 4.66$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดดำเนินการให้ข้อมูลข่าวสารทางด้านราคาผลผลิตทางการเกษตร ($\bar{X} = 4.47$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล เข้ามามีส่วนร่วมหรือประสานงานระหว่างผู้ซื้อและเกษตรกรในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพเกรดของผลิตผลที่สำคัญทางการเกษตรในระดับท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ซื้อและเกษตรกรสามารถตกลงซื้อขายกันได้อย่างสะดวกและยุติธรรม ($\bar{X} = 4.30$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีสถานที่เก็บสำรองหรือยุ้งฉางเพื่อชะลอการจำหน่ายผลผลิตออกสู่ตลาดเพื่อให้ได้ราคาดีขึ้น ($\bar{X} = 4.25$) และให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีโครงการจัดฝึกอบรมและจัดตั้งโรงแปรรูปหรือถนอมอาหารเพื่อสามารถจำหน่ายได้ ($\bar{X} = 4.18$) และ ดังตารางที่ 13

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มองว่าตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาปัญหาเกี่ยวกับตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการขายสินค้าของเกษตรกรทำให้ราคาผลผลิตทางการเกษตรที่ขายได้อยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก

ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกร มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) โดยในประเด็นที่มีระดับความต้องการมาก คือ ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล ประสานงานและค้นหาความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตรเกี่ยวกับพันธุ์พืชและสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ จากหน่วยงานต่างๆ มาเผยแพร่ให้กับเกษตรกร ($\bar{X} = 4.17$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล สืบค้นหาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการจัดระบบการผลิตทางการเกษตร เช่น ระบบการปลูกพืช และระบบการปลูกพืชแบบผสมผสานจากหน่วยงานส่วนต่างๆ มาเผยแพร่แก่เกษตรกร ($\bar{X} = 4.10$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ประสานงานหรือค้นหาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีด้านการพลังงานและเครื่องทุ่นแรง เช่น พลังงานจากธรรมชาติ จากแรงงานสัตว์ จากชีวภาพ จากหน่วยงานส่วนต่าง ๆ

มาเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ในการผลิตแก่เกษตรกร ($\bar{X}=4.06$)ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ค้นหาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวหรือการแปรรูปอาหารให้เพิ่มมูลค่าจากหน่วยงานต่าง ๆ มาเผยแพร่แก่เกษตรกร ($\bar{X}=4.01$) และให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดการฝึกอบรมให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีกับการพัฒนาชนบทให้เหมาะสมกับคน กลุ่มอาชีพและสภาพแวดล้อม ($\bar{X}=3.97$) ดังตารางที่ 14

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มองว่า ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา เกษตรกรประสบปัญหาเกี่ยวกับตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการขายสินค้าของเกษตรกรทำให้ราคาผลผลิตทางการเกษตรที่ขายได้อยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก

ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากรรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกรมีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร โดยรวมในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$) โดยในประเด็นที่มีระดับความต้องการมากที่สุด คือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเร่งด่วนไว้คอยช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนได้หมุนเวียนกันยืมใช้เช่น เครื่องฉีดพ่นสารเคมี เครื่องสูบน้ำ เครื่องตัดหญ้า เครื่องหยอดเมล็ด เป็นต้น ($\bar{X}=4.29$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพปุ๋ยเคมี ดิน และอาหารสัตว์ ($\bar{X}=4.17$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ประสานงานกับภาครัฐและเอกชนในการจัดหาปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ยาป้องกันกำจัดศัตรูพืช คุณภาพดี ราคาถูก มาจัดจำหน่ายให้กับเกษตรกรในท้องถิ่น ($\bar{X}=4.13$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ช่วยติดต่อและประสานงานกับบริษัท ห้างร้านตัวแทนจำหน่ายเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร ที่ทันสมัยในการให้คำแนะนำสาธิต ทดลองใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับท้องถิ่นและปลอดภัยในการใช้ ($\bar{X}=4.13$) และให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีสถานที่จัดจำหน่าย เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์การเกษตรในรูปแบบร้านค้า ($\bar{X}=4.03$) ดังตารางที่ 15

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มองว่า สภาพท้องถิ่นและทรัพยากรมีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยเฉพาะเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ทางทางเกษตรกรรมรวมทั้งการติดต่อและประสานกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากรอยู่ในระดับมาก

ด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิตรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกร มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิตโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.66$) โดยในประเด็นที่มีระดับความต้องการมาก คือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบล คัดเลือกให้รางวัลประกาศเกียรติคุณแก่เกษตรกรดีเด่นระดับตำบล ($\bar{X} = 3.84$) และให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดการประกวดเกษตรกรผู้ซึ่งมีการจัดการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.68$) ในส่วนประเด็นที่มีระดับความต้องการปานกลาง คือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดกิจกรรมในการประกวดการผลิตพืชและสัตว์ ($\bar{X} = 3.65$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดนิทรรศการให้ความรู้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร พร้อมกับจัดแข่งขันการตอบปัญหาวิชาการเกษตร ($\bar{X} = 3.58$) และให้องค์การบริหารส่วนตำบล มอบโล่รางวัลประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้ที่ทำนายเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ให้กับเกษตรกรในท้องถิ่นในราคาที่เหมาะสม และมีคุณภาพ ($\bar{X} = 3.53$) ดังตารางที่ 16

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง โดยในประเด็นที่มีความต้องการมาก คือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบล คัดเลือกให้รางวัลประกาศเกียรติคุณแก่เกษตรกรดีเด่นระดับตำบล และให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดการประกวดเกษตรกรผู้ซึ่งมีการจัดการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ อาจเป็นเพราะว่า การมอบใบประกาศเกียรติคุณแก่เกษตรกรดีเด่นระดับตำบล และการจัดประกวดเกษตรกรผู้ซึ่งมีการจัดการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้เกษตรกรมีความตระหนัก พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพทางการเกษตรอย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ ที่มีความสนใจ ได้เข้ามาเรียนรู้และศึกษา ส่วนประเด็นที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดกิจกรรมในการประกวดการผลิตพืชและสัตว์ จัดนิทรรศการให้ความรู้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร พร้อมกับจัดแข่งขันการตอบปัญหาวิชาการเกษตร มอบโล่รางวัลประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้ที่ทำนายเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ให้กับเกษตรกร

ในท้องถิ่นในราคาที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ทั้งนี้เกษตรกรมองว่า การจัดกิจกรรม นิทรรศการต่างๆ รวมถึงการมอบโล่รางวัล หน่วยงานภาครัฐในส่วนต่างๆ ได้มีการจัดกิจกรรมอยู่เป็นประจำและต่อเนื่องทุกๆ ปี จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม นิทรรศการต่างๆ และการมอบโล่รางวัล อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการคมนาคมขนส่ง

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการคมนาคมขนส่ง รวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกร มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการคมนาคมขนส่งโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) โดยในประเด็นที่มีระดับความต้องการมาก คือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงถนนเส้นทางลำเลียงผลผลิตผลเกษตร ($\bar{X} = 4.31$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดสรรงบประมาณก่อสร้างถนนไปสู่ไร่นาของเกษตรกร โดยเกษตรกรยินยอมและมอบที่ดินบางส่วนที่ผ่านให้เป็นสาธารณะประโยชน์ ($\bar{X} = 4.23$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดสรรงบประมาณการก่อสร้างและปรับปรุงสะพานในการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ($\bar{X} = 4.14$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับต้นทุนการขนส่ง ($\bar{X} = 4.10$) และให้องค์การบริหารส่วนตำบล เผยแพร่ความรู้ทางด้านการบรรจุหีบห่อผลผลิตทางการเกษตรเพื่อสะดวกในการขนส่งและผลผลิตไม่เสียหาย ($\bar{X} = 3.97$) ดังตารางที่ 17

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มองว่า การประกอบอาชีพทางการเกษตรจะต้องมีเส้นทางในการคมนาคมและการขนส่ง เพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการเดินทางและการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรไปยังตลาดสินค้าทางการเกษตรให้มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านคมนาคมขนส่ง อยู่ในระดับมาก

ด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนารวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกร มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนาโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) โดยในประเด็นที่มีระดับความต้องการมาก คือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ประสานกับหน่วยงานทางการศึกษาสนับสนุนโรงเรียนในท้องถิ่นให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เด็กมีความสามารถคิดเชิงวิทยาศาสตร์ การค้นหาความรู้ ประสบการณ์ใหม่ๆ และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอ ($\bar{X} = 4.14$) ให้องค์การ

บริหารส่วนตำบล ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดนักวิชาการเกษตร และนักวิชาการด้านสุขภาพอนามัยมาให้ความรู้แก่เกษตรกรเฉพาะเรื่องที่ต้องการทราบ ($\bar{X} = 4.12$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษานับสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนทั้งระดับประถมและมัธยมขึ้นในชนบทอย่างทั่วถึงและรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ประสานกับหน่วยงานทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบในการขยายโอกาสการศึกษาให้กับเกษตรกรเพื่อพัฒนาการเกษตรในรูปแบบต่างๆ อย่างเข้าถึงตัวเกษตรกร ($\bar{X} = 3.92$) และให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการเกษตรที่อาศัยอยู่ในเมืองกับชนบท ($\bar{X} = 3.74$) ดังตารางที่ 18

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มองว่า การประกอบอาชีพทางการเกษตรจะยั่งยืนอย่างเดียวน่าจะได้เกษตรกรจะต้องมีการศึกษาและค้นคว้าแหล่งความรู้ด้านวิชาการต่างๆ โดยการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือสำนักงานเกษตรสถานีพัฒนาที่ดิน เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนายู่ในระดับมาก

ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตรรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกรมีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตรโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) โดยในประเด็นที่มีระดับความต้องการมากที่สุด คือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นสื่อกลางในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อในการจำหน่ายวัสดุอุปกรณ์ในรูปสินเชื่อ ($\bar{X} = 3.89$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการใช้สินเชื่อเพื่อการผลิต ($\bar{X} = 3.86$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นสื่อกลางในการประสานงานกับแหล่งสินเชื่อเพื่อการผลิตในการประเมินความต้องการและปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับสินเชื่อ ($\bar{X} = 3.83$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดเวทีและอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อเพื่อการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรเกิดความรู้และทักษะในการนำสินเชื่อมาใช้ในการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.77$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสินเชื่อและการเลือกแหล่งกู้ยืมให้เกษตรกรได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.72$) ดังตารางที่ 19

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มองว่า การประกอบอาชีพทางการเกษตรจะต้องมีแหล่งเงินทุนเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการทำการเกษตร เนื่องจากว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่มีเงินทุนสำรองในประกอบอาชีพทางการเกษตรมากเท่าไร จึงต้องอาศัยแหล่งเงินทุนจากแหล่งต่างๆ เพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียนในการทำการเกษตรต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตรอยู่ในระดับมาก

ด้านกลุ่มเกษตรกร

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านกลุ่มเกษตรกรรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกรมีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านกลุ่มเกษตรกรโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) โดยในประเด็นที่มีระดับความต้องการมาก คือ ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล กระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มโดยช่วยเหลือในด้านการเงิน ($\bar{X} = 4.26$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อประโยชน์ในการขายผลผลิตการเกษตร และการซื้อขายปัจจัยทางการผลิต ($\bar{X} = 4.24$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล กระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มโดยช่วยในด้านเทคนิคและวิธีการ ($\bar{X} = 4.03$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล กระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มโดยการให้บริการเครื่องมือและอุปกรณ์ชนิดพิเศษ ($\bar{X} = 3.98$) และให้องค์การบริหารส่วนตำบล กระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มโดยช่วยในการจัดการจัดองค์การของเกษตรกร ($\bar{X} = 3.96$) ดังตารางที่ 20

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มองว่า การประกอบอาชีพทางการเกษตรจะต้องมีการรวมกันเป็นกลุ่ม เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางในการมารับซื้อผลผลิตทางการเกษตรและคอยประสานความร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมให้มีความเข้มแข็งด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านกลุ่มเกษตรกรอยู่ในระดับมาก

ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตรรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกรมีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตรโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) โดยในประเด็นที่มีระดับความต้องการมาก คือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดหาพื้นที่แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ($\bar{X} = 4.28$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล เผยแพร่หรือจัดฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการปรับปรุงคุณภาพของดิน ($\bar{X} = 4.15$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล เผยแพร่หรือจัดฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตและการใช้สารเคมีต่างๆ เพื่อลดการเสื่อมโทรมของดิน ($\bar{X} = 4.12$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล เผยแพร่หรือจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ควบคู่กับเทคโนโลยีชาวบ้านเพื่อเพิ่มผลผลิตอย่างเหมาะสม และมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.10$) และให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดพื้นที่ทางด้านการเกษตรเพื่อเป็นศูนย์ศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีความรู้ทางด้านการเกษตร ($\bar{X} = 3.97$) ดังตารางที่ 21

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มองว่า การทำเกษตรมาเป็นระยะเวลายาวนาน ถ้าหากไม่มีการแก้ไขปรับปรุงสภาพพื้นที่การทำการเกษตร จะส่งผลทำให้สภาพดินมีความเสื่อมโทรม ซึ่งจะทำให้ปริมาณผลิตผลทางการเกษตรลดลงไปด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตรอยู่ในระดับมาก

ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้องรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกร มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้องโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) โดยในประเด็นที่มีระดับความต้องการมาก คือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบล นำเงินภาษีที่เก็บได้จากเกษตรกรกลับมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตรให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ($\bar{X} = 4.30$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้เกษตรกรแต่ละหมู่บ้านได้วางแผนพัฒนาการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกร โดยเสนอผ่านสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและในรูปคณะกรรมการต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ ($\bar{X} = 4.22$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล นำนโยบายต่างๆ ของรัฐเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านการเกษตรมาดำเนินการพัฒนาการเกษตรให้เกษตรกรอย่างได้อย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 4.21$) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ประสานงานกับ

หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มาร่วมกันพัฒนาการเกษตรให้ก้าวหน้าตามนโยบายของรัฐ และแผนพัฒนาแห่งชาติเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.11$) และให้องค์การบริหารส่วนตำบล แจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับนโยบายของรัฐ ในการพัฒนาการเกษตรให้เกษตรกรได้รับทราบ อยู่เสมอ เช่น นโยบายด้านการผลิต การตลาด สินเชื่อหรือด้านกฎหมายเพื่อการเกษตร ($\bar{X} = 4.00$) ดังตารางที่ 22

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความต้องการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มองว่า การประกอบอาชีพทางการเกษตร ก่อนที่จะมีการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร เกษตรกรควรมีการศึกษาและวางแผนพัฒนาการ เกษตรที่ถูกต้อง โดยเฉพาะทางด้านนโยบายของรัฐบาลด้านการผลิต การตลาด สินเชื่อ หรือด้าน อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร เพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการเพาะปลูกพืชของเกษตรกรใน อนาคตต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้าน การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้องอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร

(n = 311)

สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร								
1.1) จัดให้มีตลาดรับซื้อผลิตผลของ เกษตรกร	226 (72.67)	66 (21.22)	17 (5.47)	1 (0.32)	1 (0.32)	4.66	0.63	มาก
1.2) ข้อมูลข่าวสารทางด้านราคา ผลผลิตทางการเกษตร	182 (58.52)	100 (32.15)	25 (8.04)	2 (0.64)	2 (0.64)	4.47	0.73	มาก
1.3) ประสานงานและกำหนด มาตรฐาน	176 (56.59)	74 (23.79)	46 (14.79)	9 (2.89)	6 (1.93)	4.30	0.96	มาก
1.4) สถานที่เก็บสำรองหรือยุ่งฉาง เพื่อชะลอการจำหน่ายผลผลิต ออกสู่ตลาด	150 (48.23)	103 (33.12)	48 (15.43)	6 (1.93)	4 (1.29)	4.25	0.88	มาก

ตารางที่ 13 (ต่อ)

(n = 311)

สาระความต้องการ จัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.5) โครงการจัดฝึกอบรมและจัดตั้ง โรงแปรรูปหรือถนอมอาหาร เพื่อสามารถจำหน่ายได้	135 (43.41)	109 (35.05)	56 (18.01)	9 (2.89)	2 (0.64)	4.18	0.87	มาก
รวม						4.37	0.55	มาก

หมายเหตุ ระดับความต้องการมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับความต้องการปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับความต้องการน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม

(n = 311)

สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
2. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม								
2.1) ค้นหาความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตรเกี่ยวกับพันธุ์พืชและสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	128 (41.16)	117 (37.62)	58 (18.65)	8 (2.57)	- -	4.17	0.82	มาก
2.2) สืบค้นหาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการจัดระบบการผลิตทางการเกษตร	122 (39.23)	117 (37.62)	55 (17.68)	15 (4.82)	2 (0.64)	4.10	0.90	มาก
2.3) ประสานงานหรือค้นหาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีด้านการพลังงาน	118 (37.94)	117 (37.62)	56 (18.01)	18 (5.79)	2 (0.64)	4.06	0.92	มาก

ตารางที่ 14 (ต่อ)

(n = 311)								
สาระความต้องการให้อบค.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
2.4) ค้นหาความรู้ทางด้านเทคโนโลยี ก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว	121 (38.91)	102 (32.80)	61 (19.61)	23 (7.40)	4 (1.29)	4.01	1.00	มาก
2.5) ฝึกอบรมให้ความรู้ด้าน เทคโนโลยีกับการพัฒนา ชนบทให้เหมาะสมกับคน	117 (37.62)	105 (33.76)	61 (19.61)	20 (6.43)	8 (2.57)	3.97	1.03	มาก
รวม						4.06	0.68	มาก

หมายเหตุ ระดับความต้องการมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับความต้องการปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับความต้องการน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร

(n = 311)

สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
3. สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร								
3.1) จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อ เครื่องมือที่จำเป็นไว้ช่วยเหลือ เกษตรกรที่ยากจนได้ หมุนเวียนกันยืมใช้	163 (52.41)	90 (28.94)	48 (15.43)	6 (1.93)	4 (1.29)	4.29	0.89	มาก
3.2) ประสานหน่วยงานที่เผยแพร่ ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ ตรวจสอบคุณภาพปุ๋ยเคมี ดิน และอาหารสัตว์	125 (40.19)	128 (41.16)	46 (14.79)	10 (3.22)	2 (0.64)	4.17	0.84	มาก
3.3) ประสานงานในการจัดหาปุ๋ย คุณภาพดี ราคาถูก มาจัด จำหน่ายให้กับเกษตรกร	130 (41.80)	105 (33.76)	63 (20.26)	11 (3.54)	2 (0.64)	4.13	0.90	มาก

ตารางที่ 15 (ต่อ)

(n = 311)								
สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
3.4 ประสานงานกับ บริษัทตัวแทน จำหน่ายเครื่องมือ การเกษตรที่ ทันสมัย ให้คำแนะนำ และสอน วิธีการใช้อย่างถูกต้อง	122 (39.55)	123 (39.55)	52 (16.72)	11 (3.54)	3 (0.96)	4.13	0.88	มาก
3.5) สถานที่จัดจำหน่าย เครื่องมือ การเกษตรในรูปสหกรณ์ตำบล	114 (36.66)	120 (38.59)	55 (17.68)	16 (5.14)	6 (1.93)	4.03	0.96	มาก
รวม						4.15	0.64	มาก

หมายเหตุ ระดับความต้องการมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับความต้องการปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับความต้องการน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 16 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต

(n = 311)

สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4. สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต								
4.1) คัดเลือกให้รางวัลประกาศเกียรติ คุณแก่เกษตรกรดีเด่นระดับ ตำบล	98 (31.51)	103 (33.12)	80 (25.72)	22 (7.07)	8 (2.57)	3.84	1.03	มาก
4.2) จัดการประกวดเกษตรกรผู้ซึ่งมี การจัดการใช้ปัจจัยการผลิต อย่างมีประสิทธิภาพ	64 (20.58)	121 (38.91)	97 (31.19)	21 (6.75)	8 (2.57)	3.68	0.96	มาก
4.3) จัดกิจกรรมในการประกวดการ ผลิตพืชและสัตว์	65 (20.90)	115 (36.98)	99 (31.83)	22 (7.07)	10 (3.22)	3.65	0.99	ปานกลาง
4.4) จัดนิทรรศการให้ความรู้กับกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกร	50 (16.08)	125 (40.19)	100 (32.15)	26 (8.36)	10 (3.22)	3.58	0.96	ปานกลาง

ตารางที่ 16 (ต่อ)

(n = 311)

สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4.5) มอบโล่รางวัลประกาศเกียรติคุณ สำหรับผู้ที่จำหน่ายเครื่องมือ ให้กับเกษตรกรในท้องถิ่นใน ราคาที่เหมาะสม	53 (17.04)	109 (35.05)	108 (34.73)	32 (10.29)	9 (2.89)	3.53	0.99	ปานกลาง
รวม						3.66	0.79	ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับความต้องการมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับความต้องการปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับความต้องการน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 17 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านการคมนาคมขนส่ง

(n = 311)

สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
5. การคมนาคมขนส่ง								
5.1) จัดสรรงบประมาณในการ ปรับปรุงถนนเส้นทางลำเลียง ผลผลิตผลเกษตร	168 (54.02)	84 (27.01)	50 (16.08)	5 (1.61)	4 (1.29)	4.31	0.89	มาก
5.2) จัดสรรงบประมาณก่อสร้างถนน ไปสู่ไร่นาของเกษตรกร	148 (47.59)	106 (34.08)	42 (13.50)	11 (3.54)	4 (1.29)	4.23	0.90	มาก
5.3) จัดสรรงบประมาณการก่อสร้าง และปรับปรุงสะพานในการ ขนส่งผลผลิตทางการเกษตร	153 (49.20)	78 (25.08)	58 (18.65)	13 (4.18)	9 (2.89)	4.14	1.04	มาก
5.4) เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับต้นทุน การขนส่ง	139 (44.69)	92 (29.58)	58 (18.65)	17 (5.47)	5 (1.61)	4.10	0.99	มาก

ตารางที่ 17 (ต่อ)

(n = 311)

สาระความต้องการให้อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
5.1) เผยแพร่ความรู้ทางด้านการบรรจุ หีบห่อผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	129 (41.48)	79 (25.40)	77 (24.76)	18 (5.79)	8 (2.57)	3.97	1.06	มาก
รวม						4.15	0.77	มาก

หมายเหตุ ระดับความต้องการมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับความต้องการปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับความต้องการน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 18 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา

(n = 311)

สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
6. การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา								
6.1) ประสานกับหน่วยงานทางการ ศึกษาสนับสนุนโรงเรียนใน ท้องถิ่นให้มีการปรับปรุงการ เรียนการสอนให้เด็กมี ความสามารถคิดเชิง วิทยาศาสตร์	142 (45.66)	92 (29.58)	60 (19.29)	14 (4.50)	3 (0.96)	4.14	0.95	มาก
6.2) ประสานงานจัดนักวิชาการ เกษตร และนักวิชาการด้าน สุขภาพอนามัยมาให้ความรู้แก่ เกษตรกร	135 (43.41)	102 (32.80)	57 (18.33)	11 (3.54)	6 (1.93)	4.12	0.96	มาก

ตารางที่ 18 (ต่อ)

(n = 311)								
สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
6.3) ประสานงานกับหน่วยงาน ทางการศึกษาสนับสนุนให้มี การจัดการศึกษาสำหรับเด็ก และเยาวชน	163 (43.73)	98 (31.51)	56 (18.01)	18 (18.01)	3 (0.96)	4.11	0.96	มาก
6.4) ประสานกับหน่วยงานทางการ ศึกษาทั้งในและนอกระบบใน การขยายโอกาสการศึกษา ให้กับเกษตรกรเพื่อพัฒนาการ เกษตร	83 (26.69)	147 (47.27)	56 (18.01)	23 (7.40)	2 (0.64)	3.92	0.89	มาก

ตารางที่ 18 (ต่อ)

(n = 311)								
สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
6.5) จัดเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการเกษตรที่อาศัยอยู่ในเมืองกับชนบท	85 (27.33)	104 (33.44)	84 (27.01)	33 (10.61)	5 (1.61)	3.74	1.02	มาก
รวม						4.01	0.75	มาก

หมายเหตุ ระดับความต้องการมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับความต้องการปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับความต้องการน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 19 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร

(n = 311)

สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
7. สินเชื่อเพื่อการเกษตร								
7.1) เป็นสื่อกลางในการประสานงาน กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับ สินเชื่อในการจำหน่ายวัสดุ อุปกรณ์ในรูปสินเชื่อ	97 (31.19)	118 (37.94)	63 (20.29)	30 (9.65)	3 (0.96)	3.89	0.99	มาก
7.2) เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการ ใช้สินเชื่อเพื่อการผลิต	111 (35.69)	90 (28.94)	67 (21.54)	42 (13.50)	1 (0.32)	3.86	1.06	มาก
7.3) เป็นสื่อกลางในการประสานงาน กับแหล่งสินเชื่อเพื่อการผลิต	98 (31.51)	89 (28.62)	102 (32.80)	18 (5.79)	4 (1.29)	3.83	0.98	มาก

ตารางที่ 19 (ต่อ)

(n = 311)

สาระความต้องการให้อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
7.4) จัดเวทีและอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญา ที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อเพื่อ การเกษตร	90 (28.94)	95 (30.55)	92 (29.58)	32 (10.29)	2 (0.64)	3.77	1.00	มาก
7.5) เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสินเชื่อ แก่เกษตรกร	76 (24.44)	118 (37.94)	81 (26.05)	25 (8.04)	11 (3.54)	3.72	1.03	มาก
รวม						3.81	0.84	มาก

หมายเหตุ ระดับความต้องการมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
ระดับความต้องการปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
ระดับความต้องการน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 20 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านกลุ่มเกษตรกร

(n = 311)

สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
8. กลุ่มเกษตรกร								
8.1) กระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็น กลุ่มโดยช่วยเหลือในด้าน การเงิน	165 (53.05)	79 (25.40)	54 (17.36)	11 (3.54)	2 (0.64)	4.26	0.91	มาก
8.2) สนับสนุนการรวมกลุ่มของ เกษตรกรเพื่อประโยชน์ในการ ขายผลผลิตการเกษตร	151 (48.55)	102 (32.80)	44 (14.15)	11 (3.54)	3 (0.96)	4.24	0.89	มาก
8.3) กระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่ม โดยช่วยในด้านเทคนิคและ วิธีการ	111 (35.69)	117 (37.62)	66 (21.22)	16 (5.14)	1 (0.32)	4.03	0.90	มาก
8.4) กระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็น กลุ่มโดยการให้บริการ เครื่องมือและอุปกรณ์ชนิด พิเศษ	108 (34.73)	119 (38.26)	59 (18.97)	20 (6.43)	5 (1.61)	3.98	0.97	มาก

ตารางที่ 20 (ต่อ)

(n = 311)								
สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
8.5) กระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็น กลุ่มโดยช่วยในการจัดการจัด องค์การของเกษตรกร	97 (31.19)	127 (40.84)	68 (21.86)	17 (5.47)	2 (0.64)	3.96	0.90	มาก
รวม						4.10	0.71	มาก

หมายเหตุ ระดับความต้องการมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับความต้องการปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับความต้องการน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 21 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร

(n = 311)

สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
9. การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร								
9.1) จัดหาพื้นที่แหล่งน้ำเพื่อ การเกษตร	177 (56.91)	62 (19.94)	56 (18.01)	14 (4.50)	2 (0.64)	4.28	0.95	มาก
9.2) เผยแพร่หรือจัดฝึกอบรมให้ ความรู้เรื่องการปรับปรุง คุณภาพของดิน	128 (41.16)	118 (37.94)	51 (16.40)	12 (3.86)	2 (0.64)	4.15	0.88	มาก
9.3) เผยแพร่หรือจัดฝึกอบรมให้ ความรู้เรื่องการผลิต	130 (41.80)	111 (35.69)	53 (17.04)	12 (3.86)	5 (1.61)	4.12	0.94	มาก
9.4) เผยแพร่หรือจัดฝึกอบรมให้ ความรู้เกี่ยวกับวิธีการผลิต โดย ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ควบคู่ กับเทคโนโลยีชาวบ้าน	116 (37.30)	122 (39.23)	62 (19.94)	9 (2.89)	2 (0.64)	4.10	0.86	มาก

ตารางที่ 21 (ต่อ)

(n = 311)								
สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
9.5) จัดพื้นที่ทางด้านการเกษตรเพื่อ เป็นศูนย์ศึกษาและถ่ายทอด เทคโนโลยีความรู้ทางด้าน เกษตร	94 (30.23)	134 (43.09)	64 (20.58)	17 (5.47)	2 (0.64)	3.97	0.89	มาก
รวม						4.12	0.68	มาก

หมายเหตุ ระดับความต้องการมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับความต้องการปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับความต้องการน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 22 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง

(n = 311)

สาระความต้องการให้ อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
10. การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง								
10.1) นำเงินภาษีที่เก็บได้จาก เกษตรกรกลับมาใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาการเกษตร	172 (55.31)	74 (23.79)	48 (15.43)	14 (4.50)	3 (0.96)	4.30	0.95	มาก
10.2) เปิดโอกาสให้เกษตรกรแต่ละ หมู่บ้านได้วางแผนพัฒนาการ เกษตร	158 (50.80)	78 (25.08)	62 (19.94)	10 (3.22)	3 (0.96)	4.22	0.94	มาก
10.3) นำนโยบายต่างๆ ของรัฐ เกี่ยวกับการพัฒนาทางด้าน การเกษตรมาดำเนินการ พัฒนาการเกษตร	160 (51.45)	85 (27.33)	41 (13.18)	22 (7.07)	3 (0.96)	4.21	0.99	มาก

ตารางที่ 22 (ต่อ)

(n = 311)								
สาระความต้องการให้อบต.สนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับความต้องการ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
10.4) ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่ เกี่ยวข้องกับการเกษตร มาร่วม กันพัฒนาการเกษตรให้ ก้าวหน้า	144 (46.30)	85 (27.33)	56 (18.01)	23 (7.40)	3 (0.96)	4.11	1.01	มาก
10.5) แจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับนโยบายของรัฐในการ พัฒนา การเกษตรให้เกษตรกร	155 (36.98)	112 (36.01)	58 (18.65)	20 (6.43)	6 (1.93)	4.00	1.00	มาก
รวม						4.16	0.79	มาก

หมายเหตุ ระดับความต้องการมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับความต้องการปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับความต้องการน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

การศึกษาความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในเขตพื้นที่ของ
องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอเนิน จังหวัดลำปาง ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละปัจจัย
ดังนี้

ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคม
โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ที่ระดับ
นัยสำคัญ 0.05 ซึ่งได้ผลการวิจัยดังต่อไปนี้คือ

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับความต้องการ ของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

เพศ

ผลการศึกษาพบว่า เพศของเกษตรกร ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
กับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรในภาพรวมทั้ง 10 ปัจจัย และในแต่ละ
ปัจจัย ดังตารางที่ 23

เนื่องจากว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ทั้งเพศชายและเพศหญิงอาศัยประสบการณ์ในการทำ
การเกษตรเป็นหลัก จึงไม่ค่อยให้ความสนใจในการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรเกษตร แต่ขัดแย้งกับ
พรณี พิบูลย์ (2545: จ) ที่กล่าวว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านปัจจัยการผลิต

ตารางที่ 23 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร
ของเกษตรกร

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	χ^2	df	p-value
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	0.044	1	0.834
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	0.264	2	0.876
สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	1.784	2	0.410
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	2.429	2	0.297
การคมนาคมขนส่ง	5.799	2	0.055
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	0.027	2	0.987
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	0.853	2	0.653
กลุ่มเกษตรกร	4.755	2	0.093
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	4.592	2	0.101
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	1.749	2	0.417
รวม	1.606	1	0.205

อายุ

ผลการศึกษาพบว่า อายุของเกษตรกรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร มี 2 ปัจจัย คือ สินเชื่อเพื่อการเกษตร (p-value, 0.037) และสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต (p-value, 0.013) ดังตารางที่ 24

เนื่องจากว่า การประกอบอาชีพทางการเกษตรจะต้องมีสิ่งจูงใจในการผลิตทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจให้กับเกษตรกร ส่วนการดำเนินการด้านการลงทุนจะต้องอาศัยสินเชื่อเพื่อการเกษตรด้วยเพราะเป็นสิ่งสำคัญประกอบกับเกษตรกรมีเงินทุนค่อนข้างน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์ ผาบัณฑา (2541: จ) ที่พบว่า อายุของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมในสาขาช่างเกษตรกร และพัชรินทร์ ประสนธิ์ (2541: จ) กล่าวว่า อายุ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการข่าวสารเพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตของชุมชน ส่วนสหพันธ์ บุญหาทิพย์ (2547: จ) พบว่า อายุ มีผลต่อความต้องการพื้นที่ในการประกอบอาชีพ แต่ขัดแย้งกับ พนารัตน์ พันธ์สุหาบุญ (2539: ค) ที่กล่าวว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับระบบเกษตรกรผสมผสานของเกษตรกรตำบล แต่อย่างใด

ตารางที่ 24 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร
ของเกษตรกร

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	r	p-value
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	0.056	0.327
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	0.077	0.173
สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	0.063	0.269
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	0.141*	0.013
การคมนาคมขนส่ง	0.110	0.053
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	0.104	0.067
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	0.118*	0.037
กลุ่มเกษตรกร	0.056	0.321
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	0.030	0.595
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	0.083	0.145
รวม	0.109	0.054

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระดับการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร มี 2 ปัจจัย คือ สินเชื่อเพื่อการเกษตร (p-value, 0.028) และตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร (p-value, 0.024) ดังตารางที่ 25

เนื่องจากว่า การศึกษาจะทำให้เกษตรกรได้รับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร การตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรและสินเชื่อเพื่อการเกษตรก็เป็นส่วนหนึ่งของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับ พรรณี พิบูลย์ (2545: จ) ที่กล่าวว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านการตลาด ขัดแย้งกับ ประทุมวรรณ นุชเลิศ (2525: จ) ที่กล่าวว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความต้องการในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรของกลุ่มเกษตรกรทำนา

ตารางที่ 25 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร
ของเกษตรกร

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	χ^2	df	p-value
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	5.067*	1	0.024
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	0.900	2	0.638
สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	1.551	2	0.460
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	5.391	2	0.068
การคมนาคมขนส่ง	1.624	2	0.444
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	1.242	2	0.537
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	7.187*	2	0.028
กลุ่มเกษตรกร	3.409	2	0.182
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	0.837	2	0.658
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	1.656	2	0.437
รวม	0.502	1	0.479

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถานการณ์การสมรส

ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพการสมรสของเกษตรกรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร มี 1 ปัจจัย คือ การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร (p-value, 0.003) ดังตารางที่ 26

เนื่องจากว่า เมื่อเกษตรกรมีสถานภาพการสมรสแล้ว ทำให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดซึ่งกันและกันภายในครอบครัวมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ วนารัตน์ คำกล่อมใจ (2545: จ) ได้กล่าวว่า สถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาด้านการผลิตของเกษตรกร

ตารางที่ 26 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการสมรสกับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนา
การเกษตรของเกษตรกร

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	χ^2	df	p-value
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	1.348	2	0.510
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	7.143	4	0.128
สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	0.664	4	0.956
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	4.120	4	0.390
การคมนาคมขนส่ง	6.123	4	0.190
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	2.569	4	0.632
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	2.178	4	0.703
กลุ่มเกษตรกร	5.886	4	0.208
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	16.319*	4	0.003
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	2.286	4	0.683
รวม	1.759	2	0.415

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ผลการศึกษาพบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรในภาพรวมทั้ง 10 ปัจจัย และในแต่ละปัจจัย ดังตารางที่ 27

เนื่องจากว่า สมาชิกภายในครัวเรือนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ ทั้งนี้เมื่อมีจำนวนสมาชิกหลายๆ คน ก็จะทำให้สามารถปรึกษาหารือและหาสาเหตุของปัญหาการทำการเกษตรได้ง่ายยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สหสัมพันธ์ บุญทาทิพย์ (2547: จ) ที่พบว่า จำนวนสมาชิกภายในครอบครัวไม่มีผลต่อความต้องการพื้นที่ในการประกอบอาชีพแต่อย่างใด แต่ขัดแย้งกับ สนธิลักษณ์ รักไทย (2544: ง) ที่กล่าวว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความต้องการสินเชื่อการเกษตร

ตารางที่ 27 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกภายในครัวเรือนกับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	r	p-value
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	0.013	0.814
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	0.012	0.832
สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	-0.010	0.856
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	-0.079	0.166
การคมนาคมขนส่ง	0.110	0.053
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	-0.040	0.482
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	-0.027	0.641
กลุ่มเกษตรกร	0.001	0.992
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	-0.043	0.454
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	-0.026	0.651
รวม	-0.035	0.534

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจกับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

แรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตร

ผลการศึกษาพบว่า แรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตรของเกษตรกรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร มี 1 ปัจจัย คือ การคมนาคมขนส่ง (p-value, 0.033) ดังตารางที่ 28

เนื่องจากว่า การคมนาคมขนส่งมีความจำเป็นต่อการเคลื่อนย้ายผลผลิตทางการเกษตร ถ้าการคมนาคมขนส่งดี ก็จะทำให้การเคลื่อนย้ายผลผลิตทางการเกษตรมีความสะดวก รวดเร็ว แต่ถ้าหากว่าการคมนาคมไม่สะดวกก็จะทำให้เสียเวลาและสิ้นเปลืองแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ ไชยมะโน (2548: จ) พบว่า จำนวนแรงงานในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการ

ตารางที่ 28 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตรกับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	r	p-value
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	0.100	0.079
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	-0.006	0.916
สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	0.020	0.727
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	-0.006	0.917
การคมนาคมขนส่ง	0.121*	0.033
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	0.091	0.110
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	0.069	0.224
กลุ่มเกษตรกร	-0.001	0.985
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	0.064	0.261
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	0.087	0.128
รวม	0.068	0.229

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน

ผลการศึกษาพบว่า รายได้ทั้งหมดของครัวเรือนของเกษตรกรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรในภาพรวมทั้ง 10 ปัจจัย และในแต่ละปัจจัย ดังตารางที่ 29

เนื่องจากว่า รายได้ของครัวเรือนทำให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุจิน อ้อมค้อม (2548: จ) ที่พบว่า รายได้ในภาคเกษตรมีผลต่อความต้องการของเกษตรกรต่อการให้บริการของศูนย์บริการฯ ส่วน พรณี พิบูลย์ (2545: จ) กล่าวว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านปัจจัยการผลิตและความต้องการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกร แต่ขัดแย้งกับ สนธิลักษณ์ รักไทย (2544: บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า รายได้นอกภาคการเกษตรและรายได้ในภาคการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตร

ตารางที่ 29 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนกับความต้องการเพื่อจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตรกับของเกษตรกร

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	r	p-value
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	0.355*	0.000
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	0.299*	0.000
สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	0.297*	0.000
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	0.165*	0.003
การคมนาคมขนส่ง	0.303*	0.000
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	0.378*	0.000
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	0.380*	0.000
กลุ่มเกษตรกร	0.327*	0.000
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	0.330*	0.000
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	0.382*	0.000
รวม	0.406*	0.000

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร

ผลการศึกษาพบว่า สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรในภาพรวมทั้ง 10 ปีวิจัย ดังตารางที่ 30

เนื่องจากว่า การถือครองที่ดินของเกษตรกรส่งผลโดยตรงต่อรายได้ของเกษตรกร คือ ถ้าหากเกษตรกรมีการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตรมากก็จะทำให้มีรายได้จากการประกอบอาชีพทางการเกษตรมากตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์ ผาบจินดา (2541: จ) ได้ศึกษาพบว่า พื้นที่ถือครองทางการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความต้องการเข้ารับการอบรมสาขาสัตวบาลศาสตร์ ในขณะที่ พงศ์ศักดิ์ ไชยโก (2544: ง) พบว่า การถือครองที่ดินมีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาอาชีพการเกษตร และรายงานการวิจัยของ พรรณี พิบูลย์ (2545: จ) ได้ศึกษาพบว่าสภาพ

การถือครองที่ดินมีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านปัจจัยการผลิตและความต้องการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกร

ตารางที่ 30 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตรกับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	r	p-value
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	0.284*	0.000
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	0.329*	0.000
สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	0.326*	0.000
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	0.158*	0.005
การคมนาคมขนส่ง	0.257*	0.000
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	0.354*	0.000
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	0.393*	0.000
กลุ่มเกษตรกร	0.356*	0.000
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	0.373*	0.000
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	0.394*	0.000
รวม	0.409*	0.000

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แหล่งเงินทุนด้านการเกษตร

ผลการศึกษาพบว่า แหล่งเงินทุนด้านการเกษตรของเกษตรกรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรมี 4 ปัจจัย คือ สินเชื่อเพื่อการเกษตร (p-value, 0.023) การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง (p-value, 0.005) การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม (p-value, 0.003) และตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร (p-value, 0.002) ดังตารางที่ 31

เนื่องจากการที่เกษตรกรจะมีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนหรือแหล่งเงินทุนจะให้เกษตรกรกู้ยืมเงินได้ ซึ่งเกษตรกรจะต้องมีการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง และเข้าใจถึง

ระบบกลไกของการตลาด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มที่เหมาะสม ซึ่งถ้าหากเกษตรกรเข้าใจสิ่งเหล่านี้แล้ว จะทำให้เกษตรกรมีภาวะความเสี่ยงต่อการขาดทุนน้อยลง จึงทำให้ปัจจัยทั้ง 4 ด้านดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันนั่นเอง รวมทั้งแหล่งเงินทุนเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพทางการเกษตร ถ้าเกษตรกรไม่มีเงินทุนในการทำ การเกษตรก็ยากยิ่งที่จะดำเนินการลงทุนทางผลิตสินค้าทางการเกษตรได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วณรัตน์ คำกล่อมใจ (2545: จ) ที่พบว่า ความพอเพียงของทุนในการประกอบอาชีพเกษตร มีความสัมพันธ์ กับความต้องการในการพัฒนาด้านการผลิต ส่วน ภาณุวัฒน์ ไชยมะโน (2548: จ) กล่าวว่า เงินทุนมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริเกษตรกร

ตารางที่ 31 ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งเงินทุนด้านการเกษตรกับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	χ^2	df	p-value
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	9.342*	1	0.002
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	11.378*	2	0.003
สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	2.583	2	0.275
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	4.869	2	0.088
การคมนาคมขนส่ง	0.125	2	0.940
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	4.779	2	0.092
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	7.560*	2	0.023
กลุ่มเกษตรกร	1.433	2	0.488
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	0.601	2	0.741
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	10.716*	2	0.005
รวม	1.509	1	0.219

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับความต้องการ
ของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร**

การเป็นสมาชิกกลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรมี 1 ปัจจัย คือ สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต (p-value, 0.008) ดังตารางที่ 32

เนื่องจากว่า สิ่งจูงใจในการผลิตเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้เกษตรกรมีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม เพราะจะทำให้เกษตรกรมีความขวัญและกำลังใจเพื่อที่จะดำเนินกิจกรรมภายในกลุ่ม เมื่อกลุ่มสมาชิกของเกษตรกรมีความเข้มแข็ง จะช่วยให้เกษตรกรมีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางในการติดต่อรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ ไชยมะโน (2548: จ) ที่พบว่า การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริของเกษตรกร

ตารางที่ 32 ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกกลุ่มกับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	χ^2	df	p-value
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	1.059	1	0.304
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	0.969	2	0.616
สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	0.114	2	0.945
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	9.741*	2	0.008
การคมนาคมขนส่ง	1.984	2	0.371
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	0.457	2	0.796
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	1.017	2	0.601

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	χ^2	df	p-value
กลุ่มเกษตรกร	2.502	2	0.286
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	0.187	2	0.911
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	0.380	2	0.827
รวม	0.130	1	0.718

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถานภาพทางสังคม

ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) กับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรในภาพรวมทั้ง 10 ปีวิจัย และในแต่ละปีวิจัย ดังตารางที่ 33

เนื่องจากว่า การมีสถานภาพทางสังคมนั้นไม่ได้เป็นตัวบ่งบอกถึงความต้องการที่มีอยู่ของเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ ไชยมะโน (2548: จ) ที่พบว่า สถานภาพทางสังคมมีผลกับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริของเกษตรกร

ตารางที่ 33 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางสังคมกับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	χ^2	df	p-value
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	2.341	1	0.126
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	1.727	2	0.422
สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	5.497	2	0.064
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	0.474	2	0.789

ตารางที่ 33 (ต่อ)

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	χ^2	df	p-value
การคมนาคมขนส่ง	0.861	2	0.650
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	0.353	2	0.838
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	3.458	2	0.177
กลุ่มเกษตรกร	0.320	2	0.852
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	4.480	2	0.106
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	0.852	2	0.653
รวม	0.132	1	0.717

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรในภาพรวม และในส่วนของ 9 ปัจจัย คือ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคมขนส่ง การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนาศินเชื่อเพื่อ กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร และการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง โดยมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ ถ้ามีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรมาก ก็จะมีความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรที่ลดลง ถ้ามีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรน้อย ก็จะมีความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรที่เพิ่มขึ้น นั่นเอง ดังตารางที่ 34

เนื่องจากว่า ข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เกษตรกรจะต้องมีการศึกษาเรียนรู้และความเข้าใจ โดยเฉพาะข้อมูลทางด้านการเกษตรเพราะจะส่งผลโดยตรงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับ พัชรินทร์ ประสนธิ (2541: จ) ที่พบว่า ข้อมูลข่าวสารทางด้านวิทยุ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการข่าวสารเพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตของชุมชน ส่วน สหสัมพันธ์ บุญทาพิพย์ (2547: จ) กล่าวว่า การรับข่าวสารทางวิทยุและทางโทรทัศน์ มีผลต่อความต้องการพื้นที่ในการประกอบอาชีพ ในขณะที่ กิตติชัย เหลี่ยมวานิช (2548: จ) พบว่า ความถี่ในการรับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า OTOP มีความสัมพันธ์กับความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชนของเกษตรกร

ตารางที่ 34 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร
กับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	r	p-value
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	-0.042	0.466
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	-0.189*	0.001
สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	-0.215*	0.000
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	-0.141*	0.013
การคมนาคมขนส่ง	-0.209*	0.000
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	-0.197*	0.000
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	-0.238*	0.000
กลุ่มเกษตรกร	-0.173*	0.002
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	-0.222*	0.000
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	-0.143*	0.011
รวม	-0.228*	0.000

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร

ผลการศึกษาพบว่า การติดต่อเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตรของเกษตรกรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรในภาพรวม และในส่วนของ 6 ปัจจัย คือ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร การคมนาคมขนส่ง การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร และการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ดังตารางที่ 35

เนื่องจากว่า ในปัจจุบันการติดต่อข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงและมีความสะดวกมากยิ่งขึ้นต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทำให้เกษตรกรสามารถที่จะมาขอรับบริการจากหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรหรือไม่เกี่ยวข้องก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พชรินทร์ ประสนธิ์ (2541: จ) ที่กล่าวว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการข่าวสารเพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตของชุมชน ส่วน ภาณุวัฒน์ ไชยมะโน

(2548: จ) พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ แต่ขัดแย้งกับ อินทร์โพธิ์สิงห์ (2539: 90) ที่พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจร่วมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรแต่อย่างใด

ตารางที่ 35 ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตรกับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	r	p-value
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	0.165*	0.003
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	0.070	0.215
สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	0.182*	0.001
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	0.005	0.928
การคมนาคมขนส่ง	0.186*	0.001
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	0.119*	0.035
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	0.060	0.293
กลุ่มเกษตรกร	0.086	0.132
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	0.184*	0.001
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	0.256*	0.000
รวม	0.164*	0.004

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ว่า ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ และลักษณะทางด้านสังคม มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า

ลักษณะทางเศรษฐกิจ คือ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน และสภาพการถือครองที่ดิน เพื่อทำการเกษตร ลักษณะทางสังคม คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร

ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

ปัญหา และข้อเสนอแนะเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรโดยรวมทั้ง 10 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) โดยในรายละเอียดพบว่าปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) ส่วนปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร ($\bar{X} = 3.53$) ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม ($\bar{X} = 3.43$) ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 3.36$) ด้านกลุ่มเกษตรกรระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร ($\bar{X} = 3.32$) ด้านการคมนาคมขนส่ง ($\bar{X} = 3.24$) ด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา ($\bar{X} = 3.20$) ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร ($\bar{X} = 3.08$) และด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต ($\bar{X} = 3.02$) ดังตารางที่ 36

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง โดยในประเด็นที่มีปัญหามาก คือ ด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร อาจเป็นเพราะว่า หลังจากที่เกษตรกรได้เก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรแล้ว จะประสบปัญหาทางด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่เป็นประจำเพราะว่าช่องทางการตลาดมีไม่เพียงพอต่อปริมาณผลผลิตทางการเกษตร ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้เกษตรกรมีปัญหาทางด้านตลาด

รองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านสภาพ
ท้องดินและทรัพยากร ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม ด้านการวางแผน
พัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ด้านกลุ่มเกษตรกรระดับปานกลาง ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร
ด้านการคมนาคมขนส่ง ด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร และด้าน
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพทางการเกษตร
มาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน จึงทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพทางด้านการ
เกษตรในด้านต่างๆ อยู่พอสมควร จึงทำให้เกษตรกรทราบถึงวิธีการในการหลีกเลี่ยงเกี่ยวกับการ
เผชิญปัญหา ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้มีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 36 ระดับปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

ความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	3.87	0.93	มาก
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	3.43	0.87	ปานกลาง
สภาพท้องดินและทรัพยากร	3.53	0.93	ปานกลาง
สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	3.02	1.10	ปานกลาง
การคมนาคมขนส่ง	3.24	1.07	ปานกลาง
การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา	3.20	1.05	ปานกลาง
สินเชื่อเพื่อการเกษตร	3.08	1.05	ปานกลาง
กลุ่มเกษตรกร	3.32	1.09	ปานกลาง
การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	3.32	0.96	ปานกลาง
การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	3.36	1.07	ปานกลาง
รวม	3.34	0.84	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับปัญหา
	3.67-5.00	ปัญหามาก
	2.34-3.66	ปัญหาปานกลาง
	1.00-2.33	ปัญหาน้อย

ด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) โดยในรายละเอียดพบว่า มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก คือ ปัญหาการหาสถานที่ในการรับซื้อผลผลิตของเกษตรกร ($\bar{X} = 4.11$) ปัญหาการมีส่วนร่วมหรือประสานงานระหว่างผู้ซื้อและเกษตรกรในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพเกรดของผลผลิตที่สำคัญทางการเกษตรในระดับท้องถิ่นเพื่อให้ผู้ซื้อและเกษตรกรสามารถตกลงซื้อขายกันได้อย่างสะดวกและยุติธรรม ($\bar{X} = 3.99$) ปัญหาการหาสถานที่เก็บสำรองหรือยุ้งฉางเพื่อชะลอการจำหน่ายผลผลิตออกสู่ตลาดเพื่อให้ได้ราคาดีขึ้น ($\bar{X} = 3.71$) ปัญหาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางด้านราคาผลผลิตทางการเกษตร ($\bar{X} = 3.87$) ส่วนปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีปัญหาการจัดฝึกอบรมและจัดตั้งโรงแปรรูปหรือถนอมอาหารเพื่อสามารถจำหน่ายได้ ($\bar{X} = 3.66$) โดยเกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะจัดให้มีตลาดรับซื้อผลผลิตของเกษตรกรและเข้ามามีส่วนร่วม หรือประสานงานระหว่างผู้ซื้อและเกษตรกรในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพเกรดของผลผลิตที่สำคัญทางการเกษตรในระดับท้องถิ่นเพื่อให้ผู้ซื้อและเกษตรกรสามารถตกลงซื้อขายกันได้อย่างสะดวกและยุติธรรม ดังตารางที่ 37

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าหลังจากที่เกษตรกรมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรเรียบร้อยแล้วต่อมา คือ การหาแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรเพราะว่าในปัจจุบันนี้มีค่อนข้างน้อยทำให้ผลผลิตส่วนใหญ่เกษตรกรต้องขายให้กับพ่อค้าคนกลางซึ่งถูกเอารัดเอาเปรียบจากการรับซื้อเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีความจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อนำมาใช้จ่ายภายในครัวเรือนต่อไป ทำให้เกษตรกรมีปัญหาในด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นที่มีปัญหาด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง คือ การจัดฝึกอบรมและจัดตั้งโรงงานแปรรูปหรือถนอมอาหารเพื่อสามารถจำหน่ายได้ เพราะในแต่ละปีที่ผ่านมาเกษตรกรได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานของภาครัฐอยู่เป็นประจำอยู่แล้ว จึงทำให้ไม่มีปัญหาดังกล่าว ส่วนข้อเสนอแนะองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ได้ดำเนินการแล้วบางส่วนแล้ว โดยเฉพาะการติดต่อประสานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรด้านต่างๆ ส่วนทางด้านตลาดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร ยังไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากงบประมาณมีไม่เพียงพอ

ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) โดยในรายละเอียดพบว่า มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาการค้นหาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวหรือวิธีการแปรรูปอาหารให้เพิ่มมูลค่า ($\bar{X} = 3.52$) ปัญหาการประสานงานและค้นหาความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตรเกี่ยวกับพันธุ์พืชและสัตว์ ($\bar{X} = 3.50$) ปัญหาการสืบค้นหาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการจัดระบบการผลิตทางการเกษตร เช่น ระบบการปลูกพืช และระบบการปลูกพืชแบบผสมผสาน ($\bar{X} = 3.41$) ปัญหาการประสานงานหรือค้นหาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีด้านการพลังงานและเครื่องทุ่นแรง เช่น พลังงานจากธรรมชาติ จากแรงงานสัตว์ ($\bar{X} = 3.39$) และปัญหาการฝึกอบรมให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีกับการพัฒนาชนบทให้เหมาะสมกับคน กลุ่มอาชีพและสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.35$) โดยเกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะคือ องค์การบริหารส่วนตำบลน่าไป ควรจะค้นหาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวหรือการแปรรูปอาหารให้เพิ่มมูลค่าจากหน่วยงานต่างๆ มาเผยแพร่แก่เกษตรกรและค้นหาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีด้านการพลังงานและเครื่องทุ่นแรง เช่น พลังงานจากธรรมชาติ จากแรงงานสัตว์ จากชีวภาพ จากหน่วยงานส่วนต่างๆ มาเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ในการผลิตแก่เกษตรกรนอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีกับการพัฒนาชนบทให้เหมาะสมกับคน กลุ่มอาชีพ และสภาพแวดล้อม ดังตารางที่ 38

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าที่ผ่านมาเกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มจากหน่วยงานของภาครัฐอยู่เป็นประจำ อาทิ เช่น การใช้เทคโนโลยีในการผลิต เครื่องทุ่นแรงงาน การเพาะปลูก เป็นต้น ทำให้เกษตรกรมีปัญหาในด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการทำฟาร์มองค์การบริหารส่วนตำบลน่าไป ได้ดำเนินการแล้วโดยจะมีการแจ้งข้อมูลหรือเผยแพร่ข่าวสารเป็นประจำทุกเดือนและมีการจัดทำโครงการอบรมเป็นระยะเพื่อให้เกษตรกรได้พัฒนาทางด้านความรู้

ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากรรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากรโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.53$) โดยในรายละเอียดพบว่า มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากรอยู่ในระดับมาก คือ ปัญหาการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเร่งด่วนไว้คอยช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนได้หมุนเวียนกันยืมใช้ เช่น เครื่อง ถัดพ่นสารเคมี เครื่องสูบน้ำ เครื่องตัดหญ้า เครื่องหยอดเมล็ด เป็นต้น ($\bar{X} = 3.73$) ส่วนปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากรอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาด้านการประสานงานกับภาครัฐและเอกชนในการจัดหาปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ยาป้องกันกำจัดศัตรูพืช คุณภาพดี และราคาถูก ($\bar{X} = 3.59$) ปัญหาด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพปุ๋ยเคมี ดินและอาหารสัตว์ ($\bar{X} = 3.52$) ปัญหาการจัดสถานที่จัดจำหน่าย เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์การเกษตรในรูปสหกรณ์ตำบล ($\bar{X} = 3.51$) ปัญหาการติดต่อประสานงานกับ บริษัท ห้างร้านตัวแทนจำหน่ายเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร ที่ทันสมัยในการให้คำแนะนำ สาธิต ทดลองใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับท้องถิ่นและปลอดภัยในการใช้ ($\bar{X} = 3.30$) โดยเกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเร่งด่วนไว้คอยช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนได้หมุนเวียนกันยืมใช้ อาทิ เช่น เครื่องถัดพ่นสารเคมี เครื่องสูบน้ำ เครื่องตัดหญ้า เครื่องหยอดเมล็ด เป็นต้น หรือมีสถานที่จัดจำหน่าย เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์การเกษตรในรูปสหกรณ์ตำบล นอกจากนี้ควรจะประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพปุ๋ยเคมี ดินและอาหารสัตว์ ดังตารางที่ 39

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากรอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำเกษตรมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานแล้ว ทำให้มีเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการประกอบอาชีพทางด้านการเกษตรเกือบพร้อมทั้งหมด ทำให้เกษตรกรมีปัญหาในด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากรอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับสภาพท้องถิ่น โดยให้องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ดำเนินการ ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วบางส่วน อาทิ เช่น การจัดซื้อเครื่องอัดฟาง เครื่องผสมปุ๋ย เครื่องสับเศษไม้และวัชพืชต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนประเด็นที่มีปัญหาด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับมากคือ ปัญหาการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเร่งด่วนไว้คอยช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนได้หมุนเวียนกันยืมใช้

เพราะว่าหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นมีงบประมาณค่อนข้างน้อยจึงทำให้ไม่สามารถที่จะจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับปัญหาความต้องการของเกษตรกรได้

ด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิตรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิตโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) โดยในรายละเอียดพบว่า มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาการจัดกิจกรรมในการประกวดการผลิตพืชและสัตว์ ($\bar{X} = 3.19$) ปัญหาการมอบโล่รางวัลประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้จำหน่ายเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ให้กับเกษตรกรในท้องถิ่น ในราคาที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ($\bar{X} = 3.03$) ปัญหาการคัดเลือกให้รางวัลประกาศเกียรติคุณแก่เกษตรกรดีเด่นระดับตำบล ($\bar{X} = 2.97$) ปัญหาการจัดนิทรรศการให้ความรู้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรพร้อมกับจัดแข่งขันการตอบปัญหาวิชาการเกษตร ($\bar{X} = 2.97$) และปัญหาการจัดการประกวดเกษตรกรผู้ซึ่งมีการจัดการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 2.97$) โดยผู้เกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะจัดกิจกรรมในการประกวดการผลิตพืชและสัตว์ทุกๆ ปี ทั้งนี้เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการประกอบอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกร และมีการมอบรางวัลประกาศเกียรติคุณแก่เกษตรกรดีเด่นระดับตำบล ดังตารางที่ 40

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะที่ผ่านมานักหน่วยงานภาครัฐได้จัดให้มีกิจกรรมในการประกวดผลผลิตทางการเกษตรอยู่เป็นประจำอีกทั้งเกษตรกรไม่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งผลผลิตทางการเกษตรของตนเองเข้าร่วมประกวดสักเท่าไร เพราะเกษตรกรมองว่าไม่มีความจำเป็นและมีความสำคัญสำหรับตนเองมากนัก ทำให้เกษตรกรมีปัญหาในด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ได้จัดให้มีกิจกรรมในการประกวดผลผลิตทางการเกษตรเป็นประจำและต่อเนื่องทุกปี

ด้านการคมนาคมขนส่ง

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการคมนาคมขนส่งรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการคมนาคมขนส่ง โดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$) โดยในรายละเอียดพบว่า มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการคมนาคมขนส่งอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาการจัดสรรงบประมาณก่อสร้างถนนไปสู่ไร่นาของเกษตรกรโดยเกษตรกรยินยอมและมอบที่ดินบางส่วนที่ผ่านให้เป็นสาธารณะประโยชน์ ($\bar{X} = 3.40$) ปัญหาการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับต้นทุนการขนส่ง ($\bar{X} = 3.25$) ปัญหาการจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงถนนเส้นทางลำเลียงผลผลิตผลเกษตร ($\bar{X} = 3.22$) ปัญหาการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการบรรจุหีบห่อผลผลิตทางการเกษตรเพื่อสะดวกในการขนส่งและผลผลิตไม่เสียหาย ($\bar{X} = 3.16$) และปัญหาการจัดสรรงบประมาณการก่อสร้างและปรับปรุงสะพานในการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ($\bar{X} = 3.15$) โดยเกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่งควรจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงถนนเส้นทางลำเลียงผลผลิตผลเกษตรรวมถึงการก่อสร้างถนนไปสู่ไร่นาของเกษตรกร เพื่อให้การขนย้ายผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรมีความสะดวกและรวดเร็วไม่ก่อให้เกิดความวุ่นวายและความยุ่งยากในการเคลื่อนย้ายผลผลิตทางการเกษตร ดังตารางที่ 41

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการคมนาคมขนส่งอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการพัฒนาเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน คือ การจัดสร้างถนนเพื่อใช้ในการคมนาคมขนส่งไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเกษตรหรือด้านอื่นๆ ก็ดี ทำให้เกษตรกรมีเส้นในการคมนาคมขนส่งหรือเคลื่อนย้ายผลผลิตทางการเกษตรของตนเองได้สะดวกมากยิ่งขึ้น ทำให้เกษตรกรมีปัญหาในด้านด้านการคมนาคมขนส่งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการคมนาคมขนส่ง องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ได้จัดให้มีการสำรวจและได้ดำเนินการก่อสร้างถนนเพื่อขนส่งสินค้าทางการเกษตรบางส่วนแล้วเพื่อความคล่องตัวในการขนส่งพืชผลทางการเกษตรของเกษตรกร

ด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนารวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนาโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) โดยในรายละเอียดพบว่า มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนายู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัณนักวิชาการเกษตร และนักวิชาการด้านสุขภาพอนามัยมาให้ความรู้แก่เกษตรกรเฉพาะเรื่องที่เกษตรกรต้องการทราบ ($\bar{X} = 3.27$) ปัญหาการประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษาสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนทั้งระดับประถมและมัธยมขึ้นในชนบทอย่างทั่วถึงและรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ($\bar{X} = 3.21$) ปัญหาการประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบในการขยายโอกาสการศึกษาให้กับเกษตรกรเพื่อพัฒนาการเกษตรในรูปแบบต่างๆ อย่างเข้าถึงตัวเกษตรกร ($\bar{X} = 3.18$) ปัญหาการจัดเวทีสัมมนาในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการเกษตรที่อาศัยอยู่ในเมืองกับชนบท ($\bar{X} = 3.17$) และปัญหาการประสานกับหน่วยงานทางการศึกษาสนับสนุนโรงเรียนในท้องถิ่นให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เด็กมีความสามารถคิดเชิงวิทยาศาสตร์การค้นคว้าความรู้ ประสบการณ์ใหม่ๆ และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอ ($\bar{X} = 3.17$) โดยเกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดนักวิชาการเกษตร และนักวิชาการด้านสุขภาพอนามัยมาให้ความรู้แก่เกษตรกรทางด้านการเกษตร อาทิเช่น ประมง ปศุสัตว์ พืชไร่ พืชสวน และด้านอื่นๆ ดังตารางที่ 42

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนายู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีตำแหน่งนักวิชาการเกษตร และตำแหน่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบและดูแลปัญหาทางด้านการเกษตรและส่งเสริมพัฒนาการพัฒนาโดยช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานและแนะนำความรู้ด้านต่างๆ ให้กับเกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีปัญหาในการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนายู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ได้จัดให้มีการสำรวจและได้ดำเนินการก่อสร้างถนนเพื่อขนส่งสินค้าทางการเกษตรแล้ว ส่วนข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานทางด้านการเกษตรเรียบร้อยแล้ว เพื่อคอยให้การช่วยเหลือและสนับสนุนด้านความรู้ทางวิชาการและการเกษตรด้านอื่นๆ

ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตรรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตรโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) โดยในรายละเอียดพบว่า มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสินเชื่อและการเลือกแหล่งกู้ยืมให้เกษตรกรได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.08$) ปัญหาการจัดเวทีและอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อเพื่อการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรเกิดความรู้และทักษะในการนำสินเชื่อมาใช้ในการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ($\bar{X} = 3.08$) ปัญหาการเป็นสื่อกลางในการประสานงานกับแหล่งสินเชื่อเพื่อการผลิตในการประเมินความต้องการและปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับสินเชื่อ ($\bar{X} = 3.08$) ปัญหาการเป็นสื่อกลางในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อในการจำหน่ายวัสดุอุปกรณ์ในรูปสินเชื่อ ($\bar{X} = 3.04$) และปัญหาการเป็นสื่อกลางในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อในการจำหน่ายวัสดุอุปกรณ์ในรูปสินเชื่อ ($\bar{X} = 3.04$) โดยเกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะคือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะเป็นสื่อกลางในการประสานงานกับแหล่งสินเชื่อเพื่อการผลิตในการประเมินความต้องการและปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับสินเชื่อและช่วยประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อในการจำหน่ายวัสดุอุปกรณ์ในรูปสินเชื่อ ดังตารางที่ 43

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรในลักษณะพออยู่พอกินตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้การใช้จำนวนเงินทุนเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกรไม่สูงมากนัก ทำให้เกษตรกรไม่มีปัญหาในการใช้เงินลงทุนในการเกษตรสักเท่าไร ทำให้เกษตรกรมีปัญหาในด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อเพื่อการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ได้มีการติดต่อและไปยังธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์รวมถึงแหล่งเงินทุนต่างๆ ที่มีดอกเบี้ยในราคาถูก เพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษารายละเอียดของแหล่งเงินทุนได้

ด้านกลุ่มเกษตรกร

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านกลุ่มเกษตรกรรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านกลุ่มเกษตรกรโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) โดยในรายละเอียดพบว่า มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านกลุ่มเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาการสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อประโยชน์ในการขายผลผลิตการเกษตรและการซื้อขาย ปัจจัยทางด้านการผลิต ($\bar{X} = 3.49$) ปัญหาการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มโดยช่วยเหลือในด้านการเงิน ($\bar{X} = 3.37$) ปัญหาการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มโดยช่วยในด้านเทคนิคและวิธีการ ($\bar{X} = 3.31$) ปัญหาการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มโดยการให้บริการเครื่องมือและอุปกรณ์ชนิดพิเศษ ($\bar{X} = 3.26$) และปัญหาการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มโดยช่วยในการจัดการจัดองค์การของเกษตรกร ($\bar{X} = 3.20$) โดยเกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อประโยชน์ในการขายผลผลิตการเกษตรและการซื้อขาย ปัจจัยทางด้านการผลิต อีกทั้งช่วยกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มโดยการให้บริการเครื่องมือและอุปกรณ์ชนิดพิเศษ ดังตารางที่ 44

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านกลุ่มเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันเกษตรกรได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการรวมกลุ่มของเกษตรกรมากยิ่งขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา เพราะว่าการรวมกลุ่มของเกษตรกรช่วยเพิ่มอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางหรือแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรเพื่อให้ได้ราคาที่เหมาะสมกับราคาที่แท้จริงของผลผลิตสินค้าทางการเกษตรของเกษตรกรที่ผลิตได้ ทำให้เกษตรกรมีปัญหาในด้านกลุ่มเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเกษตรกร องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ได้มีการจัดสรรเงินงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อใช้ในการพัฒนากลุ่มอาชีพของเกษตรกรในบางกลุ่มบ้างแล้วและจะมีการขยายกลุ่มเกษตรกรและพัฒนา กลุ่มต่างๆ ให้มีความเข้มแข็งและเกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตรรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตรโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) โดยในรายละเอียดพบว่า มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร ($\bar{X} = 3.63$) ปัญหาการเผยแพร่หรือจัดฝึกอบรม

ให้ความรู้เรื่องการปรับปรุงคุณภาพของดิน ($\bar{X} = 3.43$) ปัญหาการเผยแพร่หรือจัดฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตและการใช้สารเคมีต่างๆ เพื่อลดการเสื่อมโทรมของดินต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.20$) ปัญหาพื้นที่ทางด้านการเกษตรเพื่อเป็นศูนย์ศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีความรู้ทางด้านการเกษตร ($\bar{X} = 3.19$) และปัญหาการเผยแพร่หรือจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ควบคู่กับเทคโนโลยีชาวบ้านเพื่อเพิ่มผลผลิตอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.17$) โดยเกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะเผยแพร่หรือจัดฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตและการใช้สารเคมีต่างๆ เพื่อลดการเสื่อมโทรมของดิน รวมทั้งการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการผลิต โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ควบคู่กับเทคโนโลยีชาวบ้าน เพื่อเพิ่มผลผลิตอย่างเหมาะสมและมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด นอกจากนี้ควรจะจัดให้มีพื้นที่ทางด้านการเกษตรเพื่อเป็นศูนย์ศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีความรู้ทางด้านการเกษตร ดังตารางที่ 45

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าการจะทำให้ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรเพิ่มขึ้นเกษตรกรจะต้องมีการปรับปรุงพื้นที่การทำการเกษตรของตนเองให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสิ่งแวดล้อมและให้มีความสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและความต้องการของตลาดด้วย เพื่อลดภาวะความเสี่ยงและการขาดทุนของเกษตรกร จึงทำให้เกษตรกรยอมรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพื้นที่การเกษตรมากยิ่งขึ้น ทำให้เกษตรกรมีปัญหาด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ได้จัดทำโครงการและอบรมความรู้ให้กับเกษตรกรอยู่เป็นประจำและต่อเนื่อง อาทิ เช่น การอบรมเกี่ยวกับการทำปุ๋ย การทำเกษตรแบบผสมผสาน การใช้เทคโนโลยีการผลิต เป็นต้น

ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง

จากการศึกษาความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้องรวม 5 ประเด็น พบว่าเกษตรกรมีปัญหาดำเนินการเกษตรในด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้องโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) โดยในรายละเอียดพบว่า มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้องอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาการนำเงินภาษีที่เก็บได้จากเกษตรกรกลับมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตร ($\bar{X} = 3.53$) ปัญหาการวางแผนพัฒนาการเกษตรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร ($\bar{X} = 3.43$) ปัญหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับนโยบายของรัฐ ในการพัฒนาการเกษตร

เช่น นโยบายด้านการผลิต การตลาด สินเชื่อหรือด้านกฎหมายเพื่อการเกษตร ($\bar{X} = 3.26$) ปัญหาการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มาร่วมกันพัฒนาการเกษตรให้ก้าวหน้าตามนโยบายของรัฐและแผนพัฒนาแห่งชาติเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.26$) และปัญหาการนำนโยบายต่างๆ ของรัฐเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านเกษตรมาดำเนินการพัฒนาการเกษตรให้เกษตรกรได้อย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 4.21$) โดยเกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่งควรจะเปิดโอกาสให้เกษตรกรแต่ละหมู่บ้านได้วางแผนพัฒนาการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกร โดยเสนอผ่านสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและในรูปคณะกรรมการต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ ดังตารางที่ 46

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้องอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าในยุคปัจจุบันการติดต่อสื่อสารมีเทคโนโลยีในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น ทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสะดวกและรวดเร็ว รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร ทำให้เกษตรกรได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างรวดเร็ว ซึ่งสามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาวิเคราะห์และสามารถประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรของตนเองได้ ทำให้เกษตรกรมีปัญหาในด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้องอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้ององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ได้จัดทำเวทีประชาคมเพื่อให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี รวมทั้งปัญหาและความต้องการของเกษตรกรเพื่อนำปัญหาและความต้องการของเกษตรกรตั้งไว้ในข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่งต่อไป

ตารางที่ 37 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร

(n = 311)

สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร								
1.1) จัดให้มีตลาดรับซื้อผลิตผลของ เกษตรกร	166 (53.38)	57 (18.33)	57 (18.33)	18 (5.79)	13 (4.18)	4.11	1.15	มาก
1.2) ประสานงานและกำหนดมาตรฐาน	151 (48.55)	63 (20.26)	58 (18.65)	22 (7.07)	17 (5.47)	3.99	1.20	มาก
1.3) ข้อมูลข่าวสารทางด้านราคาผลผลิต ทางการเกษตร	115 (36.98)	92 (29.58)	64 (20.58)	27 (8.68)	13 (4.18)	3.87	1.13	มาก
1.4) สถานที่เก็บสำรองหรือยุ่งฉางเพื่อ ชะลอการจำหน่ายผลผลิตออกสู่ ตลาดเพื่อให้ได้ราคาดีขึ้น	100 (32.15)	97 (31.19)	55 (17.68)	43 (13.83)	16 (5.14)	3.71	1.20	มาก

ตารางที่ 37 (ต่อ)

(n = 311)								
สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.5) โครงการจัดฝึกอบรมและจัดตั้งโรง แปรรูปหรือถนอมอาหารเพื่อ สามารถจำหน่ายได้	91 (29.26)	89 (28.62)	76 (24.44)	45 (14.47)	10 (3.22)	3.66	1.14	ปานกลาง
รวม						3.87	0.93	มาก

หมายเหตุ: ระดับปัญหามาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับปัญหাপานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับปัญหาน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 38 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านการเปลี่ยนแปลง
ของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม

(n = 311)

สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
2. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม								
2.1) ประสานงานหรือค้นหาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีด้านการพลังงาน	52 (16.72)	133 (42.77)	70 (22.51)	36 (11.58)	20 (6.43)	3.52	1.10	ปานกลาง
2.2) ค้นหาความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตรเกี่ยวกับพันธุ์พืชและสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	52 (16.72)	124 (39.87)	77 (24.76)	44 (14.15)	14 (4.50)	3.50	1.07	ปานกลาง
2.3) ค้นหาความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตรเกี่ยวกับพันธุ์พืชและสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	39 (12.54)	118 (37.94)	100 (32.15)	38 (12.22)	16 (5.14)	3.41	1.02	ปานกลาง

ตารางที่ 38 (ต่อ)

(n = 311)								
สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
2.4) สืบค้นหาความรู้ทางด้านเทคโนโลยี การจัดระบบการผลิตทาง การเกษตร	43 (13.83)	111 (35.69)	97 (31.19)	44 (14.15)	16 (5.14)	3.39	1.05	ปานกลาง
2.5) ฝึกอบรมให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีกับ การพัฒนาชนบทให้เหมาะสมกับ คน	48 (15.43)	87 (27.97)	113 (36.33)	51 (16.40)	12 (3.86)	3.35	1.05	ปานกลาง
รวม						3.43	0.87	ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับปัญหามาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับปัญหাপานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับปัญหาน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 39 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร

(n = 311)

สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
3. สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร								
3.1) จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อเครื่องมือ ที่จำเป็นไว้ช่วยเหลือเกษตรกรที่ ยากจนได้หมุนเวียนกันยืมใช้	105 (33.76)	79 (25.40)	81 (26.05)	30 (9.65)	16 (5.14)	3.73	1.17	มาก
3.2) ประสานงานในการจัดหาปุ๋ยคุณภาพดี ราคาถูก มาจัดจำหน่ายให้กับ เกษตรกร	66 (21.22)	114 (36.66)	82 (26.37)	36 (11.58)	13 (4.18)	3.59	1.07	ปานกลาง
3.3) ประสานหน่วยงานที่เผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือตรวจสอบ คุณภาพปุ๋ยเคมี ดินและอาหารสัตว์	71 (22.83)	90 (28.94)	95 (30.55)	41 (13.18)	14 (4.50)	3.52	1.12	ปานกลาง
3.4) สถานที่จัดจำหน่าย เครื่องมือ การเกษตรในรูปสหกรณ์ตำบล	71 (22.83)	99 (31.83)	78 (25.08)	44 (14.15)	19 (6.11)	3.51	1.17	ปานกลาง

ตารางที่ 39 (ต่อ)

							(n = 311)	
สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร		ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
3.5) ประสานงานกับ บริษัทตัวแทน จำหน่ายเครื่องมือ การเกษตรที่ ทันสมัย ให้คำแนะนำ และสอน วิธีการใช้อย่างถูกต้อง		52 (16.72)	77 (24.76)	116 (37.30)	43 (13.83)	23 (7.40)	3.30	1.13
รวม							3.53	0.93
								ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับปัญหามาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับปัญหามานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับปัญหาน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 40 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต

(n = 311)

สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4. สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต								
4.1) จัดกิจกรรมในการประกวดการผลิตพืชและสัตว์	54 (17.36)	68 (21.86)	98 (31.51)	64 (20.58)	27 (8.68)	3.19	1.20	ปานกลาง
4.2) จัดนิทรรศการให้ความรู้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	53 (17.04)	55 (17.68)	94 (30.23)	65 (20.90)	44 (14.15)	3.03	2.97	ปานกลาง
4.2) มอบโล่รางวัลประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้ที่จำหน่ายเครื่องมือให้กับเกษตรกรในท้องถิ่นในราคาที่เหมาะสม	45 (14.47)	54 (17.36)	102 (32.80)	66 (21.22)	44 (14.15)	2.97	1.24	ปานกลาง
4.4) จัดนิทรรศการให้ความรู้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	27 (8.68)	79 (25.40)	102 (32.80)	63 (20.26)	40 (12.83)	2.97	1.15	ปานกลาง

ตารางที่ 40 (ต่อ)

(n = 311)								
สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4.5) จัดการประกวดเกษตรกรผู้ซึ่งมีการ จัดการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมี ประสิทธิภาพ	26 (8.36)	83 (26.69)	95 (30.55)	69 (22.19)	38 (12.22)	2.97	1.15	ปานกลาง
รวม						3.02	1.10	ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับปัญหามาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับปัญหাপานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับปัญหาน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 41 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านการคมนาคมขนส่ง

(n = 311)

สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
5. การคมนาคมขนส่ง								
5.1) จัดสรรงบประมาณก่อสร้างถนนไปสู่ ไร่นาของเกษตรกร	87 (27.97)	65 (20.90)	77 (24.76)	49 (15.76)	33 (10.61)	3.40	1.33	ปานกลาง
5.2) เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับต้นทุนการ ขนส่ง	53 (17.04)	80 (25.72)	91 (29.26)	67 (21.54)	20 (6.43)	3.25	1.16	ปานกลาง
5.3) จัดสรรงบประมาณในการปรับปรุง ถนนเส้นทางลำเลียงผลผลิตผล เกษตร	64 (20.58)	69 (22.19)	92 (29.58)	43 (13.83)	43 (13.83)	3.22	1.30	ปานกลาง
5.4) เผยแพร่ความรู้ทางด้านการบรรจุหีบ ห่อผลผลิตทางการเกษตร	58 (18.65)	66 (21.22)	95 (30.55)	53 (17.04)	39 (12.54)	3.16	1.27	ปานกลาง

ตารางที่ 41 (ต่อ)

(n = 311)

สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
5.5) จัดสรรงบประมาณการก่อสร้างและ ปรับปรุงสะพานในการขนส่ง ผลผลิตทางการเกษตร	53 (17.04)	64 (20.58)	99 (31.83)	67 (21.54)	28 (9.00)	3.15	1.20	ปานกลาง
รวม						3.24	1.07	ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับปัญหามาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับปัญหাপานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับปัญหาน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 42 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา

(n = 311)

สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
6. การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา								
6.1) ประสานงานจัดนักวิชาการเกษตร และนักวิชาการด้านสุขภาพอนามัย มาให้ความรู้แก่เกษตรกร	55 (17.68)	94 (30.23)	71 (22.83)	62 (19.94)	29 (9.32)	3.27	1.23	ปานกลาง
6.2) ประสานงานกับหน่วยงานทางการ ศึกษาสนับสนุนให้มีการจัด การศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน	46 (14.79)	93 (29.90)	90 (28.94)	45 (14.47)	37 (11.90)	3.21	1.21	ปานกลาง
6.3) ประสานกับหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งในและนอกระบบในการขยาย โอกาสการศึกษาให้กับเกษตรกร เพื่อพัฒนาการเกษตร	40 (12.86)	93 (29.90)	89 (28.62)	61 (19.61)	28 (9.00)	3.18	1.16	ปานกลาง

ตารางที่ 42 (ต่อ)

							(n = 311)	
สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร		ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
6.4) จัดเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างผู้ที่สนใจเกี่ยวกับ การเกษตรที่อาศัยอยู่ในเมืองกับ ชนบท		37 (11.90)	105 (33.76)	78 (25.08)	55 (17.68)	36 (11.58)	3.17	1.20
6.5) ประสานกับหน่วยงานทางการศึกษา สนับสนุนโรงเรียนในท้องถิ่นให้มี การปรับปรุงการเรียนการสอนให้ เด็กมีความสามารถคิดเชิง วิทยาศาสตร์		54 (17.36)	64 (20.58)	98 (31.51)	70 (22.51)	25 (8.04)	3.17	1.19
รวม							3.20	1.05
								ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับปัญหามาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับปัญหাপานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับปัญหาน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 43 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร

(n = 311)

สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
7. สินเชื่อเพื่อการเกษตร								
7.1) เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการใช้ สินเชื่อเพื่อการผลิต	46 (14.79)	85 (27.33)	72 (23.15)	73 (23.47)	35 (11.25)	3.11	1.24	ปานกลาง
7.2) เป็นสื่อกลางในการประสานงานกับ แหล่งสินเชื่อเพื่อการผลิต	39 (12.54)	92 (29.58)	75 (24.12)	64 (20.58)	41 (13.18)	3.08	1.24	ปานกลาง
7.3) เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสินเชื่อแก่ เกษตรกร	44 (14.15)	71 (22.83)	95 (30.55)	68 (21.86)	33 (10.61)	3.08	1.20	ปานกลาง
7.4) จัดเวทีและอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ การทำนิติกรรมสัญญาที่เกี่ยวข้อง กับสินเชื่อเพื่อการเกษตร	23 (7.40)	106 (34.08)	86 (27.65)	66 (21.22)	30 (9.65)	3.08	1.11	ปานกลาง

ตารางที่ 43 (ต่อ)

(n = 311)

สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
7.5) เป็นสื่อกลางในการประสานงานกับ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อ ในการจำหน่ายวัสดุอุปกรณ์ในรูป สินเชื่อ	31 (9.97)	93 (29.90)	82 (26.37)	68 (21.86)	37 (11.90)	3.04	1.18	ปานกลาง
รวม						3.08	1.05	ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับปัญหามาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับปัญหাপานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับปัญหาน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 44 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านกลุ่มเกษตรกร

(n = 311)

สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
8. กลุ่มเกษตรกร								
8.1) สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อประโยชน์ในการขายผลผลิต การเกษตร	90 (28.94)	72 (23.15)	74 (23.15)	51 (16.40)	24 (7.72)	3.49	1.27	ปานกลาง
8.2) กระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มโดย ช่วยเหลือในด้านการเงิน	59 (18.97)	113 (36.33)	54 (17.36)	53 (17.04)	32 (10.29)	3.37	1.25	ปานกลาง
8.3) กระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มโดย ช่วยในด้านเทคนิคและวิธีการ	62 (19.94)	92 (29.58)	65 (20.90)	63 (20.26)	29 (9.32)	3.31	1.26	ปานกลาง
8.4) กระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มโดย การให้บริการเครื่องมือและอุปกรณ์ ชนิดพิเศษ	49 (15.76)	92 (29.58)	84 (27.01)	62 (19.94)	24 (7.72)	3.26	1.17	ปานกลาง

ตารางที่ 44 (ต่อ)

(n = 311)								
สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
8.5) กระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มโดย ช่วยในการจัดการจัดองค์การของ เกษตรกร	55 (17.68)	71 (22.83)	106 (34.08)	40 (12.86)	39 (12.54)	3.20	1.24	ปานกลาง
รวม						3.32	1.09	ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับปัญหามาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับปัญหাপานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับปัญหาน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 45 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร

(n = 311)

สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
9. การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร								
9.1) จัดหาพื้นที่แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	118 (37.94)	58 (18.65)	61 (19.61)	51 (16.40)	23 (7.40)	3.63	1.33	ปานกลาง
9.2) เผยแพร่หรือจัดฝึกอบรมให้ความรู้ เรื่องการปรับปรุงคุณภาพของดิน	65 (20.90)	94 (30.23)	80 (25.72)	53 (17.04)	19 (6.11)	3.43	1.17	ปานกลาง
9.3) เผยแพร่หรือจัดฝึกอบรมให้ความรู้ เรื่องการผลิต	47 (15.11)	84 (27.01)	103 (33.12)	39 (12.54)	38 (12.22)	3.20	1.21	ปานกลาง
9.4) จัดพื้นที่ทางด้านการเกษตรเพื่อเป็น ศูนย์ศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ความรู้ทางด้านการเกษตร	43 (13.83)	77 (24.76)	111 (35.69)	56 (18.01)	24 (7.72)	3.19	1.12	ปานกลาง

ตารางที่ 45 (ต่อ)

(n = 311)

สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
9.5) เผยแพร่หรือจัดฝึกอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับวิธีการผลิต โดยใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ควบคู่กับ เทคโนโลยีชาวบ้าน	49 (15.76)	89 (28.62)	79 (25.40)	55 (17.68)	39 (12.54)	3.17	1.25	ปานกลาง
รวม						3.33	0.96	ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับปัญหามาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับปัญหাপานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับปัญหาน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

ตารางที่ 46 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง
(n = 311)

สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
10. การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง								
10.1) นำเงินภาษีที่เก็บได้จากเกษตรกร กลับมาใช้ประโยชน์ในการ พัฒนาการเกษตร	90 (28.94)	84 (27.01)	65 (20.90)	44 (14.15)	28 (9.00)	3.53	1.29	ปานกลาง
10.2) เปิดโอกาสให้เกษตรกรแต่ละหมู่บ้าน ได้วางแผนพัฒนาการเกษตร	68 (21.86)	107 (34.41)	52 (16.72)	60 (19.29)	24 (7.72)	3.43	1.24	ปานกลาง
10.3) นำนโยบายต่างๆ ของรัฐเกี่ยวกับการ พัฒนาทางด้านการเกษตรมา ดำเนินการพัฒนาการเกษตร	67 (21.54)	102 (32.80)	47 (15.11)	49 (15.76)	46 (14.79)	3.31	1.36	ปานกลาง
10.4) ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่ เกี่ยวข้องกับการเกษตร มาร่วมกัน พัฒนาการเกษตรให้ก้าวหน้า	55 (17.68)	94 (30.23)	75 (24.12)	52 (16.72)	35 (11.25)	3.26	1.25	ปานกลาง

ตารางที่ 46 (ต่อ)

(n = 311)

สาระปัญหาที่มีต่อ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหาที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร					$\bar{X}$	SD	แปลผล ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
10.5) แจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับ นโยบายของรัฐในการพัฒนาการ เกษตรให้เกษตรกร	50 (16.08)	64 (20.58)	128 (41.16)	56 (18.01)	13 (4.18)	3.26	1.06	ปานกลาง
รวม						3.36	1.07	ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับปัญหามาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67-5.00
 ระดับปัญหাপานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.66
 ระดับปัญหาน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

(SUMMARY, IMPLICATION AND RECOMMENDATIONS)

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดง จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร 2) ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง 3) ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง และ 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จากเกษตรกรที่อยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดง จังหวัดลำปาง จำนวนทั้งหมด 1,406 ครัวเรือน ที่ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีคำนวณจากสูตรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 311 ครัวเรือน นำข้อมูลที่ได้ออกวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

(Summary)

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกร

ผลการศึกษาลักษณะส่วนบุคคลพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ 49.28 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น มีสถานภาพการสมรสแล้ว และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.24 คน

ผลการศึกษาลักษณะเศรษฐกิจพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้แรงงานในครัวเรือน มีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนที่ให้กู้ยืม

ผลการศึกษาด้านสังคมพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันทางการเกษตร และไม่มีสถานภาพทางสังคม มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร และมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลทางด้านการเกษตร

ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรโดยรวมทั้ง 10 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยในรายละเอียดพบว่า ความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ด้านที่มีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก คือ ด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร ด้านการคมนาคมขนส่ง ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร ด้านกลุ่มเกษตรกร ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม ด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร และระดับความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ประกอบไปด้วย ลักษณะทางเศรษฐกิจ คือ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน และสภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร ลักษณะทางสังคม คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อระดับความต้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร เมื่อแยกพิจารณาความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรออกเป็น 10 ปัจจัย คือ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการฟาร์ม สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคมขนส่ง การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา สินเชื่อเพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร และการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง แล้วพบว่า

ความต้องการเพื่อพัฒนาตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร แหล่งเงินทุนด้านการเกษตร และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร

ความต้องการเพื่อพัฒนาการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร แหล่งเงินทุนด้านการเกษตร และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนา

ความต้องการเพื่อพัฒนาสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร มีความสัมพันธ์กับ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนา และการติดต่อเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร

ความต้องการเพื่อพัฒนาสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต มีความสัมพันธ์กับ อายุ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนา

ความต้องการเพื่อพัฒนาการคมนาคมขนส่ง มีความสัมพันธ์กับ แรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตร รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนา และการติดต่อเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร

ความต้องการเพื่อพัฒนาการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา มีความสัมพันธ์กับ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนา และการติดต่อเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร

ความต้องการเพื่อพัฒนาสินเชื่อเพื่อการเกษตร มีความสัมพันธ์กับ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร แหล่งเงินทุนด้านการเกษตร และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนา

ความต้องการเพื่อพัฒนากลุ่มเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนา

ความต้องการเพื่อพัฒนาการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร มีความสัมพันธ์กับ สถานภาพสมรส รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนา และการติดต่อเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร

ความต้องการเพื่อพัฒนาการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง มีความสัมพันธ์กับ สถานภาพสมรส รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร แหล่งเงินทุนด้านการเกษตร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนา และการติดต่อเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตร

ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง

ผลการศึกษาปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรพบว่า เกษตรกรมีปัญหเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร โดยรวมทั้ง 10 บังจัย อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละบังจัยแล้วพบว่า เกษตรกรมีปัญหต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร ด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต ด้านการคมนาคมขนส่ง ด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร ด้านกลุ่มเกษตรกร ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง มีปัญหต่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้องในระดับมาก

จากการศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในแต่ละบังจัย ดังนี้

1. ด้านความต้องการเพื่อพัฒนาตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะจัดให้มีตลาดรับซื้อผลิตผลของเกษตรกรและเข้ามามีส่วนร่วม หรือประสานงานระหว่างผู้ซื้อและเกษตรกรในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพเกรดของผลิตผลที่สำคัญทางการเกษตรในระดับท้องถิ่นเพื่อให้ผู้ซื้อและเกษตรกรสามารถตกลงซื้อขายกันได้อย่างสะดวกและยุติธรรม

2. ด้านความต้องการเพื่อพัฒนาการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะค้นหาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวหรือการแปรรูปอาหารให้เพิ่มมูลค่าจากหน่วยงานต่าง ๆ มาเผยแพร่แก่เกษตรกรและค้นหาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีด้านการพลังงานและเครื่องทุ่นแรง เช่น พลังงานจากธรรมชาติ จากแรงงานสัตว์ จากชีวมวล จากหน่วยงานส่วนต่าง ๆ มาเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ในการผลิตแก่เกษตรกร นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลควรจะให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีกับการพัฒนาชนบทให้เหมาะสมกับคน กลุ่มอาชีพและสภาพแวดล้อม

3. ด้านความต้องการเพื่อพัฒนาสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเร่งด่วนไว้คอยช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนได้หมุนเวียนกันยืมใช้ อาทิ เช่น เครื่องฉีดพ่นสารเคมี เครื่องสูบน้ำ เครื่องตัดหญ้า เครื่องหยอดเมล็ด เป็นต้น หรือมีมีสถานที่จัดจำหน่าย

เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์การเกษตรในรูปสหกรณ์ตำบล นอกจากนี้ควรจะประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพปุ๋ยเคมี ดินและอาหารสัตว์

4. ด้านความต้องการเพื่อพัฒนาสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะจัดกิจกรรมในการประกวดการผลิตพืชและสัตว์ทุกๆ ปี ทั้งนี้เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการประกอบอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกร และมีการมอบรางวัลประกาศเกียรติคุณแก่เกษตรกรดีเด่นระดับตำบล

5. ด้านความต้องการเพื่อพัฒนาการคมนาคมขนส่ง เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่งควรจะมีจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงถนนเส้นทางลำเลียงผลผลิตผลเกษตรรวมถึงการก่อสร้างถนนไปสู่ไร่นาของเกษตรกร เพื่อให้การขนย้ายผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรมีสะดวกรวดเร็วไม่ก่อให้เกิดความวุ่นวายและความยุ่งยากในการเคลื่อนย้าย

6. ด้านความต้องการเพื่อพัฒนาการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดนักวิชาการเกษตร และนักวิชาการด้านสุขภาพอนามัยมาให้ความรู้แก่เกษตรกรทางด้านการเกษตร อาทิเช่น ประมง ปศุสัตว์ พืชไร่ พืชสวน และด้านอื่นๆ เป็นต้น

7. ด้านความต้องการเพื่อพัฒนาสินเชื่อเพื่อการเกษตร เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะเป็นสื่อกลางในการประสานงานกับแหล่งสินเชื่อเพื่อการผลิตในการประเมินความต้องการและปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับสินเชื่อและช่วยประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อในการจำหน่ายวัสดุอุปกรณ์ในรูปสินเชื่อ

8. ด้านความต้องการเพื่อพัฒนากลุ่มเกษตรกร เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อประโยชน์ในการขายผลผลิตการเกษตรและการซื้อขาย ปัจจัยทางด้านการผลิตอีกทั้งช่วยกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มโดยการให้บริการเครื่องมือและอุปกรณ์ชนิดพิเศษ

9. ด้านความต้องการเพื่อพัฒนาการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะเผยแพร่หรือจัดฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตและการใช้สารเคมีต่างๆ เพื่อลดการเสื่อมโทรมของดิน รวมทั้งการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการผลิต โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ควบคู่กับเทคโนโลยีชาวบ้านเพื่อเพิ่มผลผลิตอย่างเหมาะสมและมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด นอกจากนี้ควรจะมีจัดให้มีพื้นที่ทางด้านการเกษตรเพื่อเป็นศูนย์ศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีความรู้ทางด้านเกษตร

10. ด้านความต้องการเพื่อพัฒนาการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจะเปิดโอกาสให้เกษตรกรแต่ละหมู่บ้านได้วางแผนพัฒนาการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกร โดยเสนอผ่านสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและในรูปคณะกรรมการต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ

อภิปรายผลการวิจัย

(Implications)

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอตามประเด็นที่สำคัญ คือ ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร และปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง

1. ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง โดยได้ศึกษาระดับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร 10 ปัจจัย คือ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคมขนส่ง การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนาลิขสิทธิ์เพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร และการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในปัจจัยต่างๆ อยู่ในระดับมาก มีเพียงสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิตเท่านั้นที่เกษตรกรมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สิ่งจูงใจด้านการผลิตที่รัฐบาลให้การช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นโครงการพักชำระหนี้เกษตรกร หรือ โครงการประกันราคาพืชผลทางเกษตรนั้น เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับหนึ่งอยู่แล้ว จึงทำให้ความสนใจในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในปัจจัยด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย

2.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจ คือ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารายได้ของครัวเรือนทำให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางดีขึ้น ซึ่งสอดคล้อง

กับ สุจิน อ้อมค้อม (2548: จ) ที่พบว่า รายได้ในภาคเกษตรมีผลต่อความต้องการของเกษตรกรต่อการให้บริการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เช่นเดียวกับ พรรณี พิบูลย์ (2545: จ) ที่กล่าวว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านปัจจัยการผลิตและความต้องการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกร ในขณะที่สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตรเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการถือครองที่ดินของเกษตรกรส่งผลโดยตรงต่อรายได้ของเกษตรกร คือ ถ้าหากเกษตรกรมีสภาพการถือครองเพื่อทำการเกษตรมากก็จะทำให้มีรายได้จากการประกอบอาชีพทางการเกษตรมากตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์ ผาบจินดา (2541: จ) ได้ศึกษาพบว่าพื้นที่ถือครองทางการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความต้องการเข้ารับการอบรมสาขาสัตวบาลศาสตร์ เช่นเดียวกับ พยุงศักดิ์ ไชยทอง (2544: ง) พบว่า การถือครองที่ดินมีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาอาชีพการเกษตร และรายงานการวิจัยของ พรรณี พิบูลย์ (2545: จ) ได้ศึกษาพบว่าสภาพการถือครองที่ดินมีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านปัจจัยการผลิตและความต้องการฝึกอบรมทางการเกษตรของเกษตรกร

2.2 ลักษณะทางสังคม คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เกษตรกรจะต้องมีการศึกษาเรียนรู้และความเข้าใจโดยเฉพาะข้อมูลทางการเกษตรเพราะจะส่งผลโดยตรงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับ พชรินทร์ ประสนธิ์ (2541: จ) ที่พบว่า ข้อมูลข่าวสารทางด้านวิทยุ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการข่าวสารเพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตของชุมชน ส่วน สหสัมพันธ์ บุญทาทิพย์ (2547: จ) กล่าวว่า การรับข่าวสารทางวิทยุและทางโทรทัศน์ มีผลต่อความต้องการพื้นที่ในการประกอบอาชีพ ในขณะที่ กิตติชัย เหลี่ยมวานิช (2548: จ) พบว่า ความถี่ในการรับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า OTOP มีความสัมพันธ์กับความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชนของเกษตรกร ในขณะที่การติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตรเป็นปัจจัยทางสังคมอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันการติดต่อข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงและมีความสะดวกมากยิ่งขึ้นต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทำให้เกษตรกรสามารถที่จะมาขอรับบริการจากหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรหรือไม่เกี่ยวข้องก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พชรินทร์ ประสนธิ์ (2541: จ) ที่กล่าวว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการข่าวสารเพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตของชุมชน ส่วน ภาณุวัฒน์ ไชยมะโน (2548: จ) พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

3. ปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง โดยได้ศึกษาระดับปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร 10 ปีจวบ คือ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม สภาพท้องดินและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคมขนส่ง การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนาดินเชื่อเพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร และการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง เช่นเดียวกับศึกษาระดับความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในปีจวบต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรเท่านั้นที่เกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ระบบกลไกการตลาด เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนผลผลิตทางการเกษตรจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค โดยจะมีพ่อค้าคนกลางเป็นตัวเชื่อมระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตกับผู้บริโภค ซึ่งเกษตรกรก็จะได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ นางลักขณ์ โคตรชุม (2538: ข) ที่ระบุว่าเกษตรกรสตรีผู้การเลี้ยงไหม ในพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น มีระดับปัญหาในเรื่องการจัดหาตลาดในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับ วนารัตน์ คำกล่อมใจ (2545: ง) ที่พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในด้านการจัดจำหน่ายในระดับมาก

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง สามารถนำเอาความต้องการของเกษตรกรไปใช้ในการกำหนดแผนพัฒนาการเกษตร ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรมีการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้รับผลประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตรร่วมกัน ทำให้ท้องถิ่นเกิดการพัฒนาและมีความยั่งยืนในชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

(Recommendations)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย (Recommendations of Result)

องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรที่จะพิจารณาดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมทางด้านปีจวบต่างๆ สำหรับการพัฒนาการเกษตรตามบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้ คือ

1. ด้านการบริหารจัดการองค์การเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาการเกษตรของ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรพิจารณาดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 ควรจะจัดตั้งงบประมาณไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อรองรับแผนพัฒนา การเกษตรของตำบลนาโป่ง

1.2 ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะช่วยให้เกษตรกรได้รับ ผลประโยชน์อย่างแท้จริง อาทิเช่น การประสานงานกับกรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน หรือหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีส่วนร่วมกับการทำงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ในการจัดฝึกอบรมอาชีพให้กับเกษตรกร เช่น การอบรม ความรู้ในเรื่องพืชที่เป็นความต้องการของตลาด การปลูกพืชหมุนเวียน เพราะว่าปัจจุบันเกษตรกร มักจะประกอบอาชีพในลักษณะเชิงเดี่ยวทำให้ได้รับผลกระทบจากราคาผลผลิตตกต่ำและสิ้นเปลือง ตลาด และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ปลูกพืชให้เหมาะกับฤดูกาลเพาะปลูก ทั้งนี้การจัดฝึกอบรมใน เรื่องต่างๆ เหล่านี้ อาจจะเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันมากขึ้น

1.3 เปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ใน ขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการจัดทำแผนและขั้นตอนของการพัฒนาการเกษตร คือ ร่วมในการ ค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา ร่วมปฏิบัติงานใน กิจกรรมการพัฒนาการเกษตรและร่วมประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมการ พัฒนาการเกษตร

1.4 มีการจัดวางแผนและติดตามประเมินผลโครงการพัฒนาการเกษตรอย่างเป็น ลำดับขั้นตอนและต่อเนื่อง

1.5 จัดให้มีการอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการสำหรับผู้บริหารและ คณะกรรมการบริหาร เพื่อก่อให้เกิดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการเกษตรอย่างกว้างไกลและเป็นระบบ มีระเบียบแบบแผนในการพัฒนาการเกษตรที่ดี

2. ด้านการพัฒนาการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอเถิน จังหวัด ลำปาง ควรพิจารณาดำเนินการพัฒนาการเกษตรให้เป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรในด้าน บังคับต่างๆ สำหรับการพัฒนาการเกษตร โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามผลที่ได้จาก การวิจัยดังนี้

2.1 ด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่งควร มีการดำเนินการแจ้งข้อมูลข่าวสารทางด้านตลาดสินค้าทางการเกษตร และควรเข้ามามีส่วนร่วม หรือประสานงานระหว่างผู้ซื้อและเกษตรกรในการกำหนดกฎเกณฑ์และมาตรฐานคุณภาพของ ผลผลิตทางการเกษตร เพื่อให้ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถตกลงซื้อขายกันได้อย่างยุติธรรม ซึ่งในทาง

ปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรมีการประสานงานและขอรับการสนับสนุนทางด้านวิชาการจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด องค์การตลาดกลางสินค้าเพื่อการเกษตร เป็นต้น

2.2 ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรดำเนินการแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายของภาครัฐในการพัฒนาการเกษตรให้เกษตรกรได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ เช่น นโยบายการตลาด การผลิต สินค้าเพื่อการเกษตร รวมถึงความช่วยเหลือในด้านอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งในทางปฏิบัติองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรมีการประสานและความสนใจด้านข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับนโยบายของภาครัฐในการพัฒนาการเกษตรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ และรีบแจ้งข่าวสารให้กับเกษตรกรอย่างรวดเร็ว

2.3 ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร ด้านการคมนาคมขนส่ง องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเร่งด่วนไว้คอยช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนได้หมุนเวียนกันยืมใช้เช่น เครื่องฉีดพ่นสารเคมี เครื่องสูบน้ำ เครื่องตัดหญ้า เครื่องหยอดเมล็ด เป็นต้น และจัดให้มีสถานที่จัดจำหน่าย เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์การเกษตรในรูปสหกรณ์ตำบล ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพปุ๋ยเคมี ดินและอาหารสัตว์ ในทางปฏิบัติองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อาจจะดำเนินการเองไม่ได้ จึงสมควรที่จะมีการประสานและขอคำแนะนำสนับสนุนบางอย่างจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิเช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ บริษัทห้างร้านเอกชน เป็นต้น

2.4 ด้านการคมนาคมขนส่ง องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรจัดสรรงบประมาณก่อสร้างถนนไปสู่ไร่นาของเกษตรกรโดยเกษตรกร และจัดสรรงบประมาณการก่อสร้างและปรับปรุงสะพานในการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการบรรจุหีบห่อผลผลิตทางการเกษตรเพื่อสะดวกในการขนส่งและผลผลิตไม่เสียหาย ในทางปฏิบัติองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ไม่สามารถดำเนินการเองได้หมดถ้าหากใช้งบประมาณไม่มากองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่งสามารถจัดตั้งงบประมาณดำเนินการเองได้ แต่ถ้าจำเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ อาทิเช่น สำนักงานโยธาจังหวัด กรมทางหลวงชนบท หรือจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

2.5 ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่งควรดำเนินการฝึกอบรมและให้ความรู้เรื่องการผลิตและการใช้สารเคมีต่างๆ เพื่อลดการเสื่อมโทรมของ

พื้นดิน ในทางปฏิบัติองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรมีการติดต่อประสานสนับสนุนความรู้ ทางด้านวิชาการหรือวิทยากรจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงาน เกษตรอำเภอ เป็นต้น

2.6 ด้านกลุ่มเกษตรกร องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่งควรดำเนินการ สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อประโยชน์ในการขายผลผลิตทางการเกษตร การจัดหาและซื้อ ขายปัจจัยการผลิต เป็นต้น ซึ่งในทางปฏิบัติองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง สามารถดำเนินการ เองโดยมีการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีความรู้และ ประสบการณ์ในการจัดการฝึกอบรมและการดำเนินกิจกรรมภายในกลุ่ม

2.7 ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม องค์การบริหารส่วนตำบล นาโป่งควรค้นหาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวหรือการแปรรูปอาหารให้ เพิ่มมูลค่าจากหน่วยงานต่าง ๆ มาเผยแพร่แก่เกษตรกรและประสานงานหรือค้นหาความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีด้านการพลังงานและเครื่องทุ่นแรง เช่น พลังงานจากธรรมชาติ จากแรงงานสัตว์ จาก ชีวภาพ จากหน่วยงานส่วนต่าง ๆ มาเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ในการผลิตแก่เกษตรกร รวมทั้ง สืบค้นหาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการจัดระบบการผลิตทางการเกษตร เช่น ระบบการปลูกพืช และระบบการปลูกพืชแบบผสมผสานจากหน่วยงานส่วนต่างๆ มาเผยแพร่แก่เกษตรกร นอกจากนี้ ควรจัดการฝึกอบรมให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีกับการพัฒนาชนบทให้เหมาะสมกับคน กลุ่ม อาชีพและสภาพแวดล้อม ซึ่งในทางปฏิบัติองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง ควรมีการประสานงาน ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น สถาบันทางการศึกษา สำนักงานสิ่งแวดล้อม ศูนย์วิจัยและพัฒนาต่างๆ เป็นต้น

2.8 ด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่งควร ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดนักวิชาการเกษตร และนักวิชาการด้านสุขภาพอนามัยมา ให้ความรู้แก่เกษตรกรเฉพาะเรื่องที่เกษตรกรต้องการทราบและประสานกับหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งในและนอกระบบในการขยายโอกาสการศึกษาให้กับเกษตรกรเพื่อพัฒนาการเกษตรในรูปแบบ ต่างๆ อย่างเข้าถึงตัวเกษตรกร นอกจากนี้ควรประสานกับหน่วยงานทางการศึกษาสนับสนุน โรงเรียนในท้องถิ่นให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เด็กมีความสามารถคิดเชิงวิทยาศาสตร์ การค้นหาความรู้ ประสบการณ์ใหม่ๆ และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอ ซึ่งในทางปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่งสามารถจัดตั้งงบประมาณดำเนินการเองได้หากใช้งบประมาณ มากควรประสานกับกระทรวงศึกษาธิการหรือว่าหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.9 ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่งควรจัดเวทีและ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อเพื่อการเกษตร เพื่อให้เกษตรกร

เกิดความรู้และทักษะในการนำสินค้ามาใช้ในการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและ เป็นสื่อกลางในการประสานงานกับแหล่งสินเชื่อเพื่อการผลิตในการประเมินความต้องการและปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับสินเชื่อ รวมทั้งจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินเชื่อและการเลือกแหล่งกู้ยืมให้เกษตรกรได้รับทราบ ซึ่งในทางปฏิบัติองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่งควรประสานงานและขอรับการสนับสนุนและการช่วยเหลือจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอ และสำนักงานเกษตรจังหวัด เป็นต้น

2.10 ด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่งควรจัดกิจกรรมในการประกวดการผลิตพืชและสัตว์ คัดเลือกให้รางวัลประกาศเกียรติคุณแก่เกษตรกรดีเด่นระดับตำบล จัดนิทรรศการให้ความรู้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร พร้อมทั้งจัดแข่งขันการตอบปัญหาวิชาการเกษตร รวมทั้งการมอบโล่รางวัลประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้ที่จำหน่ายเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ให้กับเกษตรกรในท้องถิ่น ในราคาที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ซึ่งในทางปฏิบัติองค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่งสามารถดำเนินการเองได้โดยมีการติดต่อประสานกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้นำชุมชนภายในท้องถิ่นด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (Recommendations for Further Study)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัย ภายในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง เท่านั้น การทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรขยายพื้นที่ในการวิจัย เช่น ในระดับ จังหวัด หรือในระดับภาค โดยแบ่งเป็นภูมิภาค และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนในการส่งเสริมพัฒนาการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นในด้านกระบวนการผลิต หรือการตลาด ตลอดจนแนวทางในการวางแผนแก้ไขปัญหา หรือการปรับปรุงพัฒนาาร่วมกันระหว่างรัฐและเกษตรกร เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแข่งขันได้

บรรณานุกรม
(BIBLIOGRAPHY)

- กัสดาร เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2538. เอกสารการสอนชุดวิชาการประชาสัมพันธ์ในงานส่งเสริมการเกษตร. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กรูนิ ศรีมงคล. 2542. การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาการเกษตร. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. 2523. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหามงกุฎราชวิทยาลัย.
- กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง. 2546. พรบ.สภาพตำบลและอบต. พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง. (เอกสารอัดสำเนา).
- กิตติชัย เหลี่ยมวานิช. 2548. ความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชนของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โกวิท พวงงาม. 2550. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- เข็มทอง ทักษิณารัศมี. 2545. การสำรวจความต้องการความรู้ทางการเกษตรของเกษตรกรในตำบลดอนข่อย อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. 2527. การบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จักรพงษ์ พวงงามชื่น. 2552. การพัฒนาชุมชน. เชียงใหม่: ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิรินทร์.
- จิราพรรณ พินศิริกุล. 2533. พฤติกรรมทางจริยธรรมของเจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรในเขตภาคเหนือของประเทศไทย. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. 2542. กฎหมายปกครอง. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: พิณเนส พรินท์ติ้ง เซ็นเตอร์.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. 2520. การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตยา สุวรรณชญ. 2527. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.

- ณัฐพล ขันธไชย. 2527. แนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาประเทศ และการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณรงค์ ผาบัณฑา. 2541. ความต้องการของเกษตรกรในการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นวิชาชีพเกษตรกรรมในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี. เชียงใหม่: การค้นคว้าอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. 2527. การพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทำนอง สิงคาลวณิช. 2523. พัฒนาเกษตร. กรุงเทพฯ: องค์กรศิลปกรรม.
- ธนกร ช่วยคำชู. 2549. ผลการเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีนที่มีผลต่อเกษตรกรผู้เพาะเห็ดหอมในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- นงลักษณ์ โคตรชุม. 2538. ความต้องการของเกษตรกรสตรีต่อการส่งเสริมการเลี้ยงไหมในพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. 2534. ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท: เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาชนบท หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นำชัย ทนุผล. 2529. การตอบสนองต่อประชาชนที่มีต่อโครงการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- บุญสม วราเอกศิริ. 2539. ส่งเสริมการเกษตร: หลักและวิธีการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ปกรณ์ ปรียากร. 2538. ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัญญา หิรัญรัมย์. 2529. ความรู้พื้นฐานการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: สารมวลชนการพิมพ์.
- ประธาน คงฤทธิ์ศึกษากร. 2526. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประธาน สุวรรณมงคล. 2537. การกำหนดอำนาจหน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น. รายงานการวิจัยเสนอต่อสถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- ประสิทธิ์ ประครองศรี. 2528. การพัฒนาการเกษตรให้ก้าวหน้า. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประสิทธิ์ สวัสดิ์ญาติ. 2518. มนุษย์วิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ปราณี รามสูตร. 2528. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: บุรพาสาน.

- พนารัตน์ พนัสจุหาบุญ. 2539. ความต้องการความรู้เกี่ยวกับระบบเกษตรผสมผสานของเกษตรกร ตำบลในเขตภาคเหนือตอนล่าง. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พจน์ บุญเรือง. 2530. การสำรวจลักษณะการใช้สอยกับความต้องการฝึกอบรมด้านบริการข่าวสาร เพื่อการพัฒนาการเกษตรของชนบทของหน่วยงานของรัฐและเอกชนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- พัชรินทร์ ประสนธิ. 2541. ความต้องการข่าวสารเพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตของชุมชนมุขเซอแดง: กรณีศึกษานบ้านปางตอง ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พยุศักดิ์ ไชยกอ. 2544. ความต้องการในการพัฒนาอาชีพการเกษตรของชาวเขาเผ่ามูเซอคำ หมู่บ้านคอยปู่หมื่นใน ตำบลแม่สาว อำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรรณี ข.เจนจิต. 2528. จิตวิทยาการเรียนการสอน: จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครูในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.
- พรรณี พินุลย์. 2545. ความต้องการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรเพื่อขอรับการสนับสนุนจาก องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรสุลย์ นิลวิเศษ. 2535. การเยี่ยมของเกษตรกรตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีในภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักงานทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ศูนย์ หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พูนสิน เจียมประโคน. 2543. ผลของการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. 2529. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภ การพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2528. เพศกับบทบาททางสังคม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มนัสนิติย์ บุญยธรรมพ. 2536. ความต้องการของผู้เข้ารับบริการเกี่ยวกับการบริหารสุขภาพที่บ้าน.

เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาณุวัฒน์ ไชยมะโน. 2548. ปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการ

ขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. เชียงใหม่:

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุทร ไกยวรรณ. 2546. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2526. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: ไทยอนุเคราะห์.

รัชนิกร เศรษฐโร. 2528. สังคมวิทยาชนบทและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

ไทยวัฒนาพานิชย์.

วิญญู อังคนารักษ์. 2519. แนวความคิดในการกระจายอำนาจปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ:

กรมการปกครอง. (เอกสารอัดสำเนา).

วนารัตน์ คำกล่อมใจ. 2545. การประเมินความต้องการของเกษตรกรในการพัฒนาอาชีพเกษตรกร

ในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดพะเยา. อุดรดิตถ์. เชียงใหม่: การค้นคว้าอิสระปริญญาโท,

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วรทัศน์ อินทรคัมพร. 2546. การส่งเสริมการเกษตรกับการพัฒนาชนบท. เชียงใหม่: นคราพับ

บลิชซึ่ง จำกัด.

วัลลภ พรหมทอง. 2541. หลักและวิธีการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.

วุฒิชัย จำนงค์. 2525. แนวความคิดเรื่องพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ, สุดา สุวรรณภิรมย์, และสมศักดิ์ วานิชภรณ์. 2545.

องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: ธรรมสารจำกัด.

สนธยา พลศรี. 2547. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเคเอ็นเอสไตร์.

สนธิลักษณ์ รักไทย. 2544. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิก

สหกรณ์นิคมสันทรายจำกัด จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษปริญญาโท,

มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สมยศ พุ่มหว่า. 2534. สังคมชนบทกับการพัฒนา. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2525. สังคมไทยแนวทางวิจัยและพัฒนา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สหสนัยน์ บุญทาพิพย์. 2547. ความต้องการในการประกอบอาชีพบนที่สูงและพื้นราบของเยาวชน

ในพื้นที่โครงการหลวง. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- สุจิน อ้อมค้อม. 2548. ความต้องการของเกษตรกรต่อการให้บริการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดอุดรดิษฐ์. เชียงใหม่: การค้นคว้าอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2536. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุนิลา ทนผล. 2531. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้นำในงานส่งเสริมการเกษตร. เชียงใหม่: สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- สุโท เจริญสุข. 2514. หลักจิตวิทยาสำหรับครู. ชลบุรี: บำรุงสาสน์.
- สุวรรณ ศรีวรรณหอม. 2537. ลักษณะความน่าเชื่อถือของเกษตรกรตำบล ตามการรับรู้ของเกษตรกรในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง งานวิเคราะห์นโยบายและแผน. 2552. แผนพัฒนาสามปี. ลำปาง: งานวิเคราะห์นโยบายและแผน องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง.
- อินทร์โพธิ์ สิงหล. 2539. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการตัดสินใจร่วมโครงการปรับปรุงโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรของเกษตรกร บ้านแสนกัณธา ตำบลทุ่งรวงทอง กิ่งอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุทัย หิรัญโค. 2523. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- _____. 2546. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อารง สุทธาศาสตร์. 2527. ปฏิบัติการวิจัยสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- อรุณ จันทโอ. 2526. การเกษตรปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพฯ: คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Clark, John J. 1957. *Outline of Local Government of the United*. London: Sir Issac Pitman and Son, Ltd.
- Kron, T. 1971. *The Management of Patient Care: Putting Leadership Skill to Work*. Philadelphia: W.B. saunder.
- Maslow, A. 1943. A Theory of Human Motivation. *Psychological Review* 50: 370-396.
- _____. 1970. *Motivation and Personality*. . 2nd ed. New York: Harper and Row.

Mosher, Arthur T. 1966. **Getting Agricultural Moving: Essentials for Development and Modernization.** New York: Praeger.

Sander, H.C. 1966. **The Cooperative Extension Service.** Englewood Cliffs: Prentice-Hall, Inc.

Sorenson, Herbert. 1940. **Psychology in education.** 2nd ed. New York: McGraw Hill Book.

Yamane, T. 1967. **Statistics: An Introductory.** 2nd ed. New York: Harper and Row.

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

เลขที่แบบสัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล
นาโป่ง อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง

วัน/เดือน/ปี...../...../.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นาย/นาง/นางสาว.....นามสกุล.....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....บ้าน..... ต.นาโป่ง อ.ดงเจน จ.ลำปาง

คำชี้แจง: การสอบถามข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อจะนำข้อมูลที่ได้ ไปทำการศึกษาวิจัยถึงความต้องการ
ของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดงเจน
จังหวัดลำปาง ซึ่งข้อมูลต่างๆ ที่ท่านได้กรอกลงในแบบสอบถาม จะเป็นประโยชน์
อย่างยิ่งต่อการพัฒนาอาชีพการเกษตร ตลอดจนเป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการต่อผู้
ศึกษาวิจัย และผู้ศึกษาวิจัยขอรับรองว่าคำตอบที่ท่านได้ตอบในแบบสอบถามทั้งหมดจะ
ไม่เกิดผลเสียหรือก่อให้เกิดความเสียหายแต่อย่างใด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ก. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

- () ไม่ได้รับการศึกษา/ไม่จบชั้นบังคับ
 () ประถมต้น (ป.4) () ประถมปลาย (ป.6-ป.7)
 () มัธยมต้น () มัธยมปลาย/ป.วช.
 () อนุปริญญา/ป.วส. () ปริญญาตรี
 () สูงกว่าปริญญาตรี
 () อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. สถานภาพการสมรส

- () โสด () หม้าย
 () หย่าร้าง () สมรส
 () แยกกันอยู่

5. มีสมาชิกในครัวเรือน รวมทั้งหมด.....คน

ข. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

6. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตร

- () จากครัวเรือน.....คน
 () จากการจ้าง.....คน
 รวม.....คน

7. รายได้ในภาคเกษตร (เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย) ได้แก่

7.1 รายได้ในภาคเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () เลี้ยงสัตว์ เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
 () ประมง เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
 () ทำนา เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
 () ทำสวน เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
 () ทำไร่ เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
 () อื่นๆ โปรดระบุ.....เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
 รวมรายได้ทั้งหมดเป็นเงินจำนวน.....บาท/ปี

7.2 รายได้นอกภาคเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ค่าขาย เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
 () รับจ้าง เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
 () หัตถกรรม เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
 () อื่นๆ โปรดระบุ..... เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
 รวมรายได้ทั้งหมดเป็นเงินจำนวน.....บาท/ปี

8. พื้นที่ถือครองที่ทำการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ของตนเอง จำนวน.....ไร่
 () เช่าผู้อื่น จำนวน.....ไร่
 () อื่นๆ โปรดระบุ..... จำนวน.....ไร่
 รวมพื้นที่ถือครองทั้งหมด จำนวน.....ไร่

9. แหล่งเงินทุน

- () ไม่ได้กู้ยืม/ใช้เงินออมในครอบครัวเพียงอย่างเดียว
 () กู้ยืม ได้แก่ (ระบุแหล่งเงินทุนได้มากกว่า 1 แห่ง)
 () ฐานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
 () ฐานสหกรณ์การเกษตร
 () ฐานกลุ่มเกษตรกร
 () กู้ยืมเงินล้านของหมู่บ้าน
 () กู้ยืมจากทุนในท้องถิ่น
 () จากญาติพี่น้อง
 () อื่นๆ โปรดระบุ.....
 รวมแหล่งเงินทุนทั้งหมด จำนวน.....แหล่ง

ก. ข้อมูลด้านสังคม

10. การเข้าร่วมสมาชิกกลุ่ม (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ไม่เป็น
 () เป็น ได้แก่ (ระบุแหล่งที่ได้รับมากกว่า 1 แห่ง)
 () กลุ่มเกษตรกร () กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.
 () กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร () กลุ่มสหกรณ์
 () กลุ่มออมทรัพย์ () อื่นๆ โปรดระบุ.....
 รวมการเป็นสมาชิกกลุ่มทั้งหมดจำนวน.....กลุ่ม

11.สถานภาพทางสังคม (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ไม่เป็น
- () เป็น ได้แก่ (ระบุแหล่งที่ได้รับมากกว่า 1 แห่ง)
- () กำนัน () ผู้ใหญ่บ้าน
- () ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน () คณะกรรมการหมู่บ้าน
- () สมาชิก อบต. () อสม. ประจำหมู่บ้าน
- () อื่นๆ โปรดระบุ.....

รวมสถานภาพทางสังคมทั้งหมดจำนวน.....ตำแหน่ง

12. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของ อบต.จากแหล่งใดบ้าง

- () ไม่เคยได้รับ
- () เคยได้รับ (ระบุแหล่งที่ได้รับมากกว่า 1 แห่ง)
- () วิทยุกระจายเสียง จำนวน.....ครั้ง/ปี
- () เอกสาร-วารสาร จำนวน.....ครั้ง/ปี
- () เพื่อนบ้านเกษตรกร จำนวน.....ครั้ง/ปี
- () หอกระจายข่าวหมู่บ้าน จำนวน.....ครั้ง/ปี
- () เจ้าหน้าที่ของ อบต. จำนวน.....ครั้ง/ปี
- () อื่นๆ โปรดระบุ..... จำนวน.....ครั้ง/ปี

รวมการได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งหมด จำนวน.....ครั้ง/ปี

13. ในรอบปีที่ผ่านมาท่านเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ อบต. ทางด้านการเกษตรบ้างหรือไม่

- () ไม่เคย
- () เคยได้รับ โปรดระบุเรื่องที่ติดต่อ (ระบุได้มากกว่า 1 เรื่อง)
- () ขอเอกสารประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ทางด้านการเกษตร
จำนวน.....ครั้ง/ปี
- () ขอรับการช่วยเหลือทางด้านน้ำยาเคมี เพื่อใช้ป้องกันกำจัด
ศัตรูพืช จำนวน.....ครั้ง/ปี
- () ขอรับสารเร่ง พด.1-9 เพื่อใช้ในการทำปุ๋ยอินทรีย์
จำนวน.....ครั้ง/ปี
- () อื่นๆ โปรดระบุ.....
จำนวน.....ครั้ง/ปี

รวมการติดต่อเจ้าหน้าที่ในรอบปีที่ผ่านมาทั้งหมดจำนวน.....ครั้ง/ปี

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดง จังหวัดลำปาง ตามปัจจัยในการพัฒนาการเกษตรจำนวน 10 ปัจจัย ได้แก่ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคมขนส่ง การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนาลินเชื่อเพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง รวมทั้งหมดเป็น 10 ปัจจัยที่จำเป็นในการพัฒนาการเกษตร

คำชี้แจง ให้ท่านใส่เครื่องหมาย (✓) ในข้อที่ท่านเห็นว่ามีความใกล้เคียงกับระดับความต้องการของท่านมากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังต่อไปนี้

5 = ต้องการมากที่สุด	หมายถึง	มีความต้องการแผนพัฒนาการเกษตรมากที่สุด
4 = ต้องการมาก	หมายถึง	มีความต้องการแผนพัฒนาการเกษตรค่อนข้างมาก
3 = ต้องการปานกลาง	หมายถึง	มีความต้องการแผนพัฒนาการเกษตรปานกลาง
2 = ต้องการน้อย	หมายถึง	มีความต้องการแผนพัฒนาการเกษตรเพียงเล็กน้อย
1 = ต้องการน้อยที่สุด	หมายถึง	มีความต้องการแผนพัฒนาการเกษตรน้อยที่สุด

ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร					
1.1) ต้องการให้อบด.เข้ามามีส่วนร่วมหรือประสานงานระหว่างผู้ซื้อและเกษตรกรในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพเกรดของผลิตผลที่สำคัญทางการเกษตรในระดับท้องถิ่นเพื่อให้ผู้ซื้อและเกษตรกรสามารถตกลงซื้อขายกันได้อย่างสะดวกและยุติธรรม					
1.2) ต้องการให้อบด.มีโครงการจัดฝึกอบรมและจัดตั้งโรงแปรรูปหรือถนอมอาหารเพื่อสามารถจำหน่ายได้					

ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1.3) ต้องการให้ออบต.จัดดำเนินการให้ ข้อมูลข่าวสารทางด้านราคาผลผลิตทาง การเกษตร					
1.4) ต้องการให้ออบต.จัดให้มีตลาดรับซื้อ ผลิตผลของเกษตรกร					
1.5) ต้องการให้ออบต.มีสถานที่เก็บสำรอง หรือย้งฉางเพื่อชะลอการจำหน่ายผลผลิต ออกสู่ตลาดเพื่อให้ได้ราคาดีขึ้น					
2. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำ ฟาร์ม					
2.1) ต้องการให้ออบต.ค้นหาความรู้ ทางด้านเทคโนโลยีก่อนและหลังการเก็บ เกี่ยวหรือการแปรรูปอาหารให้เพิ่มมูลค่าจาก หน่วยงานต่าง ๆ มาเผยแพร่แก่เกษตรกร					
2.2) ต้องการให้ออบต.ประสานงานหรือ ค้นหาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีด้าน การพลังงานและเครื่องทุ่นแรง เช่น พลังงาน จากธรรมชาติ จากแรงงานสัตว์ จากชีวภาพ จากหน่วยงานส่วนต่าง ๆ มาเผยแพร่ให้เกิด ประโยชน์ในการผลิตแก่เกษตรกร					
2.3) ต้องการให้ออบต.สืบค้นหาความรู้ ทางด้านเทคโนโลยีการจัดระบบการผลิต ทางการเกษตร เช่น ระบบการปลูกพืช และ ระบบการปลูกพืชแบบผสมผสานจาก หน่วยงานส่วนต่าง ๆ มาเผยแพร่แก่เกษตรกร					

ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
2.4) ต้องการให้อบต.ประสานงานและ ค้นหาความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิตทาง การเกษตรเกี่ยวกับพันธุ์พืชและสัตว์ที่ เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ จากหน่วยงาน ต่างๆ มาเผยแพร่ให้กับเกษตรกร					
2.5) ต้องการให้อบต.จัดการฝึกอบรมให้ ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีกับการพัฒนา ชนบทให้เหมาะสมกับคน กลุ่มอาชีพและ สภาพแวดล้อม					
3. สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร					
3.1) ต้องการให้อบต.จัดสรรงบประมาณ ในการจัดซื้อเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เร่งด่วนไว้คอยช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจน ได้หมุนเวียนกันยืมใช้เช่น เครื่องฉีดพ่น สารเคมี เครื่องสูบน้ำ เครื่องตัดหญ้า เครื่อง หยอดเมล็ด เป็นต้น					
3.2) ต้องการให้อบต.มีสถานที่จัดจำหน่าย เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์การเกษตรในรูป สหกรณ์ตำบล					
3.3) ต้องการให้อบต.ประสานหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการ ใช้เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพปุ๋ยเคมี ดิน และอาหารสัตว์					

ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
3.4) ต้องการให้อบต.ประสานงานกับ ภาครัฐและเอกชนในการจัดหาปุ๋ยเคมี ปุ๋ย อินทรีย์ ยาป้องกันกำจัดศัตรูพืช คุณภาพดี ราคาถูก มาจัดจำหน่ายให้กับเกษตรกรใน ท้องถิ่น					
3.5) ต้องการให้อบต.ช่วยติดต่อและ ประสานงานกับ บริษัท ห้างร้านตัวแทน จำหน่ายเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร ที่ ทันสมัยในการให้คำแนะนำ สาธิต ทดลอง ใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับท้องถิ่นและปลอดภัยในการใช้					
4. สิ่งูงใจเกษตรกรในการผลิต					
4.1) ต้องการให้อบต.จัดกิจกรรมในการ ประกวดการผลิตพืชและสัตว์					
4.2) ต้องการให้อบต.คัดเลือกให้รางวัล ประกาศเกียรติคุณแก่เกษตรกรดีเด่นระดับ ตำบล					
4.3) ต้องการให้อบต.มอบโล่รางวัล ประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้จำหน่าย เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ให้กับเกษตรกรใน ท้องถิ่น ในราคาที่เหมาะสมและมีคุณภาพ					
4.4) ต้องการให้อบต.จัดนิทรรศการให้ ความรู้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร พร้อมกับ จัดแข่งขันการตอบปัญหาวิชาการเกษตร					
4.5) ต้องการให้อบต.จัดการประกวด เกษตรกรผู้ซึ่งมีการจัดการใช้ปัจจัยการผลิต อย่างมีประสิทธิภาพ					

ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
5. การคมนาคมขนส่ง					
5.1) ต้องการให้ออบต.เผยแพร่ความรู้ ทางด้านการบรรจุหีบห่อผลิตผลทาง การเกษตรเพื่อสะดวกในการขนส่งและ ผลผลิตไม่เสียหาย					
5.2) ต้องการให้ออบต.จัดสรรงบประมาณ การก่อสร้างและปรับปรุงสะพานในการ ขนส่งผลผลิตทางการเกษตร					
5.3) ต้องการให้ออบต.เผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับต้นทุนการขนส่ง					
5.4) ต้องการให้ออบต.จัดสรรงบประมาณ ในการปรับปรุงถนนเส้นทางลำเลียงผลิต ผลเกษตร					
5.5) ต้องการให้ออบต.จัดสรรงบประมาณ ก่อสร้างถนนไปสู่ไร่นาของเกษตรกร โดย เกษตรกรยินยอมและมอบที่ดินบางส่วนที่ ผ่านให้เป็นสาธารณะประโยชน์					
6. การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา					
6.1) ต้องการให้ออบต.ประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดนักวิชาการเกษตร และนักวิชาการด้านสุขภาพอนามัยมาให้ ความรู้แก่เกษตรกรเฉพาะเรื่องที่เกษตรกร ต้องการทราบ					
6.2) ต้องการให้ออบต.จัดเวทีในการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ที่สนใจ เกี่ยวกับการเกษตรที่อาศัยอยู่ในเมืองกับ ชนบท					

ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
6.3) ต้องการให้อบต.ประสานกับ หน่วยงานทางการศึกษาทั้งในและนอก ระบบในการขยายโอกาสการศึกษาให้กับ เกษตรกรเพื่อพัฒนาการเกษตรในรูปแบบ ต่างๆ อย่างเข้าถึงตัวเกษตรกร					
6.4) ต้องการให้ อบต.ประสานงานกับ หน่วยงานทางการศึกษาสนับสนุนให้มีการ จัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนทั้ง ระดับประถมและมัธยมขึ้นในชนบทอย่าง ทั่วถึงและรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้					
6.5) ต้องการให้อบต.ประสานกับ หน่วยงานทางการศึกษาสนับสนุนโรงเรียน ในท้องถิ่นให้มีการปรับปรุงการเรียนการ สอนให้เด็กมีความสามารถคิดเชิง วิทยาศาสตร์การค้นหาคำรู้ ประสบการณ์ ใหม่ๆ และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอ					
7. สินเชื่อเพื่อการเกษตร					
7.1) ต้องการให้อบต.เผยแพร่ข่าวสาร เกี่ยวกับสินเชื่อและการเลือกแหล่งกู้ยืมให้ เกษตรกรได้รับทราบ					
7.2) ต้องการให้อบต.จัดเวทีและอบรมให้ ความรู้เกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญาที่ เกี่ยวข้องกับสินเชื่อเพื่อการเกษตร เพื่อให้ เกษตรกรเกิดความรู้และทักษะในการนำ สินเชื่อมาใช้ในการผลิตได้อย่างมี ประสิทธิภาพ					

ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
7.3) ต้องการให้อบต.เป็นสื่อกลางในการ ประสานงานกับแหล่งสินเชื่อเพื่อการผลิตใน การประเมินความต้องการและปัญหาของ เกษตรกรเกี่ยวกับสินเชื่อ					
7.4) ต้องการให้อบต.เป็นสื่อกลางในการ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับ สินเชื่อในการจำหน่ายวัสดุอุปกรณ์ในรูป สินเชื่อ					
7.5) ต้องการให้อบต.เผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องการใช้สินเชื่อเพื่อการผลิต					
8. กลุ่มเกษตรกร					
8.1) ต้องการให้อบต.สนับสนุนการ รวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อประโยชน์ในการ ขายผลผลิตการเกษตรและการซื้อขาย ปัจจัย ทางการผลิต					
8.2) ต้องการให้อบต.กระตุ้นให้เกิดการ ทำงานเป็นกลุ่มโดยช่วยเหลือในด้านการเงิน					
8.3) ต้องการให้ อบต.กระตุ้นให้เกิดการ ทำงานเป็นกลุ่มโดยช่วยในด้านเทคนิคและ วิธีการ					
8.4) ต้องการให้อบต.กระตุ้นให้เกิดการ ทำงานเป็นกลุ่มโดยการให้บริการเครื่องมือ และอุปกรณ์ชนิดพิเศษ					
8.5) ต้องการให้อบต.กระตุ้นให้เกิดการ ทำงานเป็นกลุ่มโดยช่วยในการจัดการจัด องค์การของเกษตรกร					

ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
9. การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร					
9.1) ต้องการให้ออบต.เผยแพร่หรือจัด ฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตและการใช้ สารเคมีต่างๆ เพื่อลดการเสื่อมโทรมของดิน					
9.2) ต้องการให้ออบต.เผยแพร่หรือจัด ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการผลิต โดย ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ควบคู่กับเทคโนโลยี ชาวบ้าน เพื่อเพิ่มผลผลิตอย่างเหมาะสม และ มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด					
9.3) ต้องการให้ออบต.จัดพื้นที่ทางด้าน การเกษตรเพื่อเป็นศูนย์ศึกษาและถ่ายทอด เทคโนโลยีความรู้ทางด้านเกษตร					
9.4) ต้องการให้ออบต.จัดหาพื้นที่แหล่งน้ำ เพื่อการเกษตร					
9.5) ต้องการให้ออบต.เผยแพร่หรือจัด ฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการปรับปรุงคุณภาพ ของดิน					
10. การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง					
10.1) ต้องการให้ออบต.แจ้งข้อมูลข่าวสาร ต่างๆ เกี่ยวกับนโยบายของรัฐ ในการ พัฒนาการเกษตรให้เกษตรกรได้รับทราบอยู่ เสมอ เช่น นโยบายด้านการผลิต การตลาด สินเชื่อหรือด้านกฎหมายเพื่อการเกษตร					

ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
10.2) ต้องการให้ออบต.ประสานงานกับ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มาร่วมกันพัฒนาการเกษตรให้ก้าวหน้าตาม นโยบายของรัฐและแผนพัฒนาแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม					
10.3) ต้องการให้ออบต. นำเงินภาษีที่เก็บ ได้จากเกษตรกรกลับมาใช้ประโยชน์ในการ พัฒนาการเกษตรให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้					
10.4) ต้องการให้ออบต.เปิดโอกาสให้ เกษตรกรแต่ละหมู่บ้านได้วางแผน พัฒนาการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับ ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร โดย เสนอผ่านสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และในรูปคณะกรรมการต่างๆ ของหมู่บ้าน และชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ					
10.5) ต้องการให้ออบต.นำนโยบายต่างๆ ของรัฐเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเกษตร มาดำเนินการพัฒนาการเกษตรให้เกษตรกร อย่างได้อย่างทั่วถึง					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

ในระยะเวลาที่ผ่านมาท่านคิดว่าการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรมีปัญหาและมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง

คำชี้แจง ให้ท่านใส่เครื่องหมาย (✓) ในข้อที่ท่านเห็นว่ามีความใกล้เคียงกับระดับความต้องการของท่านมากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 5 = ปัญหามากที่สุด หมายถึง มีปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรมากที่สุด
 4 = ปัญหามาก หมายถึง มีปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรค่อนข้างมาก
 3 = ปัญหาปานกลาง หมายถึง มีปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรปานกลาง
 2 = ปัญหาเล็กน้อย หมายถึง มีปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเพียงเล็กน้อย
 1 = มีปัญหาน้อยที่สุด หมายถึง มีปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรน้อยที่สุด

ปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ปัญหา				
	5	4	3	2	1
1. ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร					
1.1) มีปัญหาการมีส่วนร่วมและการติดต่อประสานงานระหว่างผู้ซื้อกับเกษตรกรในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพเกรดของผลิตผลที่สำคัญทางการเกษตรในระดับท้องถิ่นเพื่อให้ผู้ซื้อและเกษตรกรสามารถตกลงซื้อขายกันได้อย่างสะดวกและยุติธรรม					
1.2) มีปัญหาการจัดฝึกอบรมและจัดตั้งโรงแปรรูปหรือถนอมอาหารเพื่อสามารถจำหน่ายได้					
1.3) มีปัญหาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางด้านราคาผลผลิตทางการเกษตร					

ปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผน พัฒนาการเกษตร	ปัญหา				
	5	4	3	2	1
1.4) มีปัญหาการหาสถานที่ในการรับซื้อ ผลผลิตของเกษตรกร					
1.5) มีปัญหาการหาสถานที่เก็บสำรอง หรือยุ่งฉางเพื่อชะลอการจำหน่ายผลผลิต ออกสู่ตลาดเพื่อให้ได้ราคาดีขึ้น					
1.6) มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					
2. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำ ฟาร์ม					
2.1) มีปัญหาการค้นหาความรู้ทางด้าน เทคโนโลยีก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวหรือ วิธีการแปรรูปอาหารให้เพิ่มมูลค่า					
2.2) มีปัญหาการประสานงานหรือค้นหา ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีด้านการพลังงาน และเครื่องทุ่นแรง เช่น พลังงานจาก ธรรมชาติ จากแรงงานสัตว์					
2.3) มีปัญหาการสืบค้นหาความรู้ทางด้าน เทคโนโลยีการจัดระบบการผลิตทาง การเกษตร เช่น ระบบการปลูกพืช และ ระบบการปลูกพืชแบบผสมผสาน					
2.4) มีปัญหาการประสานงานและค้นหา ความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิตทาง การเกษตรเกี่ยวกับพันธุ์พืช และสัตว์					

ปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผน พัฒนาการเกษตร	ปัญหา				
	5	4	3	2	1
2.5) มีปัญหาการฝึกอบรมให้ความรู้ ทางด้านเทคโนโลยีกับการพัฒนาชนบทให้ เหมาะสมกับสังคมชนบท กลุ่มอาชีพและ สภาพแวดล้อม					
2.6) มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					
3. สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร					
3.1) มีปัญหาการจัดสรรงบประมาณใน การจัดซื้อเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เร่งด่วนไว้คอยช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจน ได้หมุนเวียนกันยืมใช้ เช่น เครื่อง ฉีดพ่น สารเคมี เครื่องสูบน้ำ เครื่องตัดหญ้า เครื่อง หยอดเมล็ด เป็นต้น					
3.2) มีปัญหาการจัดสถานที่จัดจำหน่าย เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์การเกษตรในรูปแบบ สหกรณ์ตำบล					
3.3) มีปัญหาด้านการประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพ ปุ๋ยเคมี ดินและอาหารสัตว์					
3.4) มีปัญหาด้านการประสานงานกับ ภาครัฐและเอกชนในการจัดหาปุ๋ยเคมี ปุ๋ย อินทรีย์ ยาป้องกันกำจัดศัตรูพืช คุณภาพดี และราคาถูก					

ปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผน พัฒนาการเกษตร	ปัญหา				
	5	4	3	2	1
3.5) มีปัญหาการติดต่อประสานงานกับ บริษัท ห้างร้านตัวแทนจำหน่ายเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร ที่ทันสมัยในการให้ คำแนะนำ สาธิต ทดลองใช้เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับท้องถิ่น และปลอดภัยในการใช้					
3.6) มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					
4. ถึงจุดใจเกษตรกรในการผลิต					
4.1) มีปัญหาการจัดกิจกรรมในการ ประกวดการผลิตพืชและสัตว์					
4.2) มีปัญหาการคัดเลือกให้รางวัล ประกาศเกียรติคุณแก่เกษตรกรดีเด่นระดับ ตำบล					
4.3) มีปัญหาการมอบโล่รางวัลประกาศ เกียรติคุณสำหรับผู้จำหน่ายเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ให้กับเกษตรกรในท้องถิ่น ในราคา ที่เหมาะสมและมีคุณภาพ					
4.4) มีปัญหาการจัดนิทรรศการให้ความรู้ กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรพร้อมกับจัด แข่งขันการตอบปัญหาวิชาการเกษตร					
4.5) มีปัญหาการจัดการประกวดเกษตรกร ผู้ซึ่งมีการจัดการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมี ประสิทธิภาพ					

ปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผน พัฒนาการเกษตร	ปัญหา				
	5	4	3	2	1
4.6) มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ ไปรกระบุ.....					
5. การคมนาคมขนส่ง					
5.1) มีปัญหาการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการบรรจุหีบห่อผลิตผลทางการเกษตรเพื่อสะดวกในการขนส่งและผลิตผลไม่เสียหาย					
5.2) มีปัญหาการจัดสรรงบประมาณการก่อสร้างและปรับปรุงสะพานในการขนส่งผลิตผลทางการเกษตร					
5.3) มีปัญหาการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับต้นทุนการขนส่ง					
5.4) มีปัญหาการจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงถนนเส้นทางลำเลียงผลิตผลเกษตร					
5.5) มีปัญหาการจัดสรรงบประมาณก่อสร้างถนนไปสู่ไร่นาของเกษตรกรโดยเกษตรกรยินยอมและมอบที่ดินบางส่วนที่ผ่านให้เป็นสาธารณะประโยชน์					
5.6) มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ ไปรกระบุ.....					

ปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผน พัฒนาการเกษตร	ปัญหา				
	5	4	3	2	1
6. การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา					
6.1) มีปัญหาการประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดนักวิชาการเกษตร และนักวิชาการด้านสุขภาพอนามัยมาให้ ความรู้แก่เกษตรกรเฉพาะเรื่องที่เกษตรกร ต้องการทราบ					
6.2) มีปัญหาการจัดเวทีสัมมนาในการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ที่สนใจ เกี่ยวกับการเกษตรที่อาศัยอยู่ในเมืองกับ ชนบท					
6.3) มีปัญหาการประสานงานกับ หน่วยงานทางการศึกษาทั้งในและนอก ระบบในการขยายโอกาสการศึกษาให้กับ เกษตรกรเพื่อพัฒนาการเกษตรในรูปแบบ ต่างๆ อย่างเข้าถึงตัวเกษตรกร					
6.4) มีปัญหาการประสานงานกับ หน่วยงานทางการศึกษาสนับสนุนให้มีการ จัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนทั้ง ระดับประถมและมัธยมขึ้นในชนบทอย่าง ทั่วถึงและรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้					
6.5) มีปัญหาการประสานกับหน่วยงาน ทางการศึกษาสนับสนุนโรงเรียนในท้องถิ่น ให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เด็กมี ความสามารถคิดเชิงวิทยาศาสตร์การค้นห ความรู้ ประสบการณ์ใหม่ๆ และวิธีการ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอ					

ปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผน พัฒนาการเกษตร	ปัญหา				
	5	4	3	2	1
6.6) มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					
7. สินเชื่อเพื่อการเกษตร					
7.1) มีปัญหาการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับ สินเชื่อและการเลือกแหล่งกู้ยืมให้เกษตรกร ได้รับทราบ					
7.2) มีปัญหาการจัดเวทีและอบรมให้ ความรู้เกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญาที่ เกี่ยวข้องกับสินเชื่อเพื่อการเกษตร เพื่อให้ เกษตรกรเกิดความรู้และทักษะในการนำ สินเชื่อมาใช้ในการผลิตได้อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล					
7.3) มีปัญหาการเป็นสื่อกลางในการ ประสานงานกับแหล่งสินเชื่อเพื่อการผลิตใน การประเมินความต้องการและปัญหาของ เกษตรกรเกี่ยวกับสินเชื่อ					
7.4) มีปัญหาการเป็นสื่อกลางในการ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับ สินเชื่อในการจำหน่ายวัสดุอุปกรณ์ในรูป สินเชื่อ					
7.5) มีปัญหาเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง การใช้สินเชื่อเพื่อการผลิต					

ปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผน พัฒนาการเกษตร	ปัญหา				
	5	4	3	2	1
8. กลุ่มเกษตรกร					
8.1) มีปัญหาการสนับสนุนการรวมกลุ่ม ของเกษตรกรเพื่อประโยชน์ในการขาย ผลผลิตการเกษตรและการซื้อขาย ปัจจัย ทางการผลิต					
8.2) มีปัญหาการกระตุ้นให้เกิดการ ทำงานเป็นกลุ่มโดยช่วยเหลือในด้านการเงิน					
8.3) มีปัญหาการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็น กลุ่มโดยช่วยในด้านเทคนิคและวิธีการ					
8.4) มีปัญหาการกระตุ้นให้เกิดการทำงาน เป็นกลุ่ม โดยการให้บริการเครื่องมือและ อุปกรณ์ชนิดพิเศษ					
8.5) มีปัญหาการกระตุ้นให้เกิดการทำงาน เป็นกลุ่มโดยช่วยในการจัดการจัดองค์การ ของเกษตรกร					
8.6) มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					
9. การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร					
9.1) มีปัญหาการเผยแพร่หรือจัดฝึกอบรม ให้ความรู้เรื่องการผลิตและการใช้สารเคมี ต่างๆ เพื่อลดการเสื่อมโทรมของดินต่อ สภาพแวดล้อมน้อยที่สุด					

ปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผน พัฒนาการเกษตร	ปัญหา				
	5	4	3	2	1
9.2) มีปัญหาการเผยแพร่หรือจัดฝึกอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการผลิตโดยใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ควบคู่กับเทคโนโลยี ชาวบ้านเพื่อเพิ่มผลผลิตอย่างเหมาะสม					
9.3) มีปัญหาพื้นที่ทางด้านการเกษตรเพื่อ เป็นศูนย์ศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ความรู้ทางด้านการเกษตร					
9.4) มีปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อ ใช้ในการเกษตร					
9.5) มีปัญหาการเผยแพร่หรือจัดฝึกอบรม ให้ความรู้เรื่องการปรับปรุงคุณภาพของดิน					
9.6) มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					
10. การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง					
10.1) มีปัญหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับนโยบายของรัฐ ในการพัฒนาการ เกษตร เช่น นโยบายด้านการผลิต การตลาด สินเชื่อหรือด้านกฎหมายเพื่อการเกษตร					
10.2) มีปัญหาการประสานงานกับ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มาร่วมกันพัฒนาการเกษตรให้ก้าวหน้าตาม นโยบายของรัฐและแผนพัฒนาแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม					

ปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผน พัฒนาการเกษตร	ปัญหา				
	5	4	3	2	1
10.3) มีปัญหาการนำเงินภาษีที่เก็บได้จาก เกษตรกรกลับมาใช้ประโยชน์ในการ พัฒนาการเกษตร					
10.4) มีปัญหาการวางแผนพัฒนาการ เกษตรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ของเกษตรกร					
10.5) มีปัญหาการนำนโยบายต่างๆ ของรัฐ เกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านเกษตร มา ดำเนินการพัฒนาการเกษตรให้เกษตรกร อย่างได้อย่างทั่วถึง					
10.6) มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					

ภาคผนวก ข
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายสถาพร ดวงตา
วันเดือนปีเกิด	11 มิถุนายน 2520
ภูมิลำเนา	จังหวัดลำปาง
ประวัติการศึกษา	ปี 2533 ระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยบง จังหวัดตาก ปี 2540 ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนวิสุทธิวิทยากร จังหวัดลำปาง ปี 2542 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง จังหวัดลำปาง ปี 2545 ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี
ประวัติการทำงาน	ปี 2542-2543 ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ธุรการ บริษัทเทอร์โบคาร์เม้นท์จำกัด จังหวัดตาก ปี 2543-2544 ตำแหน่ง พยาบาล ประจำหมวดพลเสนารักษ์ โรงพยาบาลค่ายวชิรปราการ จังหวัดตาก ปี 2544-2550 ตำแหน่ง LEADER บริษัทโซล่าออปติคส์จำกัด นิคมอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน ปี 2550-2552 ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตร 3 สำนักงานปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลมะขามหลวง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2552-ปัจจุบัน ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตร 4 สำนักงานปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอดง จังหวัดลำปาง
ศึกษาดูงาน/อบรม	- อบรมและศึกษาดูงานที่เมืองนาโกย่า ประเทศญี่ปุ่น - อบรมหลักสูตรการสาธิตการใช้เตาแก๊สชีวมวลเพื่อเพิ่มรายได้และแก้ปัญหา โลกร้อน ศูนย์วิจัยพลังงาน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - อบรมหลักสูตรการผลิตปุ๋ยหมักแบบเติมอากาศเพื่อลดการใช้สารเคมี รุ่นที่ 5 คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร - อบรมหลักสูตรนักวิชาการเกษตร รุ่นที่ 2 สถาบันพัฒนานุเคราะห์ท้องถิ่น